
ERSTE BANK A.D. PODGORICA

**FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI ZA GODINU
KOJA SE ZAVRŠILA NA DAN
31. DECEMBRA 2024. GODINE
I IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA**

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

SADRŽAJ

	Strana
Izvještaj nezavisnog revizora	1 - 7
Bilans uspjeha od 1. januara do 31. decembra 2024. godine	8
Izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine	9
Bilans stanja na dan 31. decembra 2024. godine	10
Izvještaj o tokovima gotovine od 1. januara do 31. decembra 2024. godine	11
Izvještaj o promjenama na kapitalu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine	12
Napomene uz finansijske izvještaje	13-100
Prilog: Godišnji izvještaj menadžmenta	

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionaru Erste Bank a.d. Podgorica:

Mišljenje

Po našem mišljenju, finansijski izvještaji daju istinit i objektivan prikaz, po svim materijalno značajnim aspektima, finansijske pozicije Erste Bank a.d. Podgorica (u daljem tekstu „Banka“) na dan 31. decembra 2024. godine, i njene finansijske uspješnosti i tokova gotovine za godinu završenu na taj dan u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Predmet revizije

Finansijski izvještaji Banke uključuju:

- bilans uspjeha za godinu završenu na dan 31. decembra 2024. godine;
- izvještaj o ukupnom ostalom rezultatu za godinu završenu na dan 31. decembra 2024. godine;
- bilans stanja sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine;
- izvještaj o tokovima gotovine za godinu završenu na taj dan;
- izvještaj o promjenama na kapitalu za godinu završenu na taj dan; i
- napomene uz finansijske izvještaje, koje sadrže informacije o materijalno značajnim računovodstvenim politikama i druge napomene uz finansijske izvještaje.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tom regulativom su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Nezavisnost

Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Međunarodnim Etičkim Kodeksom za Profesionalne Računovođe (uključujući Međunarodne Standarde Nezavisnosti) izdatim od strane Odbora za Međunarodne Etičke Standarde za Računovođe (IESBA Kodeks) i usvojenim od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore. Ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom usvojenim od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore.

Naš pristup reviziji

Pregled

Materijalnost

- Materijalnost Banke: 1,454 hiljade evra (u daljem tekstu „EUR“), što predstavlja 1% Neto imovine banke.

Ključna revizijska pitanja

- Procjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od klijenata

Pri koncipiranju revizije utvrdili smo nivo materijalnosti i procijenili rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izvještajima. Posebnu pažnju posvetili smo slučajevima koji predviđaju subjektivnu procjenu rukovodstva, kao što su npr. materijalno značajne računovodstvene procjene koje uključuju utvrđivanje pretpostavki i uzimanje u obzir neizvjesnih budućih događaja od strane rukovodstva. Kao i kod svake revizije, pažnju smo posvetili riziku od zaobilaženja interne kontrole od strane rukovodstva, što između ostalog uključuje, razmatranje da li postoje dokazi o pristrasnosti koji predstavljaju rizik od postojanja materijalno značajnih grešaka nastalih uslijed pronevjere.

Prilagodili smo obim revizije sa ciljem da obezbijedimo primjenu dovoljnih postupaka za potrebe izražavanja mišljenja o finansijskim izvještajima, uzetim u cjelini, pri čemu smo vodili računa o strukturi Banke, računovodstvenim procesima i sistemima kontrole, kao i sektoru privrede u kome Banka posluje.

Materijalnost

Na obim naše revizije uticala je primjena nivoa materijalnosti. Revizija je koncipirana na način da se stekne razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Pogrešni iskazi mogu nastati uslijed pronevjere ili greške. Pogrešni iskazi se smatraju materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Na osnovu našeg profesionalnog prosuđivanja, definisali smo određene kvantitativne kriterijume materijalnosti, kao i nivo materijalnosti za finansijske izvještaje, uzete u cjelini, kao što je prikazano u tabeli niže. Pomenuto nam je, uz kvalitativne faktore, pomoglo da definišemo obim revizijskog angažovanja, kao i prirodu, vremenski okvir i opseg revizijskih postupaka, kao i da izvršimo procjenu efekata pogrešnih iskaza, ukoliko postoje, pojedinačno ili zbirno, na finansijske izvještaje, uzete u cjelini.

Nivo materijalnosti

EUR 1,454 hiljade

Kako smo odredili materijalnost

1% Neto imovine banke

Obrazloženje za primijenjenu osnovu za određivanje materijalnosti

Kao osnovu za utvrđivanje materijalnosti koristili smo Neto imovinu banke. U kontekstu strukture akcionara Banke, koja je u cjelosti u vlasništvu međunarodne grupacije, i uzimajući u obzir interese ostalih ključnih zainteresovanih strana – regulatora, deponenata, povjerilaca i drugih – čiji primarni fokus je bančina kapitalna adekvatnost i sposobnost da izmiruje svoje obaveze, smatramo odgovarajućim da materijalnost bude određena u odnosu na kapitalne resurse Banke, koristeći knjigovodstveni kapital za potrebe određivanja materijalnosti. Za stopu od 1% smo se opredijelili jer smatramo da je unutar prihvatljivih kvantitativnih kriterijuma za navedenu osnovu u datim okolnostima

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i za koje nismo iznijeli izdvojeno mišljenje.

Ključna revizijska pitanja	Kako smo pristupili ključnim revizijskim pitanjima
Procjena ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od clijenata Pogledati napomenu 3 “Materijalno značajne računovodstvenie politike”, napomenu 4 “Korišćenje procjenjivanja”, napomenu 7 “Neto prihodi / (rashodi) po osnovu obezvrjeđenja finansijskih instrumenata koja se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha”, napomenu 16 “Kredit i potraživanja od clijenata” i napomenu 32 “Upravljanje finansijskim rizicima” uz finansijske izvještaje za detaljne informacije o očekivanim kreditnim gubicima („ECL“) od kredita i potraživanja od clijenata. Na dan 31. decembra 2024. godine, Banka je iskazala ispravku vrijednosti kredita i potraživanja od clijenata u iznosu od EUR 25,577 hiljada.	Naš revizorski pristup bio je sljedeći: • Ažurirali smo naše razumijevanje metodologije Banke za obračun očekivanog kreditnog gubitka, stekli smo razumijevanje prilagođavanja modela napravljenih kao rezultat procjene rukovodstva o uticaju geopolitičkih i makroekonomskih neizvjesnosti i ocijenili da li je navedeno u saglasnosti sa zahtjevima MSFI 9. • Angažovali smo specijaliste za kreditni rizik za potrebe pregleda metodologije, testiranja pojedinačnih komponenti MSFI 9 metodologije, razumijevanje podataka korišćenih pri izradi modela i ocjenu njihovog kvaliteta i prikladnosti. • Ocijenili smo kontrolne aktivnosti u upravljanju kreditnim rizikom i procesu odobravanja kredita, i testirali kontrole koje smo za naše potrebe smatrali ključnim, posebno u pogledu odobravanja kredita i kontinuiranog praćenja. • Ocijenili smo i testirali ključne kontrole u oblasti finansijske analize clijenata i procjene vrijednosti sredstava obezbjeđenja.

MSFI-evi zahtijevaju od rukovodstva da donosi prosuđivanja o budućnosti te su razne stavke u finansijskim izvještajima podložne neizvjesnosti procjene. Procjene potrebne za ispravke vrijednosti kredita i potraživanja od komitenata predstavljaju najznačajnije procjene za Banku. Identifikacija kredita koji postaju problematični, ocjena značajnog povećanja kreditnog rizika, predviđanja budućih novčanih tokova, uključivanje informacija o budućim kretanjima i utvrđivanje očekivanog kreditnog gubitka za kredite komitentima su sami po sebi neizvjesni.

Ispravka vrijednosti kredita u fazi obezvrjeđenja 1 računa se na kolektivnoj osnovi kao dvanaestomjesečni očekivani kreditni gubitak. Ukoliko je nastalo značajno povećanje kreditnog rizika, ispravka vrijednosti računa se kao očekivani kreditni gubitak tokom vijeka trajanja. Za kredite kod kojih je nastupilo neizvršenje obaveza, a koji se ne smatraju pojedinačno značajnim, ispravka vrijednosti se takođe računa na kolektivnoj osnovi.

U svim gore navedenim slučajevima ECL se određuje koristeći ključne pretpostavke kao što su vjerovatnoća da komitent počne sa kašnjenjem u plaćanju i dođe u status neizmirivanja obaveza („PD“), definicija značajnog povećanja kreditnog rizika, izloženost po kreditima koji su u statusu neizmirivanja obaveza („EAD“) i procijenjeni gubici od kredita koji su u statusu neizmirivanja obaveza („LGD“). Statistički modeli koriste se za određivanje ključnih pretpostavki, uključujući različite buduće makroekonomske scenarije.

Na Banku su uticala makroekonomska kretanja i geopolitičke tenzije koje su uticale na ekonomsko okruženje. Banka je odgovorila na situaciju primjenom ekspertskih pravila o prelasku u fazu obezvrjeđenja 2 na osnovu unaprijed definisanih karakteristika portfolija i ažuriranjem modela procjene informacija o budućnosti („FLI“).

- Ocijenili smo proces uključivanja informacija o budućnosti u procjene.

- Procijenili smo izvještaje o validaciji i praćenju kako bismo potvrdili ispravnost utvrđivanja faze obezvrjeđenja, izračunavanja očekivanog kreditnog gubitka, performansi modela i provere kvaliteta podataka.

- Testirali smo, na bazi uzorka, ispravnost alokacije u pojedinim fazama obezvrjeđenja i ispravnost alokacije na bazi dodatnih prilagođavanja modela zbog geopolitičkih i makroekonomskih neizvjesnosti u skladu sa relevantnim politikama i kriterijumima.

- Testirali smo, na bazi uzorka, adekvatnost pojedinačnih ispravki vrijednosti, ocjenjujući predviđena scenarija i procijenjene očekivane novčane tokove.

- Verifikovali smo usklađenost rezultata sistema za ECL izračun sa računovodstvenim evidencijama.

- Procijenili smo objelodanjivanja koja se odnose na ispravke vrijednosti za kreditne gubitke za kredite i potraživanja od klijenata u finansijskim izvještajima, uključujući ona koja se bave uticajem geopolitičkih i makroekonomskih neizvjesnosti, u pogledu njihove adekvatnosti i usklađenosti sa zahtjevima MSFI.

Za pojedinačno značajne kredite kod kojih je nastupilo neizvršenje obaveza, ispravka vrijednosti se računa na pojedinačnoj osnovi. Ove ispravke vrijednosti se računaju uzimajući u obzir moguća scenarija, očekivane novčane tokove kao i očekivane prilive od realizacije sredstava obezbjeđenja (gdje je primjenjivo).

Usredsredili smo se na ovu oblast tokom revizije imajući u vidu značajnost iznosa iskazanih u finansijskim izvještajima, kao i zbog prirode prosuđivanja i pretpostavki koje je rukovodstvo moralo napraviti.

Izveštavanje o ostalim informacijama uključujući godišnji izvještaj menadžmenta

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izvještaj menadžmenta (koji ne uključuju finansijske izvještaje i izvještaj revizora o njima).

Naše mišljenje o finansijskim izvještajima se ne odnosi na ostale informacije.

U vezi s našom revizijom finansijskih izvještaja, naša odgovornost je da pročitamo ostale informacije navedene gore, i pri tome razmotrimo da li postoji materijalna nedosljednost između njih i finansijskih izvještaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili na drugi način, predstavljaju materijalno pogrešna iskazivanja.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta, sprovedi smo takođe procedure u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore. Ove procedure obuhvataju razmatranje da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži objelodanjivanja koja se zahtijevaju Zakonom o računovodstvu Crne Gore.

Na osnovu procedure sprovedenih tokom revizije, po našem mišljenju:

- Godišnji izvještaj menadžmenta sastavljen je u skladu sa zahtjevima Zakona o računovodstvu Crne Gore; i
- informacije navedene u Godišnjem izvještaju menadžmenta, za finansijsku godinu za koju se pripremaju finansijski izvještaji, su konzistentne sa finansijskim izvještajima.

Dodatno, na osnovu znanja i razumijevanja poslovanja Banke i njenog poslovnog okruženja, stečenog tokom obavljanja revizije, od nas se zahtijeva da saopštimo u izvještaju ukoliko zaključimo da postoji materijalno pogrešno prikazivanje u Godišnjem izvještaju menadžmenta. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo u izvještaju.

Odgovornosti rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju ovih finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja, i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale bilo usljed pronevjere ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Banku ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izveštavanja Banke.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjerenja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usljed pronevjere ili greške, i izdavanje revizorskog izvještaja koji sadrži mišljenje revizora. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjerenja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze, ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu usljed pronevjere ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu finansijskih izvještaja.

Kao dio revizije koju obavljamo u skladu sa Zakonom o reviziji i propisima u oblasti revizije važećim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih usljed pronevjere ili greške, osmišljavamo i obavljamo revizijske postupke koji su prikladni za te rizike i pribavljamo dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat pronevjere je veći nego za pogrešne iskaze nastale usljed greške, zato što pronevjera može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole Banke.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključak o tome da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti Banke da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezanost objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, kao i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija.

Saopštavamo licima ovlašćenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije, značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlašćenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, radnje preduzete da bi se eliminisale prijetnje ili primijenjene mjere zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlašćenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Ovlašćeni revizori na projektu revizije, nakon koje revizor izdaje Izvještaj nezavisnog revizora su Biljana Bogovac, Nikola Stamenić i Marija Bokić.

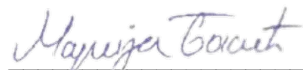
U ime PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Biljana Bogovac
Ovlašćeni revizor

Nikola Stamenić
Ovlašćeni revizor

Marija Bokić
Ovlašćeni revizor

Podgorica, 14. mart 2025. godine

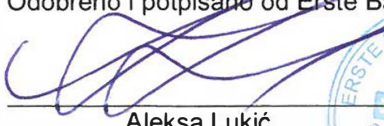
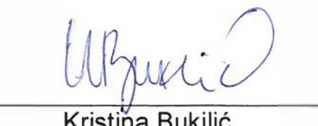
BILANS USPJEHA OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2024. GODINE

U 000 EUR	Napomena	2024.	2023.
Prihodi od kamata i slični prihodi		39.483	34.252
Prihodi od kamata na obezvrjeđene plasmane		439	469
Rashodi od kamata i slični rashodi		(4.591)	(4.693)
NETO PRIHODI OD KAMATA	5	35.331	30.028
Prihodi od naknada i provizija		12.331	11.776
Rashodi naknada i provizija		(8.019)	(5.937)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	6	4.312	5.839
Neto dobitak / (gubitak) usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(3)	-
Neto dobiti od finansijskih instrumenata koji se drže za trgovinu		881	804
Neto gubici od finansijskih instrumenata iskazanih po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha		(178)	(22)
Neto gubici od kursnih razlika		(89)	(91)
Neto gubitak po osnovu prestanka priznavanja ostale imovine		(147)	(77)
Ostali prihodi	12	1.135	1.218
Troškovi zaposlenih	9	(11.904)	(10.951)
Opšti i administrativni troškovi	10	(7.599)	(7.221)
Neto dobiti po osnovu modifikacije i reklasifikacije finansijskih instrumenata		67	110
Troškovi amortizacije	11	(2.282)	(2.146)
Neto prihodi / (rashodi) po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha	7	1.313	1.037
Troškovi rezervisanja	8	(32)	42
Ostali rashodi		(182)	(194)
OPERATIVNI PROFIT		20.623	18.376
Porez na dobit	13	(3.081)	(2.748)
NETO PROFIT		17.542	15.628
Zarada po akciji / u EUR	33	3.286	2.927

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 14. mart 2025. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

 Aleksa Lukić Predsjednik Upravnog odbora	 Damir Ivaštinović Član Upravnog odbora	 Kristina Bukilić Direktorica Sektora finansija i računovodstva
--	--	--

Javno / Public

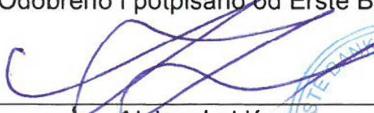
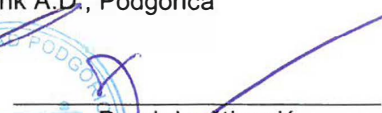
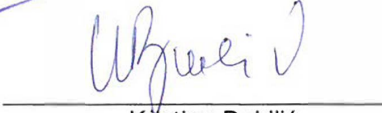
IZVJEŠTAJ O UKUPNOM OSTALOM REZULTATU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2024. GODINE

u 000 EUR	Napomena	2024.	2023.
Neto profit		17.542	15.628
Ukupni ostali rezultat			
Pozitivni / (negativni) efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		2.085	3.011
Aktuarski gubici od dugoročnih naknada zaposlenima		(76)	(42)
Porez na prihod po osnovu stavki ukupnog ostalog rezultata		(301)	(445)
Ukupan ostali rezultat za tekuću godinu		1.708	2.524
UKUPAN OSTALI REZULTAT		19.250	18.152

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 14. mart 2025. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

 Aleksa Lukić Predsjednik Upravnog odbora	 Damir Ivastinović Član Upravnog odbora	 Kristina Bukilić Direktorica Sektora finansija i računovodstva
--	--	---

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2024. GODINE

u 000 EUR	Napomena	31.12.2024.	31.12.2023.
SREDSTVA			
Novčana sred. i rač. depozita kod central. banaka	14	101.417	148.811
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		733.488	594.415
Kredit i potraživanja od banaka	15	104.147	51.969
Kredit i potraživanja od klijenata	16	581.673	495.670
Hartije od vrijednosti	19	47.022	46.176
Ostala finansijska sredstva		646	600
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		75.655	53.882
Hartije od vrijednosti	18	75.655	53.882
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti			
kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	17	-	178
Investicione nekretnine/nepokretnosti	20	1.740	1.783
Nekretnine, postrojenja i oprema	20	12.825	11.992
Nematerijalna sredstva	21	3.543	3.394
Odložena poreska sredstva	13	-	-
Ostala poslovna potraživanja	22	3.824	4.438
UKUPNA AKTIVA		932.492	818.893
OBAVEZE			
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		763.848	666.906
Depoziti banaka i centralnih banaka		5	290
Depoziti klijenata	23	633.643	553.471
Kredit banaka i centralnih banaka	24	100.564	75.123
Kredit klijenata koji nijesu banke	24	29.636	38.022
Rezerve	25	1.780	1.363
Tekuće poreske obaveze		3.105	2.676
Odložene poreske obaveze	13	335	58
Ostale obaveze	26	18.034	21.750
UKUPNE OBAVEZE		787.102	692.753
KAPITAL	27		
Akcijski kapital		5.339	5.339
Emisione premije		1.571	1.571
Neraspoređena dobit		121.331	105.703
Dobit tekuće godine		17.542	15.628
Ostale rezerve		(393)	(2.101)
UKUPAN KAPITAL		145.390	126.140
UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL		932.492	818.893

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 14. mart 2025. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

Aleksa Lukić
Predsjednik Upravnog odbora

Damir Ivaštinović
Član Upravnog odbora

Kristina Bukilić
Direktorica Sektora finansija i računovodstva

Javno / Public

IZVJEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2024. GODINE

	2024.	2023.
<i>Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti:</i>		
Prilivi po osnovu kamata i slični prihodi	40.141	34.482
Odlivi po osnovu kamata i sličnih rashoda	(4.293)	(4.253)
Prilivi po osnovu naknada i provizija	12.151	11.658
Odlivi po osnovu naknada i provizija	(8.008)	(5.943)
Odlivi po osnovu zarada zaposlenih i troškova dobavljača	(18.813)	(17.801)
Povećanje kredita i ostale aktive	(72.452)	(62.838)
Prilivi po osnovu depozita i ostalih obaveza	75.211	89.733
Plaćeni porezi	(2.676)	(1.791)
Ostale obaveze	(634)	1.434
Neto prilivi/(odlivi) gotovine iz poslovnih aktivnosti	20.627	44.681
<i>Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja:</i>		
Kupovina nekretnina i opreme	(1.669)	(1.525)
Kupovina nematerijalne imovine	(1.129)	(1.093)
Kupovina državnih zapisa	(19.364)	(5.078)
Prilivi od prodaje materijalne i dugotrajne imovine	397	327
Neto odlivi iz aktivnosti investiranja	(21.765)	(7.369)
<i>Tokovi gotovine iz aktivnosti finansiranja:</i>		
Povećanje/(smanjenje) pozajmljenih sredstava	17.075	(44.259)
Neto odlivi/prilivi iz aktivnosti finansiranja	17.075	(44.259)
Efekti kursnih razlika	792	713
Neto povećanje/smanjenje gotovine i gotovinskih ekvivalenata	16.729	(6.234)
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na početku perioda	154.767	161.001
Gotovina i gotovinski ekvivalenti na kraju perioda	171.496	154.767

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 14. mart 2025. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D. Podgorica

Aleksa Lukić
Predsjednik Upravnog odbora

Damir Ivaštinović
Član Upravnog odbora

Kristina Bukilić
Direktorica Sektora finansija i računovodstva

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 2024. GODINE

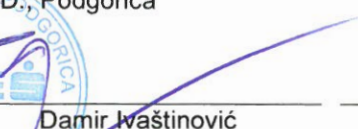
u 000 EUR	Akcijski kapital	Emisione premije	Neraspoređena dobit	Ostale rezerve	Ukupno
Stanje, 1. januara 2023. godine	5.339	1.571	105.703	(4.625)	107.988
Ukupan ostali rezultat	-	-	-	2.524	2.524
Dobit tekuće godine	-	-	15.628	-	15.628
Stanje, 31. decembra 2023. godine	5.339	1.571	121.331	(2.101)	126.140
Ukupan ostali rezultat	-	-	-	1.708	1.708
Dobit tekuće godine	-	-	17.542	-	17.542
Stanje, 31. decembra 2024. godine	5.339	1.571	138.873	(393)	145.390

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja

Podgorica, 14. mart 2025. godine

Odobreno i potpisano od Erste Bank A.D., Podgorica

 Aleksa Lukić
 Predsjednik Upravnog odbora

 Damir Ivaštinović
 Član Upravnog odbora

 Kristina Buklić
 Direktorica Sektora finansija i računovodstva

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OSNIVANJE I POSLOVANJE BANKE

Erste Bank A.D., Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D., Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depo poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

- kastodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
- poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
- poslovi brokera, dilera i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Boljevića 2A, Podgorica.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i šesnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju i Tivtu i jednu ekspozituru lociranu u Kolašinu.

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Beč, Austrija.

Na dan 31. decembra 2024. godine Banka ima 382 zaposlena radnika (31. decembra 2023. godine: 358 zaposlena radnika).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja

Banka je finansijske izvještaje za 2024.godinu sastavila u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Finansijski izvještaji prikazani su u formatu propisanom u Odluci o kontnom okviru za kreditne institucije („Sl. list Crne Gore“ br. 128/20) koji je usvojen od strane Centralne Banke Crne Gore 29. decembra 2020. godine. Shodno tome, sve banke i mikrokreditne finansijske institucije su u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje u skladu sa navedenom Odlukom od 1. januara 2021. godine. Pored toga, Odlukom Savjeta Centralne banke Crne Gore („Sl. list Crne Gore“ br. 34/22) utvrđen je sadržaj finansijskih izvještaja banaka, kao i rokovi i način sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja Centralnoj banci Crne Gore.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Banka je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivala računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3.

Ovi finansijski izvještaji imaju za cilj da objelodane one informacije koje rukovodstvo Banke smatra materijalnim za primarne korisnike ovih finansijskih izvještaja. U ovim finansijskim izvještajima se pretpostavlja da primarni korisnici finansijskih izvještaja posjeduju razumno znanje o poslu, ekonomskoj aktivnosti i računovodstvu i da su voljni da informacije proučavaju sa dužnom pažnjom.

2.2. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijski izvještaji prezentovani su u eurima (EUR), koji predstavljaju zvaničnu valutu u Crnoj Gori i izvještajnu valutu Banke. Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

2.3. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih iskaza u skladu sa MSFI zahtijeva od rukovodstva Banke korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih iskaza, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih iskaza. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke su navedene u napomeni 4.

2.4. Konsolidacija

Banka nema kontrolu ni nad jednim entitetom.

2.5. Kontinuitet poslovanja

Rukovodstvo Banke i dalje procjenjuje sa razumnom sigurnošću da će Banka nastaviti da posluje profitabilno u doglednoj budućnosti. Saglasno tome, finansijski izvještaji Banke sastavljeni su u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koje podrazumijeva da će Banka nastaviti da posluje u budućnosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)****2.6. Operativno okruženje Banke**

Prema podacima objavljenim od strane Centralne banke Crne Gore za decembar 2024. godine, inflacija u Crnoj Gori se stabilizovala i na poželjnom je nivou. Bankarski sistem je visoko-likvidan, solventan i stabilan. Godišnja inflacija u novembru 2024. godine, mjerena potrošačkim cijenama iznosila je 1,7%, dok je godišnja stopa mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena iznosila 2,3%

Ekonomska kretanja u Crnoj Gori u periodu januar – septembar 2024. godine ukazuju na znatno umjereniji ekonomski rast BDP-a u odnosu na prethodnu godinu, kada je on iznosio 6,3%. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, godišnji realni rast BDP-a u posmatranom periodu iznosio je 3,1% (4,4% u prvom kvartalu, a 2,7% u drugom kvartalu i 2,6% u trećem). Prognoze međunarodnih institucija u vezi realnog rasta BDP-a Crne Gore u 2024. godini kreću se u rasponu od 3,4% do 3,9%, dok Ministarstvo finansija predviđa rast od 3,8%, a Centralna banka Crne Gore 3,6%.

Osnovni indikatori na tržištu rada za prvih devet mjeseci 2024. godine ukazuju na nastavak pozitivnog trenda iz prethodnog perioda ove godine. Broj zaposlenih, prema podacima MONSTAT-a, iznosio je u prosjeku 257.304, što predstavlja godišnji rast od 5,59%. Povećanje je zabilježeno u skoro svim sektorima, od čega najveće u sektorima poslovanje sa nekretninama 12,36% i građevinarstvo 12,10%, a najmanje u sektorima državna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje 0,42% i administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti 2,10%.

Početkom 2022. godine došlo je do povećane volatilnosti na finansijskim i robnim tržištima zbog eskalacije i političkih tenzija u Ukrajini, praćenih međunarodnim sankcijama određenim ruskim kompanijama i pojedincima.

Analizom Banke utvrđeno je da ne postoje izloženosti sa povećanim rizikom od nenaplativosti usljed situacije uzrokovane krizom u Ukrajini, samim tim prilikom obračuna ispravke vrijednosti Banka nije uzela u obzir povećan rizik po osnovu krize u Ukrajini.

U svrhu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka („ECL“) Banka koristi forward-looking informacije, uključujući prognoze makroekonomskih varijabli. Međutim, kao i kod svake ekonomske prognoze, projekcije i vjerovatnoće njihovog nastanka podliježu visokom stepenu neizvjesnosti i stoga stvarni ishodi mogu biti značajno drugačiji od projektovanih. Napomena 3.19 pruža više informacija o tome kako je Banka uključila forward-looking informacije u ECL model.

Klimatske promjene – Banka nije izložena značajnim rizicima klimatskih promjena.

Buduće efekte trenutne ekonomske situacije i gore navedene mjere je teško predvidjeti, a trenutna očekivanja i procjene rukovodstva mogu se razlikovati od stvarnih rezultata.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.7. Primjena novih standarda i izmjena postojećih**

Sljedeći izmijenjeni standardi stupili su na snagu od 1. januara 2024. godine, ali nisu imali materijalnog uticaja na Banku:

- **Izmjene MSFI 16 Zakupi:** Obaveze po zakupu kod prodaje i povratnog zakupa (objavljene 22. septembra 2022. i na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024.). Izmjene se odnose na transakcije prodaje i povratnog zakupa koje zadovoljavaju zahtjeve MSFI 15 da se evidentiraju kao prodaja. Izmjene zahtijevaju od prodavca-zakupca da naknadno mjeri obaveze koje proizilaze iz transakcije i to na način da ne priznaje bilo kakvu dobit ili gubitak u vezi sa pravom korišćenja koje je zadržao. To znači odlaganje takve dobiti čak i ako je obaveza da se izvrše varijabilna plaćanja koja ne zavise od indeksa ili stope. Usvajanje ove izmjene nije imalo uticaja na finansijske izvještaje Banke.
- **Klasifikacija obaveza kao tekućih ili dugoročnih – Izmjene MRS 1 (prvobitno objavljene 23. januara 2020. i naknadno izmijenjene 15. jula 2020. i 31. oktobra 2022. godine, koje su konačno na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2024.).** Ovim izmjenama je pojašnjeno da se obaveze klasifikuju kao kratkoročne ili dugoročne. Kao i većina finansijskih institucija, Banka prikazuje svoj bilans stanja uređen prema likvidnosti umjesto da klasifikuje imovinu i obaveze na tekuće i dugoročne. Stoga, ova izmjena nije imala uticaj na ove finansijske izvještaje
- **Izmjene MRS 7 Izvještaj o tokovima gotovine i MSFI 7 Finansijski instrumenti: Objelodanjivanja: Finansijski aranžmani dobavljača (Objavljeno 25. maja 2023.).** Kao odgovor na zabrinutost korisnika finansijskih izvještaja o neadekvatnom ili obmanjujućem objelodanjivanju finansijskih aranžmana, u maju 2023. godine, IASB je izdao amandmane na MRS 7 i MSFI 7 da zahtijeva objelodanjivanje o finansijskim aranžmanima dobavljača (SFA). Ove izmjene zahtijevaju objelodanjivanje finansijskih aranžmana dobavljača u entitetu koji bi omogućili korisnicima finansijskih izvještaja da procjene efekte tih aranžmana na obaveze i tokove gotovine entiteta i na izloženost entiteta riziku likvidnosti. Svrha dodatnih zahtjeva za objelodanjivanje je da se poboljša transparentnost finansijskih aranžmana dobavljača. Izmjene ne utiču na principe priznavanja ili mjerenja, već samo na zahtjeve objelodanjivanja. Usvajanje ove izmjene nije imalo uticaja na finansijske izvještaje Banke.

2.8. Novi računovodstveni standardi i tumačenja

Određeni novi standardi i tumačenja bili su objavljeni i koji su u primjeni za periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2025. godine, i koje Banka nije ranije usvojila:

- **Izmjene MRS 21 - Nedostatak zamjenljivosti** (objavljene 15. avgusta 2023. godine i primjenjuju se za godišnje izvještajne periode koji počinju 1. januara 2025. godine ili kasnije). U avgustu 2023. godine, IASB je izdao izmjene MRS 21 kako bi pomogao entitetima da procjene zamjenljivosti između dvije valute i utvrde kurs na dan mjerenja kada dođe do nedostatka zamjenljivosti. Entitet je pogođen ovim izmjenama kada ima transakciju ili poslovanje u stranoj valuti koja se ne može razmijeniti u drugu valutu na dan mjerenja za određenu svrhu. Izmjene MRS 21 ne pružaju detaljne zahtjeve o tome kako procijeniti spot kurs, već postavljaju okvir prema kojem entitet može odrediti spot kurs na dan mjerenja. Primjena novih zahtjeva ne dozvoljava ponovno iskazivanje uporednih informacija. Potrebno je prevesti relevantne iznose po procijenjenim spot kursovima na datum početne primjene, uz prilagođavanje zadržane dobiti ili rezerve za kumulativne kursne razlike. Ne očekuje se da će efekti ovih izmjena imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.8. Novi računovodstveni standardi i tumačenja (nastavak)**

- **Izmjene u klasifikaciji i mjerenju finansijskih instrumenata - Izmjene MSFI 9 i MSFI 7 (izdato 30. maja 2024. godine i primjenjuje se za godišnje periode koji počinju 1. januara 2026. godine ili kasnije).** Dana 30. maja 2024. godine, IASB je izdao izmjene MSFI 9 i MSFI 7 kako bi:

(a) pojasnio datum priznavanja i prestanka priznavanja nekih finansijskih sredstava i obaveza, sa novom izuzetkom za neke finansijske obaveze koje se namiruju putem sistema elektronskog prenosa novca;

(b) pojasnio i dodao dodatne smjernice za procjenu da li finansijsko sredstvo ispunjava kriterijum "samo plaćanja glavnice i kamata" (SPPI);

(c) dodao nova objelodanjivanja za određene instrumente sa ugovornim uslovima koji mogu promijeniti novčane tokove (kao što su neki instrumenti sa karakteristikama vezanim za postizanje ciljeva u vezi sa životnom sredinom, društvom i upravljanjem (ESG));

(d) ažurirao objelodanjivanja za akcijske instrumente koji su označeni da se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (FVOCI).

Ne očekuje se da će efekti ovih izmjena imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

- **MSFI 18 Prezentovanje i objelodanjivanje u finansijskim izvještajima (objavljen 9. aprila 2024. godine i primjenjuje se za godišnje periode koji počinju 1. januara 2027. godine ili kasnije).** U aprilu 2024. godine, IASB je izdao MSFI 18, novi standard za prezentaciju i objelodanjivanje u finansijskim izvještajima, sa fokusom na izmjene u bilansu uspjeha. Ključni novi koncepti uvedeni u MSFI 18 odnose se na:

- strukturu bilansa uspjeha
- obavezna objelodanjivanja u finansijskim izvještajima za određene mjere performansi dobiti ili gubitka koje se izveštavaju van finansijskih izvještaja entiteta (odnosno, mjere performansi definisane od strane menadžmenta);
- unaprijeđeni principi za agregaciju i desegregaciju koji se primjenjuju na osnovne finansijske izvještaje i napomene uopšte.

MSFI 18 će zamijeniti MRS 1; mnogi drugi postojeći principi u MRS 1 će biti zadržani, uz ograničene promjene. MSFI18 neće uticati na priznavanje ili mjerenje stavki u finansijskim izvještajima, ali bi mogao promijeniti ono što entitet izveštava kao svoju "operativnu dobit ili gubitak". MSFI 18 će se primjenjivati za izvještajne periode koji počinju 1. januara 2027. godine ili kasnije, a primjenjivaće se i na komparativne informacije. Banka trenutno procjenjuje uticaj ovog standarda na svoje finansijske izvještaje.

- **MSFI 19 – Zavisna Društva bez Javne Odgovornosti: Objelodanjivanja (izdat 9. maja 2024. godine i primjenjuje se za godišnje periode koji počinju 1. januara 2027. godine ili kasnije).** Međunarodni odbor za računovodstvene standarde (IASB) izdao je novi računovodstveni standard za zavisna društva. MSFI 19 omogućava relevantnim zavisnim društvima da koriste MSFI računovodstvene standarde sa smanjenim objelodanjivanjima. Primjena MSFI 19 smanjiće troškove pripreme finansijskih izvještaja zavisnih društava, uz održavanje korisnosti informacija za korisnike njihovih finansijskih izvještaja. Zavisna društva koja koriste MSFI računovodstvene standarde za svoje finansijske izvještaje često pružaju objelodanjivanja koja mogu biti nesrazmjerna potrebama njihovih korisnika. MSFI 19 će riješiti ove izazove omogućavajući:

- zavisnim društvima da vode samo jedan set računovodstvenih evidencija – kako bi zadovoljile potrebe i matične kompanije i korisnika njihovih finansijskih izvještaja;
- smanjenje zahtjeva za objelodanjivanjima – MSFI 19 omogućava smanjena objelodanjivanja koja su bolje prilagođena potrebama korisnika finansijskih izvještaja.

Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)

Objavljene izmjene standarda sa odloženim datumom primjene

- **MSFI 14 – Regulatorna vremenska razgraničenja (izdat 30. januara 2014. godine i primjenjuje se za godišnje periode koji počinju 1. januara 2016. godine ili kasnije).** MSFI 14 omogućava entitetima da nastave da priznaju iznose povezane sa regulacijom tarifa u skladu sa zahtjevima njihovih ranije opšteprihvaćenih računovodstvenih principa kada usvajaju MSFI. Međutim, da bi se poboljšala uporedivost sa entitetima koji već primjenjuju MSFI i koji ne priznaju takve iznose, standard zahtijeva da se efekat regulacije tarifa mora prikazati odvojeno od drugih stavki. Entitet koji već priprema MSFI finansijske izvještaje nije kvalifikovan za primjenu standarda. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.
- **Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva - Izmjene u MSFI 10 Konsolidovani finansijski izveštaji i MRS 28 Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja (objavljene 11. septembra 2014. i na snazi za godišnje izvještajne periode koji počinju na dan ili nakon datuma koji će biti određen od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde).** Izmjene ukazuju na poznato neslaganje zahtjeva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posljedica izmjena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je riječ o zavisnom društvu ili ne). Djelimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva dio zavisnog društva. U decembru 2015. godine Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primjene ovog standarda na neodređeno vrijeme. Ne očekuje se da će efekti ovih izmjena imati značajan uticaj na finansijske izvještaje Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE**3.1. Priznavanje prihoda i rashoda****3.1.1. Kamata**

Prihodi i rashodi po osnovu kamata se priznaju u bilansu uspjeha uz primjenu metode efektivne kamatne stope. Metod efektivne kamatne stope je metod izračunavanja cijene amortizacije finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza i alokacije prihoda po osnovu kamate ili rashoda po osnovu kamate na odgovarajuće vremenske periode. Efektivna kamatna stopa je stopa koja diskontuje procijenjena buduća gotovinska plaćanja ili prilive tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta ili, tamo gdje je to izvodljivo, kraćeg perioda na sadašnju vrijednost finansijskih sredstava ili finansijskih obaveza. Kalkulacije uključuju sve naknade i provizije plaćene ili primljene između ugovornih strana koje su integralni dio efektivne kamatne stope, troškove transakcije i svih drugih premija ili popusta.

Kada se finansijsko sredstvo, ili grupa sličnih finansijskih sredstava otpiše kao rezultat gubitka od obezvrjeđenja, prihod od kamate se priznaje korišćenjem kamatne stope kojom je diskontovan budućí tok gotovine da bi se odmjerio gubitak od obezvrjeđenja.

Prihod od kamata se utvrđuje na sljedeći način:

- Primjenom efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva (Stage 1 i Stage 2).
- Primjenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrijednost finansijskog sredstva u narednim periodima izvještavanja, umanjeno za ECL sve dok je sredstvo kreditno obezvrjeđeno (Stage 3).
- Primjenom pojedinačno prilagođene efektivne kamatne stope na kupljena ili formirana finansijska sredstva umanjena za kreditne gubitke (POCI).

3.1.2. Naknade i provizije

Prihodi i rashodi naknada i provizija su po osnovu finansijskih usluga koje pruža i dobija Banka, a uključuju usluge platnog prometa, vođenja računa, kartične poslove i druge bankarske usluge.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju linearno tokom perioda, skladno pruženim uslugama, kada klijent prima i troši usluge koje pruža Banka. Ove naknade se razgraničavaju u skladu sa periodom korišćenja garancije ili kredita.

Ostali prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada Banka ispuni svoju uslugu izvršenja, obično nakon izvršenja osnovne transakcije. Iznos potraživanja ili primljene naknade ili provizije, predstavlja cijenu transakcije za usluge identifikovane kao pojedinačne usluge izvršenja. Ove naknade se ne razgraničavaju tokom perioda samim tim što su jednokratne naknade.

Rashodi od naknada i provizija čine rashodi od naknada po osnovu transakcija domaćeg i inostranog platnog prometa, troškovi poslovanja s karticama i slične naknade (Napomena 5).

3.1.3. Porez na dobit i ostali porezi

Trošak poreza se sastoji od tekućeg i odloženog poreza. Trošak poreza se priznaje u bilansu uspjeha, osim kada se odnosi na stavke priznate direktno u kapital, koji je u tom slučaju priznat u kapitalu.

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Stope poreza na dobit su proporcionalne i iznose:

- 1) 9% na iznos oporezive dobiti do 100.000 eura;
- 2) od 100.000,01 eura do 1.500.000,00 eura: 9.000,00 eura + 12% na iznos preko 100.000,01 eura;
- 3) preko 1.500.000,01 eura: 177.000,00 eura + 15% na iznos preko 1.500.000,01 eura.

Oporeziva dobit se utvrđuje na osnovu dobiti Banke iskazane u bilansu uspjeha uz usklađivanje prihoda i rashoda u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

Poreski propisi Crne Gore ne predviđaju da se poreski gubici iz tekućeg perioda mogu koristiti kao osnova za povraćaj poreza plaćenog u prethodnim periodima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.1.3. Porez na dobit i ostali porezi (nastavak)

Međutim, gubici iz tekućeg perioda iskazani u poreskom bilansu mogu se koristiti za umanjeње poreske osnovice budućih obračunskih perioda, ali ne duže od pet godina.

Odloženi porezi

Odloženi porez na dobit se obračunava za sve privremene razlike između poreske osnove imovine i obaveza i njihove knjigovodstvene vrijednosti. Trenutno važeće poreske stope na dan bilansa su korišćene za obračun iznosa odloženog poreza. Odložene poreske obaveze priznaju se za sve oporezive privremene razlike između poreske osnove sredstava i obaveza na dan bilansa stanja, i iznosa iskazanih za svrhe izvještavanja, a što će rezultirati oporezivim iznosima budućih perioda.

Tekući i odloženi porezi priznaju se kao prihodi i rashodi i uključeni su u neto dobitak/(gubitak) perioda.

Odloženi porez na dobit koji se odnosi na stavke koje se direktno evidentiraju u korist ili na teret kapitala se takođe evidentiraju na teret, odnosno u korist kapitala.

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti

3.2.1. Finansijski instrumenti

Finansijski instrument je bilo koji ugovor koji dovodi do povećanja finansijskih sredstava jedne ugovorene strane i finansijske obaveze ili instrumenta kapitala druge ugovorne strane. U skladu sa MSFI 9, sva finansijska sredstva i obaveze - koji takođe uključuju i derivativne finansijske instrumente - moraju se priznati u bilansu stanja i mjeriti u skladu sa svojim dodijeljenim kategorijama.

3.2.2. Metode mjerenja finansijskih instrumenata

Postoje dvije primarne metode mjerenja finansijskih sredstava i obaveza.

i. Amortizovani trošak i efektivna kamatna stopa

Amortizovani trošak je iznos po kojem se finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza mjeri početnim priznavanjem minus otplata glavnice, plus ili minus kumulativna amortizacija koristeći metod efektivne kamatne stope za razlike između tog početnog iznosa i iznosa dospjeća. Za finansijska sredstva iznos se usklađuje za bilo koje gubitke po osnovu obezvrjeđenja.

Efektivna kamatna stopa (EKS) je stopa koja diskontuje procijenjene buduće tokove novca kroz očekivani životni vijek finansijskog sredstva ili finansijske obaveze na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (tj. amortizovani trošak prije prilagođavanja za bilo koji gubitak po osnovu obezvrjeđenja) ili amortiziranog troška finansijske obaveze. Procijenjeni novčani tokovi uzimaju u obzir sve ugovorne uslove finansijskog instrumenta, ali zanemaruju očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje transakcijske troškove, naknade za izdavanje koje su sastavni dio EKS-a i sve ostale premije i diskonte.

Za kupljena ili originalno kreditno obezvrjeđena finansijska sredstva („POCI“, vidjeti dio „Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata po MSFI 9“), koristi se kreditno podešena EKS. To je stopa koja diskontuje procijenjene buduće novčane tokove koji uzimaju u obzir očekivane kreditne gubitke po amortizovanoj vrijednosti finansijskog sredstva.

EKS se koristi za priznavanje prihoda i rashoda od kamata. Prihod od kamata se obračunava na sljedeći način:

- EKS primenjena na bruto knjigovodstvenu vrijednost za finansijska sredstva koja nisu kreditno obezvrjeđena (Stage 1 i Stage 2, vidjeti dio „Obezvrjeđenje finansijskih instrumenata“);

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.2. Metode mjerenja finansijskih instrumenata (nastavak)

- EKS primenjena na amortizovani trošak za finansijska sredstva koja su kreditno obezvrjeđena (Stage 3, vidjeti „Obezvrjeđenje finansijskih instrumenata“); i
- Kreditno podešena EKS se primjenjuje na amortizovani trošak za finansijsku imovinu POCI.

Rashod od kamata se obračunava primjenom efektivne kamatne stope na amortizovani trošak finansijske obaveze.

ii. Fer vrijednost

Fer vrijednost je cijena koja bi bila primljena ako bi se sredstvo prodalo ili platilo ako bi se obaveza prenijela urednom transakcijom između učesnika na tržištu na datum mjerenja. Ova definicija se primjenjuje i na mjerenje fer vrijednosti nefinansijskih sredstava i obaveza.

3.2.3. Početno priznavanje i mjerenje

i. Početno priznavanje

Finansijski instrumenti se početno priznaju kada Banka postane strana ugovornih odredbi instrumenta. Redovne (spot) kupovine i prodaje finansijskih sredstava priznaju se na datum namirenja, tj. na datum kada je sredstvo isporučeno.

ii. Početno mjerenje

Finansijski instrumenti se početno mjere po fer vrijednosti uključujući transakcijske troškove (osim za finansijske instrumente po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, za koje se transakcijski troškovi priznaju direktno u bilansu uspjeha). U većini slučajeva, fer vrijednost prilikom početnog priznavanja jednaka je cijeni transakcije, tj. cijeni koja je prenešena da bi se proizvelo ili steklo finansijsko sredstvo ili primljenoj cijeni za izdavanje ili preuzimanje finansijske obaveze.

iii. Klasifikacija i naknadno vrednovanje finansijskih sredstava u okviru MSFI 9

Prema MSFI 9, klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih sredstava zavisi od dva kriterijuma.

- Poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima - procjena se fokusira na to da li je finansijsko sredstvo dio portfelja u kojem se imovina drži kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi, kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i prodala sredstva, ili se drže u drugim poslovnim modelima.
- Karakteristike novčanog toka finansijskih sredstava - procjena je fokusirana na to da li ugovoreni uslovi finansijskog sredstva proizilaze na određenim datumima za novčane tokove koji su isključivo plaćanja glavnice i kamate („SPPI - Solely Payments of Principal and Interest“) na preostali iznos glavnice.

Primjena ovih kriterijuma dovodi do klasifikacije finansijskih sredstava u tri kategorije mjerenja.

3.2.3.1. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti

Finansijska sredstva se mjere po amortizovanoj vrijednosti tj. trošku ako se drže u poslovnom modelu čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova i ukoliko ti ugovorni novčani tokovi imaju karakteristike SPPI.

U bilansu stanja ova sredstva se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti, tj. bruto knjigovodstvenoj vrijednosti umanjenoj za ispravku vrijednosti od kreditnog gubitka.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.2.2. Metode mjerenja finansijskih instrumenata (nastavak)****3.2.3.1. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti (nastavak)**

Oni su prikazani u okviru pozicije „Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti“. Novčana sredstva uključuju samo potraživanja (depozite) od centralnih banaka i kreditnih institucija koji se isplaćuju na zahtjev. Isplata po zahtjevu znači da se sredstva mogu povući sa računa u bilo koje vrijeme sa rokom isplate od jednog radnog dana ili 24h.

Prihod od kamata na ovim sredstvima se izračunava metodom efektivne kamate i uključuje se u poziciju „Prihodi od kamata i slični prihodi“ u okviru pozicije „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Dobici ili gubici od umanjenja vrijednosti uključeni su u stavku „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Dobici i gubici nastali od prestanka priznavanja (kao što je prodaja) prikazani su pod pozicijom „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

U Banci, finansijska sredstva koja se mjere po amortizovanom trošku predstavljaju najveću kategoriju mjerenja, koja uključuje većinu kreditnih poslova prema klijentima, međubankarsko kreditno poslovanje (uključujući obrnute repo transakcije), depozite kod centralnih banaka, iznose u toku poravnanja, trgovinu i druga potraživanja.

Ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti koje se mjere po amortizovanom trošku su zbog različitih poslovnih ciljeva (kao što su ispunjavanje internih / eksternih zahtjeva za rizik likvidnosti i efikasno plasiranje strukturnog viška likvidnosti, strateške pozicije koje su donešene od strane Odbora direktora, podsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje poslovnog prinosa). Zajednička osobina ovih finansijskih instrumenata je da njihova značajna i česta prodaja nije očekivana.

3.2.3.2. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat

Dužnička finansijska sredstva se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (FVOCI) ukoliko su karakteristike njihovog ugovornog novčanog toka SPPI i ukoliko se drže unutar poslovnog modela čiji je cilj prikupljanje ugovornih novčanih tokova i prodaja sredstava. U bilansu stanja, oni su uključeni kao „hartije od vrijednosti“ u okviru pozicije „Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ukupan ostali rezultat“.

Prihodi od kamata na ovu vrstu sredstava izračunavaju se primjenom metode efektivne kamatne stope i uključeni su u stavku „Prihodi od kamata i slični prihodi“ pod pozicijom „Neto prihod od kamata“ u bilansu uspjeha. Ispravka vrijednosti za kreditne gubitke ne umanjuje knjigovodstvenu vrednost ovih finansijskih sredstava u bilansu stanja, već se ispravka vrijednosti u istom iznosu kao i da je reč o finansijskim sredstvima koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti evidentira na poziciji „Nerealizovani neto dobitak po osnovu finansijskih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat, prije oporezivanja“ u okviru Ukupnog ostalog rezultata sa kontra stavom gubitaka od umanjenja vrijednosti koji se priznaju kroz bilans uspjeha u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Kao rezultat, efekat priznat kroz bilans uspjeha je isti kao i kod finansijskih sredstava koja se mjere po amortizovanoj vrijednosti.

Razlika između fer vrijednosti po kojoj se imovina iskazuje u bilansu stanja i komponente amortizovanog troška priznaje se kao „Ostale rezerve“ u Izvještaju o promjenama na kapitalu. Promjena za period iskazana je kao ukupni ostali rezultat u izvještaju o Ukupnom ostalom rezultatu na poziciji „Negativni/Pozitivni efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat“. Kada se finansijsko sredstvo prestaje priznavati, iznos koji je prethodno akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se reklasifikuje kroz bilans uspjeha i iskazuje u okviru „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“. Banka klasifikuje ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti mjerene po Fer vrijednosti

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

kroz ostali ukupni rezultat (FVOCI).

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.2. Metode mjerenja finansijskih instrumenata (nastavak)

3.2.3.2. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat (nastavak)

Oni su dio „held to collect and sell“ poslovnih modela. Slično dužničkim instrumentima koji se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, svrha ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti mjerene po Fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat sprovodi se zbog ispunjenja različitih poslovnih ciljeva kao što su ispunjavanje zahtjeva internog / eksternog rizika likvidnosti i efektivno plasiranje viška strukturne likvidnosti, strateških pozicija koje su donešene od strane Odbora direktora, podsticanje i čuvanje dobrih poslovnih odnosa sa klijentima, zamjena poslova kreditiranja ili druge aktivnosti za poboljšanje prinosa. Zajednički atribut za ulaganje u dužničke instrumente po FVOCI je da je aktivna optimizacija prinosa putem prodaje sastavni dio postizanja ciljeva. Prodaja se vrši kako bi se optimizovala pozicija likvidnosti ili ostvarila dobit ili gubitak po fer vrijednosti.

Kao rezultat toga, poslovni ciljevi se postižu prikupljanjem ugovornih novčanih tokova i prodajom hartija od vrijednosti.

Za određena ulaganja u vlasničke instrumente koji se ne drže radi trgovanja, Banka koristi opciju za njihovo mjerenje po FVOCI. Ovaj izbor se primjenjuje na strateške, značajne investicije u bankarske poslovne odnose (osim za poslove osiguranja). Dobici ili gubici po fer vrijednosti za period iskazani su u izvještaju Ukupni ostali rezultat u stavci „Negativni/Pozitivni efekti promjene vrijednosti hartija od vrijednosti koje se vrednuju po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat“. Kumulativni dobici ili gubici su uključeni pod pozicijom „Ostale rezerve“ u Izvještaju o promjenama na kapitalu. Iznos priznat u Ukupnom ostalom rezultatu se ne reklasifikuje kroz bilans uspjeha. Nakon prestanka priznavanja ulaganja u vlasničke/kapitalne instrumente u FVOCI, iznos akumuliran u Ukupnom ostalom rezultatu se prenosi u zadržanu dobit.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.3. Početno priznavanje i mjerenje (nastavak)

3.2.3.3. Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha

Finansijska sredstva čiji se ugovorni novčani tokovi ne zadovoljavaju SPPI automatski se mjere po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL).

Izvor mjerenja FVPL odnosi se i na finansijska sredstva koja su dio preostalih poslovnih modela, tj. koja se ne drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova niti se drže radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova ili prodaje sredstva. Za ova finansijska sredstva se generalno očekuje prodaja prije njihovog dospjeća ili se njima upravlja i njihov učinak se procjenjuje na osnovu fer vrijednosti. Takvi poslovni modeli su tipični za imovinu koja se drži radi trgovanja, imovinu čija se očekivana vrijednost prvenstveno ostvaruje kroz prodaju, kao što su ulaganja u sekjuritizaciju.

3.2.4. Klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih obaveza prema MSFI 9

Finansijske obaveze se mogu klasifikovati prema kategoriji mjerenja po amortizovanoj vrijednosti ili po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3.2.4.1 Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti

Za njihovu prezentaciju u bilansu stanja koristi se pozicija "Finansijske obaveze po amortizovanoj vrijednosti". Obaveze su dalje podijeljene na "Depoziti banaka i centralnih banaka", "Depoziti klijenata" i "Krediti banaka i centralnih banaka", "Krediti klijenata koji nijesu banke".

Nastali troškovi kamata se iskazuju u stavci "Rashodi kamata i slični rashodi" pod "Neto prihodi od kamata" u bilansu uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.4. Klasifikacija i naknadno mjerenje finansijskih obaveza prema MSFI 9 (nastavak)

3.2.4.2. Finansijske obaveze po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha (FVPL)

Finansijske obaveze u kategoriji mjerenja FVPL sastoje se iz obaveza koje se drže radi trgovanja i one koje su označene kao FVPL.

Banka nije imala takvu klasifikaciju tokom i na dan 31.12.2024. godine.

3.2.5. Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenta u skladu sa MSFI 9

Banka priznaje gubitke po osnovu obezvrjeđenja na finansijskoj imovini dužničkog instrumenta (kredit i potraživanja i dužničke hartije od vrijednosti), osim za one koja se mjere po FVPL; potraživanja po osnovu lizinga i izloženosti vanbilansnog kreditnog rizika koji proizilaze iz finansijskih garancija i određenih kreditnih obaveza. Umanjenje vrijednosti se zasniva na očekivanim kreditnim gubicima čije mjerenje odražava:

- nepristran i vjerovatno izračunat iznos koji se određuje vrednovanjem niza mogućih ishoda;
- vremensku vrijednost novca;
- razumne i potkrjepljujuće informacije koje su dostupne bez nepotrebnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uslovima i prognozama budućih ekonomskih uslova.

Iznos gubitka od umanjenja vrijednosti priznaje se kao rashod u Bilansu uspjeha. U svrhu mjerenja iznosa očekivanog kreditnog gubitka i priznavanja prihoda od kamata, Banka pravi razliku između tri Stage-a umanjenja vrijednosti.

- **Stage 1**

Pod Nivoom obezvrjeđenja 1, Banka podrazumjeva finansijske instrumente za koje nije bilo značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja, kao i finansijske instrumente po početnom priznavanju (osim POCl imovine). Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu 12-mjesečnog očekivanog kreditnog gubitka. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva.

- **Stage 2**

Finansijski instrumenti u Stage-u 2 su predmet značajnog povećanja kreditnog rizika od njihovog početnog priznavanja. Umanjenje vrijednosti se mjeri u iznosu kreditnog gubitka tokom očekivanog vijeka trajanja finansijskog instrumenta. Prihodi od kamata se priznaju po efektivnoj kamatnoj stopi koja se primjenjuje na bruto knjigovodstvenu vrijednost finansijskog sredstva (kao za Stage 1).

- **Stage 3**

Finansijska sredstva u Stage-u 3 su obezvrjeđena usled kreditnih gubitaka, odnosno u statusu neizvršenja obaveza na datum izvještaja. U pogledu primjene koncepta MSFI 9 „kreditno obezvrjeđenje“, Banka je generalno usvojila pristup usklađivanja sa konceptom „default“ izloženosti. Umanjenje vrijednosti za takva sredstva se mjeri u iznosu kreditnog gubitka tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta. Prihodi od kamata se priznaju po EKS na amortizovani trošak (tj. neto knjigovodstveni iznos) finansijskog sredstva. Iz perspektive bilansa stanja, kamata se obračunava na osnovu bruto knjigovodstvene vrijednosti finansijskih sredstava. Razlika između obračunate kamate sredstava i priznatog prihoda od kamata odražava se na kontu ispravka vrijednosti (bez uticaja na gubitak od umanjenja vrijednosti).

POCl imovina – imovina koja je prilikom inicijalnog prepoznavanja bila umanjene vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.5. Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenta u skladu sa MSFI 9 (nastavak)

Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti, neto knjigovodstvena vrijednost finansijskog sredstva prikazanog u bilansu stanja je razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti i kumulativnog gubitka. Međutim, za finansijska sredstva mjerena po FVOCI, ispravka vrijednosti gubitka se priznaje na poziciji „Ostale rezerve“ u okviru Izvještaja o promjenama na kapitalu. Rezervisanja za gubitke po kreditnim obavezama i finansijskim garancijama prikazana su u bilansnoj stavci „Rezerve“.

Za kupljena ili stvorena finansijska sredstva koja su kreditno obezvrijeđena (POCI finansijska sredstva) kreditni gubici se obračunavaju tokom čitavog očekivanog veka trajanja finansijskog sredstva. Prilikom početnog priznavanja kreditno usklađena efektivna kamatna stope se obračunavana korišćenjem procijenjenih budućih novčanih tokova koji uključuju očekivane kreditne gubitke na datum početnog priznavanja i primjenjuje na amortizovani trošak. Kao rezultat, kreditni gubitak se ne priznaje na dan početnog priznavanja POCI finansijskog sredstva. Naknadno, samo nepovoljne promjene očekivanja nakon početnog priznavanja priznaju se kao ispravka, dok se povoljne promjene priznaju kao dobitak od umanjenja vrijednosti čime se povećava bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine POCI. POCI imovina nije predmet transfera između nivoa obezvrijeđenja bez obzira na promjenu kreditnog kvaliteta klijenta nakon početnog priznavanja POCI imovine.

Banka na dan 31.12.2024. godine nema partija koja su klasifikovane kao POCI finansijsko sredstvo.

U bilansu uspjeha, gubici od umanjenja vrijednosti i dobiti na sve vrste finansijskih instrumenata su prikazani u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvrijeđenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

3.2.6. Otpisi

Banka otpisuje finansijsku imovinu ili njen dio kada nema razumnih očekivanja povrata novčanih tokova.

Otpisom dolazi do prestanka priznavanja finansijske imovine i sprovodi se na teret prethodno proknjiženih rezervacija za očekivane kreditne gubitke po toj finansijskoj imovini. Banka otpisano potraživanje prenosi u vanbilansnu evidenciju gdje se vodi sve do naplate, prodaje potraživanja ili konačnog otpisa.

Banka je utvrdila kriterijume za otpis nenadoknadivih sredstava u kreditnom poslovanju.

Otpis može proizaći iz mjera za odustajanje od naplate, pri čemu se banka ugovorno odriče dijela postojećeg bilansa kako bi pomogla klijentima da prevaziđu finansijske poteškoće.

Drugi pokretači otpisa mogu proizaći iz odluka o nesprovođenju zbog bezvrijednosti potraživanja / kolaterala ili od procjene da je potraživanje ekonomski izgubljeno. Nepovratnost i vrijeme i iznosi otpisa se utvrđuju tokom procesa naplate, kada postaje očigledno da se iznos ne može naplatiti.. Preostali nenaplativi saldo se otpisuje nakon procesa naplate.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.7. Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija

3.2.7.1. Prestanak priznavanja finansijskih sredstava

Finansijska imovina (ili, gdje je primjenjivo, dio finansijske imovine ili dio grupe sličnih finansijskih sredstava) prestaje se priznavati kada:

- su ugovorna prava na primanje novčanih tokova od sredstava istekla; ili
- Banka je prenijela svoja prava na primanje novčanih tokova od sredstava ili je preuzela obavezu da isplati primljene novčane tokove u potpunosti bez značajnog kašnjenja trećoj strani u skladu sa 'pass-through' aranžmanom;
- je prenijela suštinski sve rizike i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ili
- nisu preneseni niti zadržani suštinski svi rizici i nagrade povezane sa vlasništvom nad imovinom, ali je prenesena kontrola nad imovinom.

Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se vrednuje po amortizovanoj vrijednosti, kao i imovine koja se vrednuje po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat koja se prestala priznavati i primljene naknade prikazana je u bilansu uspjeha u stavci „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuje po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha mjerene“. Za finansijsku imovinu mjerenu po FVPL, dobiti ili gubici od prestanka priznavanja priznaju se u okviru pozicije „Neto rezultat trgovanja“ ili „Dobici / gubici od finansijskih instrumenata koji se mjere po fer vrijednosti kroz profit i gubitak“.

3.2.7.2. Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava

U normalnom toku vođenja svog kreditnog posla i u dogovoru sa dužnicima, Banka može ponovo pregovarati ili na drugi način modifikovati neke uslove ili uslove osnovnih ugovora. To može uključivati tržišne promjene u pregovorima ili ugovorne promjene koje imaju za cilj ublažavanje ili sprječavanje finansijskih poteškoća dužnika. U svrhu obuhvatanja ekonomske supstance i finansijskog efekta takvih ugovornih modifikacija, Banka je razvila set kriterijuma da bi procijenila da li su izmijenjeni uslovi bitno različiti od prvobitnih uslova.

Značajne modifikacije dovode do prestanka priznavanja izvornog finansijskog sredstva i inicijalnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva kao novog finansijskog instrumenta. Oni uključuju sljedeće događaje:

- promjenu ugovorne strane (osim ako je to formalna promjena kao što su promjene u pravnom nazivu);
- promjenu valute ugovora (osim ako je promjena rezultat exercising ugrađene opcije u izvornom ugovoru uz unaprijed dogovorene uslove promjene, ili ako je nova valuta vezana za izvornu valutu);
- uvođenje ugovorne karakteristike koja nije SPPI (osim ako navedeno nije namijenjeno poboljšanju povrata od dužnika odobravanjem koncesija koje im pomažu da se oporave od finansijskih poteškoća);
- uklanjanje ne-SPPI ugovorne karakteristike.

Neki kriterijumi za ukidanje priznavanja razlikuju da li se ugovorne modifikacije primjenjuju na dužnike koji se suočavaju sa finansijskim poteškoćama. Primjena određenih modifikacija na dužnike u finansijskim poteškoćama ne smatra se značajnom ukoliko ima za cilj poboljšanje izgleda banke da nadoknadi potraživanja prilagođavanjem rasporeda otplate na određene finansijske uslove tih dužnika. S druge strane, takve ugovorne modifikacije koje se primjenjuju na dužnike mogu se smatrati dovoljno značajnim da bi opravdale prestanak priznavanja, kao što je detaljnije objašnjeno u nastavku.

Iz ove perspektive, sljedeći kriterijumi dovode do prestanka priznavanja, osim ako se ne smatraju mjerama za odustajanje, one se primjenjuju na klijente u defaultu ili na one koje pokreću default:

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)****3.2.7. Prestanak priznavanja finansijskih instrumenata uključujući tretman ugovornih modifikacija (nastavak)****3.2.7.2. Kriterijumi prestanka priznavanja u odnosu na ugovorne modifikacije finansijskih sredstava (nastavak)**

- plan otplate promijenjen na način da se ponderisani preostali rok dospijeca imovine izmijeni za više od 100%, ne manje od dvije godine u odnosu na izvorno sredstvo;
- promjena vremena / iznosa ugovornih novčanih tokova rezultirajući time da je sadašnja vrijednost modifikovanih tokova gotovine (diskontovana po efektivnoj kamatnoj stopi prije modifikacije) različita za više od 10% bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstva neposredno pre izmjene (kumulativna procjena uzimajući u obzir sve promjene koje su se dogodile u posljednjih dvanaest mjeseci); ili
- komercijalna pregovaranja pokrenuta od strane dužnika koji traže bolje uslove kao alternativu za refinansiranje dok postoji opcija prijevremene otplate / ranog raskida i dovoljno konkurentnog tržišta refinansiranja. Nadalje, troškovi koje bi nastali za dužnika u slučaju prijevremene otplate / prijevremenog raskida ugovora trebalo bi da budu ocijenjeni kao dovoljno niski da ga ne bi odvratili. Ovaj pokretač prestanka priznavanja se rijetko odnosi na kreditna sredstva u Stage 2, a nikada u Stage 3.

Ako su efekti ugovorne modifikacije koji su primjenjeni na klijente koji su u statusu neispunjavanja obaveza toliko značajni da dolazi do prestanka izvornih ugovornih prava, Banka prestaje sa priznavanjem starog sredstva i priznaje novo sredstvo. Primjeri takvih modifikacija su:

- novi sporazum sa bitno drugačijim uslovima potpisan je kao dio distresnog restrukturiranja nakon sporazuma o mirovanju kojim se obustavljaju prava na izvornu imovinu;
- konsolidacija višestrukih originalnih kredita u jedan sa bitno različitim uslovima;
- transformacija revolving kredita u ne-revolving.

Ugovorne izmjene koje dovode do prestanka priznavanja izvornih sredstava rezultiraju početnim priznavanjem novih finansijskih sredstava. Ako je dužnik u kašnjenju ili ako značajna modifikacija dovodi do neizvršenja obaveza, onda će se novo sredstvo tretirati kao POCI. Razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine koja se prestala priznavati i početne fer vrijednosti nove imovine POCI-a prikazana je u bilansu uspjeha u stavci „Neto prihodi/rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

Ako dužnik nije u kašnjenju ili ako značajna izmjena ne dovede do statusa neispunjavanja obaveza, novo sredstvo priznato nakon prestanka priznavanja izvorne imovine će biti u Stage-u 1. Za kredite koji se mjere po amortizovanom trošku, neamortizovani iznos naknada / troškova transakcije razmatrane u efektivnoj kamatnoj stopi prikazuje se u stavci 'Neto prihod od kamata' na datum prestanka priznavanja. Oslobođanje ispravke vrijednosti kreditnog gubitka vezanog za izvornu imovinu na datum te značajne izmjene, kao i ispravka vrijednosti kreditnog gubitka priznatog za novo sredstvo, prikazuje su u stavci „Neto rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspjeha“. Preostala razlika se prikazuje u stavci „Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha“.

Dobitak ili gubitak usled modifikacije jednak je razlici između bruto knjigovodstvene vrijednosti prije izmjene i sadašnje vrijednosti novčanih tokova na osnovu modificiranih termina diskontovanih izvornom efektivnom kamatnom stopom. U bilansu uspjeha, dobitak ili gubitak modifikacije se prikazuje u stavci 'Prihodi od kamata i slični prihodi' pod 'Neto prihod od kamata' ako se izmjena odnosi na finansijska sredstva u Stage 1. Za finansijska sredstva u Stage-u 2 i 3 i finansijsku imovinu POCI, dobitak ili gubitak modifikacije se prikazuje na poziciji 'Umanjenje vrijednosti po osnovu finansijskih instrumenata'. Međutim, u skladu sa namjenom da ugovorna modifikacija podrazumijeva odustajanje banke od prava na naplatu novčanih tokova u odnosu na preostali iznos sredstva, kao što je odustajanje od (dijela) glavnice ili iznosa obračunate kamate, isto se tretira kao otpis.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.2. MSFI 9 Finansijski instrumenti (nastavak)

3.2.8. Prestanak priznavanja finansijskih obaveza

Finansijska obaveza se prestaje priznavati kada je podmirena, otkazana ili ukoliko je istekla. To se obično dešava kada je obaveza otplaćena ili otkupljena. U bilansu uspjeha, razlika između knjigovodstvene vrijednosti isknjižene finansijske obaveze i plaćene naknade prikazuje se na poziciji Neto dobitak usled prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha “.

Tokom 2024.godine, Banka nije identifikovala razliku između knjigovodstvene vrijednosti isknjižene finansijske obaveze i plaćene naknade.

3.3. Lizing

Banka je, kao primalac lizinga, prema zahtjevima MSFI 16, dužna svaki zakup klasifikovati kao finansijski ili kao operativni lizing. Ugovor o zakupu se klasifikuje kao finansijski zakup ako se njim prenose gotovo svi rizici i koristi povezani s vlasništvom nad imovinom koja je predmet zakupa. U suprotnome, ugovor o zakupu klasifikuje se kao operativni zakup.

MSFI 16 uvodi model priznavanja lizinga u bilansu stanja za korisnike operativnog lizinga. Korisnik lizinga priznaje pravo korišćenja sredstva i odgovarajuću obavezu za lizing plaćanja u bilansu stanja. Postoje izuzeci od ovog principa, koji se mogu primijeniti za kratkoročne lizinge i lizing sredstava malih vrijednosti. Procjene koje Banka koristi prilikom mjerenja obaveza po osnovu finansijskog lizinga i sredstava sa pravom korišćenja odnose se prije svega na:

- Klasifikaciju ugovora koji podliježu MSFI 16;
- Određivanje lizing perioda – dužine trajanja ugovora koji podležu MSFI 16 (uključujući ugovore sa neodređenim trajanjem kao i ugovore koji mogu biti produženi);
- Određivanje stopa amortizacije;
- Određivanje kamatnih stopa koje će se primjenjivati za diskontovanje budućih novčanih tokova.

Prilikom inicijalnog priznavanja ugovora o lizingu, Banka koristi jedinstveni model obračuna za zakupe u skladu sa MSFI 16. Zakupac priznaje imovinu sa pravom korišćenja i ona predstavlja njeno pravo da koristi osnovnu imovinu i obavezu zakupa koja predstavlja njenu obavezu za plaćanje lizinga.

Za svaki ugovor o zakupu se procenjuje da li sadrži zakup, tj. da li ugovor nosi pravo na kontrolu korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamjenu za naknadu.

Obaveza za lizing se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrednosti plaćanja zakupnina koje nisu plaćene na datum početka primjene, diskontovana korišćenjem kamatne stope implicitne u zakupu ili, ako se stopa ne može lako utvrditi, kamatne stope zaduživanja zakupca.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.4. Nekretnine, postrojenja i oprema**

Na dan 31. decembra 2024. godine nekretnine su u poslovnim knjigama iskazane po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu amortizaciju.

Ostala fiksna aktiva je na dan 31. decembra 2024. godine iskazana po nabavnoj vrijednosti, umanjenoj za obezvrjeđenje. Nabavnu vrijednost čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za zavisne troškove po osnovu nabavke i troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Amortizacija se ravnomjerno obračunava na nabavnu vrijednost ovih sredstava. Poslovni prostor i fiksna aktiva se amortizuju primjenom sljedećih godišnjih stopa, s ciljem da se ova sredstva u potpunosti otpišu u toku njihovog korisnog vijeka trajanja:

Opis	%
Zgrade	2,5
Kompjuterska i ostala oprema	14,29 - 25
Namještaj i ostala oprema	10 - 33,33

Održavanje i popravke terete bilans uspjeha kada su nastali. Poboljšanja nekretnina, postrojenja i opreme se kapitalizuju.

3.5. Nematerijalna sredstva

Nematerijalna sredstva se iskazuju po trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i umanjenje vrijednosti. Nematerijalna sredstva predstavlja softver i druga nematerijalna sredstva. Amortizacija se priznaje u bilansu uspjeha proporcionalnom metodom tokom procijenjenog korisnog vijeka. Stope amortizacije su u rasponu od 10% do 40%.

3.6. Investicione nekretnine

Imovina se klasifikuje kao Investiciona nekretnina pri sticanju ili prenosom iz druge kategorije mjerenja kada se promjeni način upotrebe te imovine na način da se zadovolje kriterijumi priznavanja iz MRS-a 40. Investicione nekretnine Banka početno iskazuje po trošku ulaganja koji uključuje sve transakcijske troškove.

Naknadno vrednovanje sprovodi se po modelu troška u skladu sa zahtjevima MRS-a 16 (trošak ulaganja umanjen za akumuliranu amortizaciju i akumulirani gubitak od umanjenja vrijednosti). Stopa amortizacije investicionih nepokretnosti iznosi 2,5%.

3.7. Stečena aktiva

Stečena aktiva prikazuje se u okviru pozicije Ostala poslovna potraživanja. Banka stiče imovinu koja služi kao sredstvo obezbjeđenja od kredita. Stečena aktiva se vrednuje po nižoj od nabavne cijene/cijene koštanja i neto ostvarive vrijednosti (fer vrijednosti umanjenoj za troškove prodaje), u skladu sa MRS 2, Zalihe.

3.8. Naknade zaposlenima

U skladu sa Opštim Kolektivnim ugovorom, Banka je dužna isplatiti naknade zaposlenima prilikom penzionisanja u iznosu od najmanje pet prosječnih neto zarada u Banci.

Rezervisanja za otpremnine se obračunavaju od strane nezavisnog aktuara. Obaveza priznata u bilansu stanja je sadašnja vrijednost obaveze i određuje se diskontovanjem procijenjenih budućih odliva korišćenjem aktuarske metode projektovanja po jedinice prava. Aktuarski dobiti i gubici se priznaju u periodu u kojem su nastali u ostalom ukupnom rezultatu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)

3.8. Naknade zaposlenima (nastavak)

U toku 2024. godine realizovan je program dodjele besplatnih akcija Erste Group Bank AG zaposlenima, koji započet u 2021. godini. Pravo na besplatne akcije Erste Group Bank AG u iznosu od 350 EUR neto imali su zaposleni koji su imali aktivni ugovor o radu i koji su bili zaposleni više od 6 mjeseci. Ostvarivanje ove pogodnosti takođe zavisilo je i od ostvarivanje unaprijed definisanih kriterijuma minimalnog učinka na nivou lokalnih kompanija i na nivou Grupe.

Obzirom da se plaćanje sprovodilo akcijama Erste Grupe, a ne sopstvenim akcijama, transakcija je imala karakter novčane uplate sa poravnanjem preko Erste Group Bank AG vlasničkih instrumenata. Banka je po ovom osnovu imala trošak u iznosu od 187 hiljadu EUR (2023: 201 hiljade EUR).

Program će se nastaviti i u narednim godinama, pa je za isplatu u narednoj godini rezervisan iznos od 69 hiljade EUR (2023: 72 hiljade EUR) koji je prikazan u okviru Ostalih obaveza.

3.9. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva

Rezervisanje je obaveza koja je neizvjesna u pogledu roka i iznosa.

Rezervisanja se priznaju i vrše:

- kada Banka ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu, kao rezultat prošlih događaja;
- kada je vjerovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i
- kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Iznos priznat kao rezervisanje predstavlja najbolju procjenu izdataka koji je potreban za izmirenje sadašnje obaveze na dan bilansa stanja. Radi održavanja najbolje moguće procjene rezervisanja se razmatraju, utvrđuju i ako je potrebno koriguju na svaki izvještajni datum. Rezervisanje se odmjerava po sadašnjoj vrijednosti očekivanih izdataka za izmirenje obaveze, primjenom diskontne stope koja odražava tekuću tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca.

Kada više nije vjerovatan odliv ekonomskih koristi radi izmirenja zakonske ili izvedene obaveze rezervisanje se ukida putem storniranja troškova u tekućoj godini odnosno u korist prihoda, ukoliko je rezervisanje formirano u prethodnom periodu.

Rezervisanje se prati po vrstama i može da se koristi samo za izdatke za koje je prvobitno bilo priznato. Rezervisanje se ne priznaje za buduće poslovne gubitke.

Potencijalne obaveze se ne priznaju u finansijskim izvještajima. Potencijalne obaveze se objelodanjuju u Napomenama uz finansijske izvještaje, osim ako je vjerovatnoća odliva resursa koji sadrže ekonomske koristi veoma mala. Ukoliko je vjerovatan odliv resursa u budućnosti rezervisanje se priznaje u finansijskim izvještajima. Banka vrši rezervisanje na teret rashoda za stavke po kreditno rizičnim vanbilansnim stavkama do nivoa potrebnih rezervisanja u skladu sa zahtevima MSFI 9.

Potencijalna sredstva Banka ne priznaje u finansijskim izvještajima. Potencijalna sredstva se objelodanjuju u Napomenama uz finansijske izvještaje, ukoliko je priliv ekonomskih koristi vjerovatan.

3. MATERIJALNO ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (nastavak)**3.10. Finansijske garancije**

U redovnom poslovanju, Banka daje finansijske garancije, koje se sastoje od garancija, činidbenih garancija i mjenica. Finansijske garancije početno se priznaju u finansijskim iskazima po fer vrijednosti, sa primljenom naknadom. Naknadno vrednovanje obaveze Banke, po svakoj garanciji vrši se po većoj od amortizovane naknade i najbolje procjene troška potrebnog za izmirenje obaveze koja može nastati kao rezultat date garancije.

Svako povećanje obaveze po osnovu finansijskih garancija se prenosi u bilans uspjeha. Primljena naknada je priznata u bilansu uspjeha.

3.11. Devizni kurs

Transakcije u stranim valutama su preračunate kursovima valuta na dan transakcije. Novčana sredstva i obaveze u stranim valutama su preračunate kursovima valuta na datum finansijske pozicije. Kursne razlike nastale od transakcija su priznate u bilansu uspjeha.

Nemonтерна sredstva i obaveze denominirane u stranoj valuti su preračunate po istorijskom datumu.

Zvanični kursevi valuta koji su korišćeni za preračun deviznih pozicija bilansa stanja u EUR na dan 31. decembra 2024. godine i 2023. godine bili su:

u EUR	2024.	2023.
USD	0,9575	0,9050
CHF	1,0599	1,0799
GBP	1,2055	1,1505

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA**

Finansijski izvještaji sadrže iznose koji su utvrđeni korištenjem procjena i pretpostavki. Korištene procjene i pretpostavke temelje se na iskustvu i drugim faktorima, kao što su planiranje, kao i očekivanja i prognoze budućih događaja koji se trenutno smatraju razumnim. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja.

Procjene i pretpostavke se kontinuirano razmatraju, a kada korekcije postanu neophodne, iskazuju se u bilansu uspjeha za periode u kojima su postale poznate. Kao posljedica neizvjesnosti povezanih s ovim pretpostavkama i procjenama, stvarni rezultati bi u budućim periodima mogli dovesti do usklađivanja knjigovodstvenih vrijednosti povezanih sredstava ili obaveza.

U nastavku su prikazane kritične procjene i pretpostavke koje imaju značajan rizik da izazovu značajno prilagođavanje knjigovodstvene vrijednosti imovine i obaveza u narednoj poslovnoj godini.

a) SPPI procjena

Procjena da li ugovorni novčani tokovi finansijske imovine dovode do novčanih tokova koji su isključivo plaćanja glavnice i kamata (SPPI) podliježe primjeni značajnih procjena koje se oslanjaju na smjernice MSFI 9. Ove procjene su ključne u MSFI 9 klasifikaciji i procesu mjerenja jer utvrđuju da li se sredstvo mora mjeriti po FVPL ili, u zavisnosti od procjene poslovnog modela, po amortizovanoj vrijednosti ili po FVOCI. Kada se uzimaju u obzir specifičnosti kredita u poslovanju Banke, značajne oblasti procjenjivanja su naknade za avansno plaćanje, krediti za finansiranje projekata i test za kredite sa karakteristikama neusklađenosti kamata.

Procjena da li se naknada za prijevremenu otplatu za kredite može smatrati razumnom nadoknadom za prijevremeni raskid ili pretplate zasniva se na upoređivanju visine naknada sa ekonomskim troškovima koje banka ima po prijevremenom raskidu. U ove svrhe, Banka koristi kvantitativni test u kojem se troškovi odnose na izgubljenu kamatnu maržu i izgubljenu razliku kamata zbog mogućeg smanjenja kamatnih stopa nakon prijevremenog raskida ili prijevremene otplate. Adekvatnost naknada može se odbraniti i na kvalitativnoj osnovi, kao što je uobičajena tržišna praksa u pogledu visine naknada za plaćanje unaprijed i njihovog prihvatanja od strane regulatora.

Kredite za finansiranje projekata Banka procjenjuje ako oni predstavljaju osnovne ugovore o kreditu, a ne ulaganja u finansirane projekte. U tom smislu, uzimaju se u obzir kreditni rejting, nivo kolateralizacije, garancije za postojećeg sponzora i opseg za finansiranje projekata.

Najkritičnije područje SPPI procjena u poslovanju Banke su krediti sa karakteristikama neusklađenosti kamata. Kamatne neusklađenosti se odnose na finansijska sredstva sa promjenjivom kamatnom stopom (kredit i neke dužničke hartije od vrijednosti se gdje se: a) referentna stopa (kao što je Euribor) razlikuje od učestalosti obnove stope (kao što je obnova stope od 3 godine svake godine ili kamatna stopa koja se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa koje se ponavljaju svaka 3 mjeseca, takođe se naziva "period neusklađenosti"), b) kamatna stopa je fiksna prije početka kamatnog perioda (npr. kao 3-mjesečni Euribor koji je objavljen 2 mjeseca prije početka kamatnog perioda), ili c) vremenski zaostaci proizlaze iz prosječnih stopa u prethodnim periodima ili d) kombinacija ovih karakteristika.

U tu svrhu, Banka je razvila ono što se naziva „benchmark testom“ kako bi procijenilo da li bi karakteristika neusklađenosti kamata mogla rezultirati ugovornim (nediskontovanim) novčanim tokovima koji se značajno razlikuju od referentne vrijednosti. Pored karakteristika neusklađenosti kamata, uslovi ove referentne cijene odgovaraju aktivu u testu (tj. ako je frekvencija obnove promjenjive kamatne stope 3 mjeseca, onda će varijabilna stopa biti 3-mjesečni Euribor i / ili nema vremenskog kašnjenja u fiksiranju promjenjive stope).

Za sredstva sa neusklađenim kamatama koja proizilaze samo iz prethodnih i prosječnih stopa (tj. nema neusklađenosti koja je posljedica stava koji se razlikuje od učestalosti obnove), SPPI usklađenost se smatra ispunjenom na osnovu kvalitativne procjene ako vremenski razmak između fiksiranja stopa i početak kamatnog perioda ne prelazi jedan mjesec.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

Kvantitativni test se izvodi na inicijalnom priznavanju posla i koristi simulacije budućih tržišnih kamatnih stopa u budućnosti u toku trajanja posla. Koeficijenti između simuliranih novčanih tokova od stvarnog posla i benchmark posla izračunavaju se za svako tromjesečje („periodični koeficijent novčanog toka“), i kumulativno tokom trajanja posla („kumulativni koeficijent novčanog toka“). 5% ishoda sa najvećim odstupanjima smatra se ekstremom i zanemaruje se. Prag značajnosti za periodični koeficijent novčanog toka postavljen je na 10%. Ako su simulirani novčani tokovi testiranog posla u određenom kvartalu manji od 1% ukupnih novčanih tokova tokom trajanja posla, oni se zanemaruju. Za kumulativni koeficijent novčanog toka, kvantitativni prag značajnosti je postavljen na 5%. Ako se prekrši bilo koji od dva praga značajnosti, benchmark test nije usvojen, a finansijsko sredstvo mora se mjeriti po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

Generalno, rezultati kvantitativnog testa su osjetljiviji na nivo periodičnog kvantitativnog praga značajnosti u odnosu na kumulativni. Smanjenje praga periodičnog novčanog toka na 5% moglo bi dovesti do značajnog povećanja obima kredita po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha. Banka ne smatra da bi snižavanje praga na pravi način obuhvatilo karakteristike neusklađenosti kamata koje bi trebale dovesti do mjerenja FVPL jer bi, na osnovu kvantitativne studije sprovedene u tu svrhu, mogla dovesti do mjerenja fer vrijednosti čak i za kredite koji se generalno smatraju osnovnim ugovorom o kreditu.

Tokom 2024. godine Banka nije identifikovala sredstava koja nisu prošla benchmark test prilikom početnog priznavanja. Za nove poslove, nije bilo sredstava koja nisu uspjela proći testiranje zbog mjera za ublažavanje koje su preduzete tokom projekta implementacije MSFI 9, sa ciljem da ne bude kredita koji su izloženi riziku od mjerenja po FVPL.

b) Procjena poslovnog modela

Za svako SPPI finansijsko sredstvo, Banka na početnom priznavanju mora procijeniti da li je sredstvo dio poslovnog modela u kojem se sredstva drže radi prikupljanja ugovorenih tokova novca ili se drži u nekom drugom poslovnom modelu. Aspekt po kome se razlikuju poslovni modeli su frekventnost i značaj prodaje sredstava u odgovarajućem poslovnom modelu. Kako su sredstva podijeljena prema početnom priznavanju u poslovnim modelima, može se desiti da je naknadni period tokova novca drugačije realizovan od očekivanog, drugačija metoda mjerenja može biti prikladnija. U saglasnosti sa MSFI 9, takve naknadne promjene generalno ne vode do reklasifikacije ili do ispravke grešaka prethodnog perioda u odnosu na postojeća finansijska sredstva. Nove informacije o realizaciji tokova novca mogu ukazati na promjenu poslovnog modela i metode vrednovanja novo stečenog ili novo nastalog finansijskog sredstva.

c) Umanjenje vrijednosti finansijskih instrumenata

Model obezvređenja očekivanog kreditnog gubitka je inherentno zasnovan na prosuđivanju, jer zahtijeva procjenu značajnog povećanja kreditnog rizika i mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka bez pružanja detaljnog uputstva. U pogledu značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka je utvrdila posebna pravila procjene koja se sastoje od kvalitativnih informacija i kvantitativnih pragova. Još jedna oblast komplementarnosti odnosi se na uspostavljanje grupa sličnih sredstava kada se pogoršanje kreditnog rizika mora procjenjivati na kolektivnoj osnovi prije nego što su specifične informacije dostupne na nivou pojedinačnog instrumenta. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka uključuje modele oslanjajući se na istorijsku statistiku vjerovatnoća neplaćanja i stope gubitka u slučaju neispunjavanja obaveza, u slučaju nedovoljnih zapažanja, pojedinačne procjene gotovinskih tokova i vjerovatnoće različitih scenarija uključujući informacije o budućnosti. Pored toga, vijek trajanja instrumenata mora biti modeliran u odnosu na životni vijek revolving kredita.

Detaljna objelodanjivanja identifikacije značajnog povećanja kreditnog rizika, uključujući kolektivnu, individualnu procjenu, tehnike predviđanja koje se koriste za mjerenje očekivanog gubitka i definicije defaulta, i ostali aspekti procjene kreditnog rizika su dati u Napomeni 32.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)**d) Značajno povećanje kreditnog rizika ("SICR")**

U smislu značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka je postavila posebna pravila vrednovanja koja uključuju kvantitativne i kvalitativne kriterijume. Da bi utvrdila da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika, Banka upoređuje rizik od neizvršenja obaveza tokom životnog vijeka finansijskog instrumenta na kraju izvještajnog datuma sa rizikom neispunjenja obaveza na datum inicijalnog priznavanja. Procjena uzima u obzir relativno povećanje kreditnog rizika, a ne postizanje određenog nivoa kreditnog rizika na kraju izvještajnog perioda. Banka smatra da su sve razumne i podržane informacije koje gledaju u budućnost dostupne bez nepotrebnih troškova i napora, što uključuje niz faktora, uključujući aspekte ponašanja određenih portfolija klijenata.

e) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Kada se fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obaveza evidentiranih u bilansu stanja ne može dobiti na aktivnim tržištima, one se određuju korištenjem različitih tehnika procjene koje uključuju korištenje matematičkih modela. Ulazni podaci za ove modele su izvedeni iz vidljivih tržišnih podataka gdje je to moguće, ali tamo gdje nisu dostupni tržišni podaci procjena je potrebna za utvrđivanje fer vrijednosti. Upotreba takvih inputa je posebno relevantna za modele koji se koriste za vrednovanje kredita i nekotiranih ulaganja u kapital.

f) Ispravka vrijednosti nefinansijskih sredstava

Banka vrši pregled svojih nefinansijskih sredstava na svaki datum bilansa stanja kako bi procijenila da li postoji pokazatelj gubitka od umanjenja vrijednosti koji bi trebao biti evidentiran u bilansu stanja.

g) Procjena lizing obaveze i sredstva sa pravom korišćenja u skladu sa MSFI 16

Procjene koje Banka koristi prilikom mjerenja obaveza po osnovu finansijskog lizinga i sredstva sa pravom korišćenja odnose se pre svega na:

- klasifikaciju ugovora koji podliježu MSFI 16;
- određivanje lizing perioda – dužine trajanja ugovora koji podliježu MSFI 16 (uključujući ugovore sa neodređenim trajanjem kao i ugovore koji mogu biti produženi);
- određivanje stopa amortizacije;
- određivanje kamatnih stopa koje će se primjenjivati za diskontovanje budućih novčanih tokova.

Za svaki ugovor o zakupu procjenjuje se da li sadrži zakup, odnosno da li ugovor nosi pravo kontrole korišćenja identifikovane imovine u ugovorenom periodu u zamjenu za naknadu.

Prilikom procjene perioda zakupa, Banka je uključila period neotkazivanja, opcioni period produženja zakupa, ako je zakupac relativno siguran da će iskoristiti tu opciju, period pokriven opcijom da raskine lizing, ako je primalac lizinga relativno siguran da se opcija neće koristiti, dok je u slučaju lizinga bez definisanog (fiksno) roka, Banka primijenila rok određen u skladu sa najboljom mogućom procjenom trajanja lizinga.

Utvrdjivanje inkrementalne stope zaduživanja za zakup nepokretne imovine zasniva se na stopi koja se obračunava prema metodologiji na nivou Erste Grupe.

Prilagođavanje računovodstvenog tretmana ogledaće se u nižim inkrementalnim stopama pozajmljivanja u odnosu na ranije korišćene. Smanjenje stope ima sledeći uticaj na finansijske izveštaje:

- Bilans stanja se povećava sa smanjenjem stope što dovodi do povećanja sredstva sa pravom korišćenja/obaveza za zakup.
- Veća amortizacija i niži troškovi kamate:
 - Pomjeranje sa troškova kamate na troškove amortizacije;
 - Nema uticaja na Bilans uspjeha tokom trajanja perioda zakupa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)**g) Procjena lizing obaveze i sredstva sa pravom korišćenja u skladu sa MSFI 16 (nastavak)**

IBR za 2024. godinu navedene su u sljedećoj tabeli:

<u>ročnost</u>	<u>IBR</u>
2 god	3,9983
3 god	3,8835
4 god	3,8387
5 god	3,8317
6 god	3,8457
7 god	3,8646
8 god	3,8646
9 god	3,9276
10 god	3,9675

h) Procjena rezervacija za sudske sporove

Banka, u skladu sa zahtjevima MRS-a 37, priznaje rezervacije za započete sudske sporove protiv Banke. Redovno se preispituje pravni rizik gubitka u sudskom sporu i procjenjuje iznos potencijalnog gubitka i zavisno od toga koriguje iznos rezervacija.

i) Priprema finansijskih izvještaja na bazi koncepta nastavka poslovanja pozicija Banke

Rukovodstvu Banke nisu poznate materijalne neizvjesnosti koje bi mogle izazvati sumnju u mogućnost prekida poslovanja Banke. Pri donošenju ove procene rukovodstvo je uzelo u obzir finansijsku poziciju Banke, trenutne namjere, profitabilnost poslovanja i pristup finansijskim resursima, i analizirao uticaj nedavnih makroekonomskih kretanja na buduće poslovanje Banke. Imajući u vidu gore navedeno, finansijski izvještaji su pripremljeni po principu nastavka poslovanja.

j) Porez na dobit

Banka je obveznik poreza na dobiti. Utvrđivanje poreske obaveze zahtijeva primjenu određenih procjena. U situaciji kada je finalna poreska obaveza različita od inicijalno priznate poreske obaveze, navedenarazlika utiče na poresku obavezu perioda u kome je razlika utvrđena.

k) Priznavanje imovine odloženog poreza na dobit

Priznato odloženo poresko sredstvo predstavlja porez na dobit koji se može nadoknaditi kroz buduće odbitke od oporezive dobiti i evidentira se u izvještaju o finansijskom položaju. Odložena poreska sredstva se evidentiraju u onoj mjeri u kojoj je vjerovatno ostvarivanje povezane poreske pogodnosti. Buduća oporeziva dobit i iznos poreskih olakšica koji su vjerovatni u budućnosti zasnivaju se na srednjoročnom poslovnom planu koji priprema menadžment i ekstrapoliranim rezultatima nakon toga. Poslovni plan je zasnovan na očekivanjima menadžmenta za koja se veruje da su razumna u datim okolnostima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. KORIŠĆENJE PROCJENJIVANJA (nastavak)

l) Činidbene garancije koje se tretiraju kao obaveze po kreditu

Banka je zaključila da njeni ugovori o garanciji za dobro izvršenje posla izlažu Banku isključivo kreditnom riziku podnosioca zahtjeva jer (i) svi ugovori zahtijevaju od klijenata koji apliciraju za garanciju da u potpunosti obezbijede svoje obaveze da obeštete Banku kao izdavaoca i (ii) ne postoje scenariji sa komercijalnim sadržajem gdje bi Banka morala da plati značajne dodatne iznose vlasnicima takvih garancija. Shodno tome, Banka ove ugovore evidentira kao obaveze po kreditima u skladu sa MSFI 9.

Bruto iznos garancija za dobro izvršenje koje su izdate i evidentirane kao obaveze po kreditima iznosi EUR 19.294 hiljada (31. decembra 2023: EUR 17.792 hiljada). Prihodi od naknada priznati za ove garancije za dobro izvršenje posla su iznosili EUR 137 hiljada za godinu koja se završila 31. decembra 2024. godine (2023: EUR 133 hiljada).

m) Inicijalno priznavanje transakcija sa povezanim pravnim licima

U redovnom toku poslovanja, Banka ulazi u transakcije sa svojim povezanim licima. MSFI 9 zahtjeva početno priznavanje finansijskih instrumenata na osnovu njihove fer vrijednosti. Procjena je potrebna kada se utvrđuje da li su cijene transakcija tržišne ili netržišne kamatne stope, gdje ne postoji aktivno tržište za takve transakcije. Osnova za prosuđivanje je određivanje cijena za slične vrste transakcija sa nepovezanim licima i analiza efektivne kamatne stope. Više informacija o transakcijama sa povezanim pravnim licima je dato u Napomeni 30.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

5. NETO PRIHODI OD KAMATA

u 000 EUR	2024.	2023.
Prihodi od kamata i slični prihodi		
Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti kod banaka	2.116	1.234
Kreditni klijentima	32.943	29.176
Privreda	10.369	9.212
Stanovništvo	19.283	17.220
Javne institucije i Vlade	3.291	2.744
Hartije od vrijednosti	2.197	1.945
Ostalo	27	16
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat		
Hartije od vrijednosti	2.200	1.881
Prihodi od kamata i slični prihodi	39.483	34.252
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane		
Kreditni klijentima		
Privreda	222	178
Stanovništvo	217	291
Prihodi od kamata na obezvrijeđene plasmane	439	469
Rashodi od kamata i slični rashodi		
Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti		
Depoziti i krediti banaka	(2.091)	(2.326)
Depoziti i krediti klijenata	(2.500)	(2.367)
Privreda	(1.832)	(1.961)
Stanovništvo	(263)	(272)
Javne institucije i Vlade	(405)	(134)
Ukupni trošak kamata	(4.591)	(4.693)
NETO PRIHODI OD KAMATA	35.331	30.028

6. PRIHODI I RASHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

U 000 EUR	2024.	2023.
Prihodi od naknada i provizija		
Platni promet	4.442	3.918
Vođenje računa	763	700
Kartično poslovanje	4.318	4.681
Vanbilansni poslovi	729	614
Ostali prihod od naknada i provizija	2.079	1.863
Ukupan prihod od naknada i provizija	12.331	11.776
Rashodi naknada i provizija		
Platni promet	(1.274)	(1.124)
Vođenje računa	(16)	(11)
Kartično poslovanje	(2.416)	(2.588)
Ostali rashodi naknada i provizija	(1.205)	(203)
Jemstva	(264)	(264)
Osiguranje depozita	(2.844)	(1.747)
Ukupan rashod naknada i provizija	(8.019)	(5.937)
NETO PRIHOD OD NAKNADA I PROVIZIJA	4.312	5.839

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

7. NETO PRIHODI/RASHODI PO OSNOVU OBEZVRJEĐENJA FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA KOJI SE NE VREDNUJU PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA

U 000 EUR	2024.	2023.
Novčana sredstva i računi depozita kod CBCG	47	276
Kredit i potraživanja bankama bez CBCG	(12)	3
Kredit i potraživanja klijentima	1.219	(263)
Hartije od vrijednosti po amortizovanoj vrijednosti	(2)	222
Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	(44)	334
Stečena aktiva	359	336
Ostala aktiva i potraživanja	(111)	40
Ostala finansijska potraživanja	(15)	(8)
Rezervisanja za potencijalne obaveze	(128)	97
Ukupno	<u>1.313</u>	<u>1.037</u>

8. TROŠKOVI REZERVISANJA

U 000 EUR	2024.	2023.
Ostala rezervisanja (napomena 25)	<u>(32)</u>	<u>42</u>
Ukupno	<u>(32)</u>	<u>42</u>

9. TROŠKOVI ZAPOSLENIH

U 000 EUR	2024.	2023.
Neto zarade i naknade zarada	(6.730)	(6.020)
Doprinosi zaposlenog iz zarada	(1.197)	(1.183)
Porez i prirez na zarade	(863)	(771)
Doprinosi poslodavca na zarade	(494)	(562)
Rezervisanja za otpremnine	(98)	(70)
Rezervisanja za bonuse	(2.047)	(1.953)
Ostali troškovi vezani za zaposlene	(486)	(361)
Ukidanje rezervisanja za godišnje odmore (napomena 25)	<u>11</u>	<u>(31)</u>
Ukupno	<u>(11.904)</u>	<u>(10.951)</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

10. OPŠTI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI

U 000 EUR	2024.	2023.
Troškovi poslovnog prostora i opreme	(3.771)	(3.135)
Troškovi poslovanja	(746)	(695)
Troškovi reklamiranja i marketinga	(713)	(549)
Troškovi profesionalnih usluga	(2.290)	(2.804)
Ostali administrativni troškovi	(79)	(38)
Ukupno	(7.599)	(7.221)

11. TROŠKOVI AMORTIZACIJE

U 000 EUR	2024.	2023.
Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme (napomena 20)	(1.000)	(963)
Amortizacija imovine s pravom korišćenja	(355)	(315)
Amortizacija investicionih nekretnina	(46)	(32)
Amortizacija nematerijalnih sredstava (napomena 21)	(881)	(836)
Ukupno	(2.282)	(2.146)

12. OSTALI PRIHODI

U 000 EUR	2024.	2023.
Ostali prihodi poslovanja	288	290
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	825	896
Ostali neposlovni prihodi	22	32
Ukupno	1.135	1.218

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. POREZ NA DOBIT

Komponente poreza na dobit za godine završene na dan 31. decembra 2024. i 31. decembra 2023. godine su sljedeće:

U 000 EUR	2024.	2023.
Obračunati tekući porez	(3.105)	(2.676)
Obračunati odloženi porez	24	(72)
Ukupan trošak poreza	(3.081)	(2.748)

Usaglašavanje između troška poreza i iznosa dobijenog primjenama poreske stope u skladu sa poreskim propisima Crne Gore na rezultat prije oporezivanja za godine koje se završavaju na dan 31. decembra 2024. i 31. decembra 2023. godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2024.	2023.
Rezultat u bilansu uspjeha prije oporezivanja	20.623	18.376
Porez na dobit po zakonskoj stopi	3.045	2.708
Ostala usklađivanja	36	40
Poreski efekti	3.081	2.748

Odložena poreska sredstva/obaveze

U 000 EUR	2024.	2023.
Na višu knjigovodstvenu od poreske sadašnje vrijednosti nekretnina i opreme	(457)	(481)
Nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	109	421
Aktuarski dobiti po osnovu otpremnina	13	2
Neto odložena poreska sredstva/obaveze	(335)	(58)

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA

U 000 EUR	2024.	2023.
Gotovina u blagajni	41.941	53.564
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore	25.378	66.747
Depoziti kod Centralne banke Crne Gore	34.177	28.626
Ispravka vrijednosti	(79)	(126)
Stanje na dan 31. decembra	101.417	148.811

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

14. NOVČANA SREDSTVA I RAČUNI DEPOZITA KOD CENTRALNIH BANAKA (nastavak)

Obavezna rezerva sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine izdvojena je u skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore („Sl. list CG”, br. 019/22 od 22.02.2022, 78/24 od 07.08.2024) (u daljem tekstu: Odluka), koja propisuje da kreditne institucije izdvajaju obaveznu rezervu primjenom stope od:

- 5,5% na dio osnovice koju čine depoziti po viđenju i depoziti ugovoreni sa ročnošću do 365 dana, odnosno 366 dana i
- 4,5% na dio osnovice koju čine depoziti ugovoreni sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana.

Na depozite ugovorene sa ročnošću preko 365 dana, odnosno preko 366 dana, a koji imaju klauzulu o mogućnosti razročenja tih depozita u roku kraćem od 365 dana, odnosno u roku kraćem od 366 dana, primjenjuje se stopa od 5,5%.

Obračunavanje obavezne rezerve vrši se primjenom propisanih stopa na prosječan iznos depozita u toku prethodnog mjesečnog perioda, koji traje od prvog do posljednjeg kalendarskog dana u mjesecu. Održavanje obavezne rezerve se vrši mjesečno, i to u periodu od treće srijede u mjesecu do dana koji prethodi trećoj srijedi sljedećeg mjeseca.

Obračunatu obaveznu rezervu kreditna institucija izdvaja na račun obavezne rezerve u zemlji i/ili na račune Centralne banke u inostranstvu. U skladu sa Odlukom o obaveznoj rezervi kreditnih institucija kod Centralne banke Crne Gore, na 50% sredstava obavezne rezerve Centralna banka plaća kreditnoj instituciji mjesečno, do osmog u mjesecu za prethodni mjesec, naknadu obračunatu po stopi od 0 (nula). Kreditne institucije mogu za održavanje dnevne likvidnosti da koriste do 50% izdvojenih sredstava obavezne rezerve, a ukoliko dati iznos vrate istog dana, kreditne institucije ne plaćaju naknadu. Obavezna rezerva se izdvaja u EUR.

Za potrebe mjerenja ECL novčana sredstva i depoziti kod Centralne banke Crne Gore uključeni su u Stage 1.

15. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA, NETO

U 000 EUR	2024.	2023.
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka	104.178	51.988
Ispravka vrijednosti	(31)	(19)
Stanje na dan 31. decembra	104.147	51.969

Ukupan iznos sredstava prikazan u okviru ove pozicije klasifikovan je u Stage 1 sa stanovišta nivoa obezvređenja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA

U 000 EUR	2024.			2023.		
	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto	Bruto	Ispravka vrijednosti	Neto
Stanovništvo						
Gotovinski krediti	185.558	(6.103)	179.455	157.219	(6.505)	150.714
Kreditne kartice	2.097	(104)	1.993	2.328	(100)	2.228
Finansijski lizing	4.734	(96)	4.638	3.856	(98)	3.758
Stambeni krediti	114.427	(2.457)	111.970	100.617	(2.412)	98.205
Hipotekarni krediti	4.171	(466)	3.705	4.948	(624)	4.324
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.464	(396)	2.068	2.914	(821)	2.093
Privreda						
Kreditne kartice	66	(1)	65	81	(1)	80
Finansijski lizing	15.053	(459)	14.594	13.669	(466)	13.203
Faktoring	1.797	(22)	1.775	323	(4)	319
Revolving krediti	30.632	(368)	30.264	23.334	(435)	22.899
Ostali krediti	201.462	(14.838)	186.624	158.537	(14.631)	143.906
Ostale finansijske institucije						
Finansijski lizing	10	(10)	-	12	(12)	-
Ostali krediti	2.202	(76)	2.126	2.350	(126)	2.224
Revolving krediti	1.602	(22)	1.580	-	-	-
Država						
Kreditne kartice	-	-	-	1	-	1
Finansijski lizing	2.273	(6)	2.267	1.435	(4)	1.431
Faktoring	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	37.830	(143)	37.687	49.798	(187)	49.611
Ostali klijenti						
Kreditne kartice	3	-	3	5	-	5
Finansijski lizing	58	(1)	57	40	-	40
Revolving krediti	454	(5)	449	251	(3)	248
Ostali krediti	357	(4)	353	396	(15)	381
Stanje na dan 31. decembra	607.250	(25.577)	581.673	522.114	(26.444)	495.670

Banka sve kredite vrednuje po amortizovanoj vrijednosti.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Prikaz kredita i ispravke vrijednosti po Stage-ima, kao i transferi između Stage-eva dati su u okviru napomene 31- Upravljanje finansijskim rizicima.

Promjene na ispravci vrijednosti u toku godine su prikazane u sledećoj tabeli:

u 000 EUR									
Kredit i potraživanja od klijenata	31.12.2022.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2023.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2024.
Stanovništvo	13.765	8.644	(9.704)	(2.145)	10.560	8.282	(9.013)	(207)	9.622
Privreda	13.665	7.702	(6.195)	365	15.537	6.195	(6.600)	556	15.688
Ostale finansijske institucije	10	188	(64)	4	138	43	(76)	3	108
Država	472	122	(403)	-	191	13	(55)	-	149
Ostali klijenti	25	16	(23)	-	18	9	(17)	-	10
Ukupno	27.937	16.672	(16.389)	(1.776)	26.444	14.542	(15.761)	352	25.577
Kredit i potraživanja od banaka	22	107	(121)	11	19	220	(208)	-	31
Novčana sredstva i računi depozita kod CBCG	402	503	(778)	(1)	126	110	(157)	-	79
Ostala aktiva bez stečene imovine	616	301	(334)	(79)	504	256	(130)	(30)	600
Ostala aktiva- stečena imovina	3.951	27	(364)	1	3.615	20	(379)	-	3.256
Vanbilans	794	1.247	(1.344)	41	738	1.278	(1.150)	100	966

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

U 000 EUR	2024.	2023.
Poljoprivreda, lov i ribolov	1.294	427
Građevinarstvo	18.850	15.485
Trgovina	76.175	55.450
Turizam	29.649	23.959
Proizvodnja	22.003	22.818
Transport	9.130	7.896
Informisanje i komunikacije	13.234	13.717
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	8.306	10.274
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	7.013	6.227
Administracija, druge javne usluge	54.783	65.226
Ostalo	53.362	28.753
Stanovništvo	313.451	271.882
Minus: ispravka vrijednosti	(25.577)	(26.444)
Stanje na dan 31. decembra	581.673	495.670

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Ispravka vrijednosti	Neto iznos
Stanovništvo	5.464	6.343	260.076	(10.561)	261.322
Privreda	1.892	43.533	150.517	(15.535)	180.407
Ostale finansijske institucije	-	2.252	110	(138)	2.224
Država	-	-	51.234	(191)	51.043
Ostalo	-	251	442	(19)	674
Stanje na dan 31. decembra 2023.	7.356	52.379	462.379	(26.444)	495.670

U 000 EUR	Dospjeli dug	Kratkoročni dio	Dugoročni dio	Ispravka vrijednosti	Neto iznos
Stanovništvo	4.967	6.641	301.843	(9.622)	303.829
Privreda	3.247	58.708	187.055	(15.688)	233.322
Ostale finansijske institucije	-	3.003	811	(108)	3.706
Država	-	-	40.103	(149)	39.954
Ostalo	-	473	399	(10)	862
Stanje na dan 31. decembra 2024.	8.214	68.825	530.211	(25.577)	581.673

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Obračunata kamata i odloženi prihod od naknada za kredite prikazana je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Ispravka vrijednosti	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	751	847	(676)	922	1.364
Privreda	351	760	(262)	849	418
Ostale finansijske institucije	-	3	-	3	1
Država	-	396	(2)	394	94
Ostalo	-	2	-	2	2
Stanje na dan 31. decembra 2023.	1.102	2.008	(940)	2.170	1.879

U 000 EUR	Dospjela kamata	Obračunata kamata	Ispravka vrijednosti	Neto kamata	Odloženi prihod
Stanovništvo	635	986	(569)	1.052	1.209
Privreda	257	478	(134)	601	483
Ostale finansijske institucije	-	8	-	8	4
Država	-	270	(1)	269	76
Ostalo	-	3	-	3	3
Stanje na dan 31. decembra 2024.	892	1.745	(704)	1.933	1.775

Banka upravlja izloženošću kreditnom riziku primjenjujući niz kontrolnih mjera uključujući: redovne procjene koristeći dogovoreni kreditni kriterijum i diversifikaciju rizika sektora da izbjegne koncentraciju u bilo kojem tipu biznisa ili geografske lokacije. Banka pribavlja instrumente obezbjeđenja u obliku hipoteka, garancija i ostalih kolaterala u cilju smanjenja kreditnog rizika.

Potraživanja za finansijski lizing

Plasmani i avansi kupaca uključuju i potraživanja za finansijski lizing prikazana u tabeli ispod:

U 000 EUR	31.12.2024.	31.12.2023.
Preko 5 godina	421	250
Od jedne do pet godina	15.619	12.646
Manje od jedne godine	8.914	8.258
Bruto ulaganje u finansijski lizing	24.954	21.154
Prihod budućeg perioda	(2.826)	(2.142)
Bruto ulaganje u finansijski lizing umanjeno za prihod budućeg perioda	22.128	19.012

Iznos ispravke vrednosti pozicije finansijskog lizinga prikazan je u prvoj tabeli Napomene 16.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KLIJENATA (nastavak)

Buduća minimalna plaćanja za lizing, nezarađeni prihod budućeg perioda i neto potraživanje za lizing kao i dospelost prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto ulaganje
preko pet godina	250	(12)	238
između jedne i pet godina	12.646	(1.098)	11.548
manje od jedne godine	8.258	(1.032)	7.226
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2023.	21.154	(2.142)	19.012

U 000 EUR	Bruto ulaganje	Budući prihod	Neto Ulaganje
preko pet godina	421	(18)	403
između jedne i pet godina	15.619	(1.468)	14.151
manje od jedne godine	8.914	(1.340)	7.574
Ulaganje u finansijski lizing 31. decembar 2024.	24.954	(2.826)	22.128

17. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ BILANS USPJEHA, A KOJE SE NE DRŽE RADI TRGOVANJA

U 000 EUR	2024.	2023.
Ulaganje u kapital društva Flourish D.O.O. Podgorica	-	178
Ulaganje u kapital 31. decembar 2024.	-	178

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	2024.	2023.
Dužnički instrumenti – Obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	50.365	56.000
Dužnički instrumenti – Obveznice Evropske unije i Vlada stranih država	25.000	-
Svođenje na fer vrijednost dužničkih instrumenata	(929)	(2.970)
Neamortizovani diskont/premija na dužničke instrumente	(55)	(123)
Obračunata kamata	1.274	976
Stanje na dan 31. decembra	75.655	53.882

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

18. FINANSIJSKA SREDSTVA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALI UKUPNI REZULTAT, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI (nastavak)

Ispravka vrijednosti za hartije od vrijednosti koje se vode po fer vrijednosti kroz ukupni ostali rezultat evidentirana je u okviru kapitala.

U 000 EUR	2024.	2023.
Ispravka vrijednosti na dužničke instrumente	(202)	(158)
Stanje na dan 31. decembra	(202)	(158)

Promjene na računima ispravke vrijednosti u toku godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

u 000 EUR

	31.12.2023.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2024.
Obveznice	158	61	(17)	-	202
Ukupno	158	61	(17)	-	202

Ukupan iznos sredstava prikazan u okviru ove pozicije klasifikovan je u Stage 1 sa stanovišta nivoa obezvređenja.

Detalji hijerarhije hartija od vrijednosti su dati u napomeni 30 Finansijska sredstva i obaveze – klasifikacija i fer vrijednost.

U sljedećoj tabeli prikazani su dužnički instrumenti: Euro obveznice i Obveznice Ministarstva finansija Vlade Crne Gore i Obveznice Evropske unije i Vlade Republike Poljske:

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeca
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	31.094	21.april 2025
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	2.666	23.april 2024
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	13.002	16.decembar 2027
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	7.120	23.april 2026
Stanje na dan 31. decembar 2023.	53.882	

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijeca
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	28.526	21.april 2025
Obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	7.334	23.april 2026
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	14.193	16.decembar 2027
Obveznice Evropske unije	4.957	04.decembar 2031
Obveznice Vlade Republike Poljske	10.549	11.januar 2034
Obveznice Vlade Republike Poljske	10.096	22.oktobar 2031
Stanje na dan 31. decembar 2024.	75.655	

Na dan 31. decembra 2024. godine nije bilo dužničkih instrumenta založenih trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovorenim datumom reotkupa (2023: EUR 0).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

19. FINANSIJSKA SREDSTVA PO AMORTIZOVANOJ VRIJEDNOSTI, HARTIJE OD VRIJEDNOSTI

U 000 EUR	2024.	2023.
Dužnički instrumenti – Euro obveznice		
Ministarstva finansija Vlade Crne Gore	47.153	46.305
Ispravka vrijednosti	(131)	(129)
Stanje na dan 31. decembra	47.022	46.176

Ukupan iznos finansijskih sredstava po amortizovanoj vrijednosti, koje se odnose na hartije od vrijednosti se nalazi u Stage-u 1 nivoa obezvrjeđenja.

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijea
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	32.858	03. oktobar 2029
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	13.447	16. decembar 2027
Ispravka vrijednosti	(129)	
Stanje na dan 31. decembar 2023.	46.176	

U 000 EUR	Tekući iznos	Datum dospijea
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	33.411	03. oktobar 2029
Euro obveznice Ministarstva Finansija Vlade Crne Gore	13.742	16. decembar 2027
Ispravka vrijednosti	(131)	
Stanje na dan 31. decembar 2024.	47.022	

Promjene na računima ispravke vrijednosti u toku godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

u 000 EUR	31.12.2023.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2024.
Obveznice	129	2	-	-	131
Ukupno	129	2	-	-	131

Ukupan iznos sredstava prikazan u okviru ove pozicije klasifikovan je u Stage 1 sa stanovišta nivoa obezvrjeđenja.

Na dan 31. decembra 2024. godine nije bilo dužničkih instrumenta založenih trećim licima kao kolateral u odnosu na uzete depozite i kredite, sa dogovorenim datumom reotkupa (2023: EUR 0).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA I INVESTICIONE NEKRETNINE

Kretanje na nekretninama i opremi za 2023. i 2024. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U 000 EUR	Zgrade	IT oprema	Imovina sa pravom korišćenja	Ostala sredstva	Ukupno
Stanje na dan 01. januar 2023.	10.530	2.868	1.639	7.052	22.088
Nabavka	78	521	461	910	1.970
Reklasifikacija	(700)	-	-	-	(700)
Prodaja	-	-	-	(393)	(393)
Otpis	-	(162)	(141)	(147)	(450)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	9.908	3.227	1.959	7.422	22.515
Nabavka	-	684	624	937	2.245
Reklasifikacija	-	-	-	-	-
Prodaja	-	-	-	(133)	(133)
Otpis	-	(131)	(175)	(513)	(819)
Stanje na dan 31. decembra 2024.	9.908	3.780	2.408	7.712	23.808
Akumulirana amortizacija					
Stanje na dan 01. januar 2023.	1.837	2.054	527	5.443	9.861
Amortizacija (napomena 11)	248	263	315	452	1.278
Prenos pripajanjem S leasing-a	-	-	-	-	-
Prodaja	-	-	-	(261)	(261)
Otpis	-	(161)	(53)	(141)	(355)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	2.085	2.156	789	5.493	10.523
Amortizacija (napomena 11)	248	307	355	445	1.355
Reklasifikacija	-	-	-	-	-
Prodaja	-	-	-	(86)	(86)
Otpis	-	(128)	(135)	(546)	(809)
Stanje na dan 31. decembra 2024.	2.333	2.335	1.009	5.306	10.983
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan:					
31. decembra 2023. godine	7.823	1.071	1.170	1.929	11.992
31. decembra 2024. godine	7.575	1.445	1.399	2.406	12.825

Banka nema nekretnine date pod hipoteku, kao sredstvo obezbjeđenja otplate kredita ili drugih obaveza.

U okviru imovine sa pravom korišćenja i obaveza za zakup po obuhvatu MSFI 16, Banka ima nepokretnu imovinu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA I INVESTICIONE NEKRETNINE (nastavak)

Kretanje na investicionim nekretnina za 2023. i 2024. godinu prikazano je u narednoj tabeli:

U 000 EUR	Investicione nekretnine
Stanje na dan 31. decembra 2022.	1.112
Nabavka	52
Reklasifikacija	700
Prodaja	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	1.864
Nabavka	3
Reklasifikacija	-
Prodaja	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	1.867
Akumulirana amortizacija	
Stanje na dan 31. decembra 2022.	49
Amortizacija (napomena 11)	32
Reklasifikacija	-
Prodaja	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	81
Amortizacija (napomena 11)	46
Reklasifikacija	-
Prodaja	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	127
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan:	
31. decembra 2023. godine	1.783
31. decembra 2024. godine	1.740

Banka je u toku 2024. godine utvrdila da ne postoje indikatori obezvrjeđenja nefinansijske imovine.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. NEMATERIJALNA SREDSTVA

Promjene na nematerijalnim sredstvima prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	Softver	Licence i ostala nemat.imovina	Ukupno
Stanje na dan 31. decembra 2022.	7.945	492	8.437
Nabavka	1.125	7	1.132
Otpis	-	(6)	(6)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	9.070	493	9.563
Nabavka	1.031	-	1.031
Otpis	(1.218)	(38)	(1.255)
Stanje na dan 31. decembra 2024.	8.883	455	9.339
Akumulirana amortizacija			
Stanje na dan 31. decembra 2022.	5.047	292	5.339
Amortizacija (napomena 11)	758	78	836
Otpis		(6)	(6)
Stanje na dan 31. decembra 2023.	5.805	364	6.169
Amortizacija (napomena 11)	820	61	881
Otpis	(1.217)	(37)	(1.254)
Stanje na dan 31. decembra 2024.	5.408	388	5.796
Neto knjigovodstvena vrijednost na dan:			
31. decembra 2023. godine	3.265	129	3.394
31. decembra 2024. godine	3.475	68	3.543

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

22. OSTALA POSLOVNA POTRAŽIVANJA

U 000 EUR	2024.	2023.
Unaprijed plaćeni troškovi i unaprijed obračunati prihod	732	874
Stečena aktiva	3.298	3.728
Ostalo	3.531	3.836
Minus:		
Ispravka vrijednosti za stečenu aktivu	(3.256)	(3.615)
Ispravka vrijednosti za ostalo	(481)	(385)
Stanje na dan 31. decembra	3.824	4.438

23. DEPOZITI KLIJENATA

U 000 EUR	2024.	2023.
Depoziti po viđenju	520.724	434.652
- Stanovništvo	236.821	199.583
- Privreda	237.726	179.536
- Država	33.707	45.262
- Ostalo	11.706	10.205
- Povezana lica	764	66
Oročeni depoziti	107.558	118.255
- Stanovništvo	49.000	48.123
- Privreda	36.941	56.724
- Država	20.005	10.005
- Ostalo	1.612	3.403
Escrow	4.510	-
- Privreda	4.510	-
Obračunata kamata	851	564
Stanje na dan 31. decembra	633.643	553.471

Depoziti po viđenju uključuju tekuće račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata koji mogu biti povučeni od strane klijenta.

Oročeni depoziti uključuju račune privrednih društava, stanovništva, države i ostalih klijenata na koje se plaća fiksna kamatna stopa u toku trajanja ugovora o oročenom depozitu. Struktura oročenih depozita po valutama je sljedeća: EUR 106.979 hiljada (2023: EUR 117.677 hiljada), USD 328 hiljada (2023: USD 295 hiljade), CHF 237 hiljada (2023: CHF 269 hiljada), GBP 14 hiljada (2023: GBP 14 hiljada).

24. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE

U 000 EUR	2024.	2023.
Tekuće dospjeće (dospjelo do 1 godine)	41.931	11.789
Buduće dospjeće (nakon 1 godine)	87.637	100.703
Obračunata kamata	736	800
Razgraničene naknade	(104)	(147)
Stanje na dan 31. decembra	130.200	113.145

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

24. KREDITI BANAKA I KLIJENATA KOJI NISU BANKE (nastavak)

Naziv finansijske institucije/banke	Iznos primljenog kredita	Kamatna stopa	2024.	2023.
EFSE, Luxembourg	30.000	4,51%	16.602	23.254
EIB	30.000	4,04%-4,11%	30.521	30.563
Erste Group bank AG	64.000	1,16%-4,01%	64.169	34.162
Steiermaerkische bank und Sparkasse	13.940	1,18%-4,72%	5.874	10.398
Investiciono razvojni fond Crne Gore	5.000	1,50%	2.676	3.072
Ministarstvo finansija Crne Gore	13.017	0,00%-0,98%	10.358	11.696
Ukupno			130.200	113.145

U 000 EUR

Naziv finansijske institucije/banke	2024. Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)	2023. Kratkoročno dospjeće (do jedne godine)
EFSE, Luxembourg	6.667	6.667
ERSTE GROUP BANK AG	30.000	-
Investiciono razvojni fond Crne Gore	363	392
Ministarstvo finansija Crne Gore	1.421	1.337
Steiermaerkische bank und Sparkasse	3.480	3.393
Stanje na dan 31. decembra	41.931	11.789

25. REZERVE

U 000 EUR

	2024.	2023.
Rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima	652	484
Rezervisanja za potencijalne obaveze (napomena 28)	966	738
Rezervisanja za sudske sporove (napomena 8)	89	57
Rezervisanja za neiskorištene godišnje odmore (napomena 9)	73	84
Stanje na dan 31. decembra	1.780	1.363

Promjene na računima rezervi u toku godine prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR

	2024.	2023.
Rezervisanja za dugoročne benefite zaposlenima		
Stanje na početku godine	484	378
Rezervisanja u toku godine	174	112
Korišćenje u toku godine	(6)	(6)
Neiskorišćena ukinuta rezervisanja	-	-
Stanje na dan 31. decembra	652	484

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

25. REZERVE (nastavak)

U 000 EUR	2024.	2023.
Rezervisanja za sudske sporove		
Stanje na početku godine	57	99
Rezervisanja u toku godine	33	30
Neiskorišćena ukinuta rezervisanja	(2)	(72)
Stanje na dan 31. decembra	88	57

U 000 EUR	2024.	2023.
Rezervisanja za neiskorištene godišnje odmore		
Stanje na početku godine	83	52
Rezervisanja u toku godine	-	31
Neiskorišćena ukinuta rezervisanja	11	-
	72	83

Za tabelu promjena rezervisanja za potencijalne obaveze, pogledati napomenu 29.

26. OSTALE OBAVEZE

U 000 EUR	2024.	2023.
Unaprijed naplaćeni prihodi	4	12
Obračunati troškovi	3.961	3.199
Sredstva u procesu naplate	9.410	9.132
Obaveze po osnovu kastodi poslova	3.374	7.015
Obaveze po osnovu lizinga	1.249	921
Obaveze po kartičnom poslovanju	36	1.471
Stanje na dan 31. decembra	18.034	21.750

Obračunati troškovi u iznosu od EUR 3.961 hiljada (2023: EUR 3.199 hiljada) odnose se na obaveze prema Fondu za zaštitu depozita i ostale administrativne troškove kao što su IT troškovi, troškovi poslovnog prostora kao i troškove pravnih i konsultantskih usluga.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

26. OSTALE OBAVEZE (nastavak)

Obaveza po osnovu lizinga se odnosi na dugoročni zakup nepokretnosti. Pregled promjena obaveze prikazan je u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR

Stanje na dan 31. decembra 2022. godine	760
Novi ugovori	461
Modifikacije	93
Kamata	29
Odlivi	(277)
Unaprijed plaćeni lizing	(145)
Stanje na dan 31. decembra 2023. godine	921
Novi ugovori	624
Modifikacije	(40)
Kamata	36
Odlivi	(126)
Unaprijed plaćeni lizing	(166)
Stanje na dan 31. decembra 2024. godine	1.249

Dospijeća obaveze po osnovu lizinga po godinama:

U 000 EUR

Godina	Iznos
2025.	276
2026.	230
2027.	235
2028.	218
2029.	114
2030.	49
2031.	51
2032.	53
2033.	22
Ukupno	1.249

Izuzeci od primjene MSFI 16 se odnose na zakupe malih vrijednosti i kratkoročne zakupe. U 2024. godini iznose EUR 744 hiljada (2023: EUR 630 hiljada).

U sljedećoj tabeli prikazan je uticaj lizinga na bilans uspjeha:

U 000 EUR	2024.	2023.
Troškovi amortizacije (Napomena 11)	355	315
Rashodi kamate po osnovu lizinga	36	30
Izuzeci od primjene MSFI 16	744	630
Stanje na dan 31. decembra	1.135	975

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

26.OSTALE OBAVEZE (nastavak)

Sredstva u procesu naplate i ostale obaveze prikazane su u sljedećoj tabeli:

U 000 EUR	2024.	2023.
Primljeni avansi	7.682	8.082
Privremeni računi	405	139
Ostalo	1.323	911
Stanje na dan 31. decembra	9.410	9.132

27. KAPITAL

U 000 EUR	2024.	2023.
Akcijski kapital	5.339	5.339
Emisione premije	1.571	1.571
Neraspoređena dobit	121.331	105.703
Dobit tekuće godine	17.542	15.628
Ostale rezerve	(393)	(2.101)
Stanje na dan 31. decembra	145.390	126.140

Akcijski kapital

Akcijski kapital Banke sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine iznosi EUR 5.339 hiljada i čine ga 5.339 običnih akcija nominalne vrijednosti EUR 1.000.

Emisiona premija

Emisiona premija predstavlja iznos za koji je cijena izdavanja akcija premašena u odnosu na nominalnu vrijednost akcija i iznosi EUR 1.571 hiljada.

Neraspoređena dobit

Neraspoređena dobit predstavlja akumulirani neto dobitak kao i prihod i rashod priznat u ostalom ukupnom rezultatu.

Ostale rezerve

Ostale rezerve predstavljaju iznose alocirane iz zadržane dobiti na osnovu Odluke Skupštine akcionara kao i ispravku vrednosti hartija od vrednosti koje se vrednuju kroz ostali ukupan rezultat.

Dividende

Odbor direktora nije objavio dividende za 2024. godinu (2023: EUR 0).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

28. POTENCIJALNE OBAVEZE

Banka daje garancije, overdraft kredite i limite na kreditne kartice. Ovi ugovori imaju fiksne limite i uglavnom se produžavaju nakon perioda od jedne godine. Ugovorene vrijednosti potencijalnih obaveza su prikazane u tabeli niže po kategorijama. Iznosi prikazani u tabeli za garancije, overdraft kredite i limite na kreditnim karticama predstavljaju maksimalni kreditni gubitak koji bi bio priznat u bilansu stanja ako suprotna strana ne postupi u skladu sa ugovorom.

u 000 EUR	2024.	2023.
Garancije	64.556	65.878
Neiskorišteni overdraft kreditni limit	35.863	19.511
Revolving krediti	21.192	24.457
Akreditivi	375	-
Kreditni u tranšama	10.808	7.106
Neiskorišteni limit na kreditnim karticama	2.355	2.245
Finansijski lizing	50	178
Rezerviranja za potencijalne obaveze (napomena 25)	(966)	(738)
Stanje 31. decembar	134.233	118.637

Struktura rezervacija za potencijalne obaveze prikazana je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	2024.	2023.
Izdane garancije	(300)	(320)
kreditne obligacije:		
- overdraft	(186)	(103)
- kreditne kartice	(14)	(18)
- revolving krediti	(102)	(178)
- akreditivi	-	-
- kreditni u tranšama	(364)	(117)
- finansijski lizing	-	(2)
Stanje na dan 31. decembra	(966)	(738)

Promjene na ispravci vrijednosti u toku godine su prikazane u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	31.12.2022.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2023.
Potencijalne obaveze	794	1.247	1.344	41	738

u 000 EUR	31.12.2023.	Povećanje ispravke vrijednosti	Smanjenje ispravke vrijednosti	Ostalo	31.12.2024.
Potencijalne obaveze	738	1.278	1.150	100	966

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 1, vlasnik Banke je Erste & Steiermarkische Bank DD, Rijeka, Hrvatska dok je krajnji vlasnik Erste Group Bank AG, Vienna, Austrija.

U redovnom poslovanju, Banka ulazi u različite transakcije sa povezanim licima. Povezana lica su direktni vlasnik, konačni vlasnik i ostali entiteti Erste grupacije, kao i ključni članovi menadžmenta.

Sumarni prikaz transakcija sa entitetima Erste Group Bank je sljedeći:

U 000 EUR	2024.	2023.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	91.504	16.545
Ostala aktiva	1.317	1.661
Stanje na dan 31. decembra	92.821	18.206
Obaveze		
Depoziti po viđenju	770	72
Pozajmice	69.874	44.399
Obračunata kamata	169	162
Ostale obaveze	607	282
Stanje na dan 31. decembra	71.420	44.915
U 000 EUR	2024.	2023.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	1.708	1.337
Ukupno	1.708	1.337
Rashodi		
Rashodi od kamata i ostali rashodi	1.106	1.516
Ostali administrativni troškovi	1.912	1.651
Ukupno	3.018	3.167

Depoziti kod banaka u inostranstvu u aktivi su nekamatonosni.

Pozajmice u obavezama su po fiksnoj i varijabilnoj kamatnoj stopi do ugovorenog dospijeca od 1 do 7 godina. Kamatna stopa se kreće u rasponu od 1,16% do 4,72%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

29. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA (nastavak)

U sljedećoj tabeli prikazane su transakcije sa povezanim pravnim licem Erste & Steiermarkische Bank DD, Hrvatska:

U 000 EUR	2024.	2023.
Aktiva		
Depoziti kod banaka u inostranstvu	9.439	1.288
Ostala aktiva	830	641
Stanje na dan 31. decembra	10.269	1.929
Obaveze		
Depoziti po viđenju	5	5
Ostale obaveze	384	226
Stanje na dan 31. decembra	389	231
U 000 EUR	2024.	2023.
Prihodi		
Prihodi od kamata i ostali prihodi	73	45
Ukupno	73	45
Rashodi od kamata i ostali rashodi	281	286
Ostali administrativni troškovi	1.273	1.129
Ukupno	1.554	1.415

Naknade i ostale transakcije sa ključnim menadžmentom Banke

Naknade članovima Upravnog odbora po osnovu bruto zarada, bonusa i naknada u 2024. godini iznose EUR 713 hiljada (2023: EUR 657 hiljada). Obaveza Banke ključnom menadžmentu po osnovu varijabilnih primanja na 31.12.2024. godine iznosi EUR 504 hiljada (2023: EUR 423 hiljada). Na varijabilna primanja čija se isplata odlaže na period od 5 godina odnosi se EUR 171 hiljada (2023: EUR 126 hiljada), a na isplatu u akcijama EUR 333 hiljada (2023: EUR 297 hiljada).

Tokom 2023. i 2024.g. godine Banka je nije odobravalala kredite članovima Upravnog odbora.

Na dan 31. decembra 2024. godine stanje postojećih kredita članovima Upravnog odbora iznosi EUR 280 hiljada (31. decembar 2023. godine: EUR 296 hiljada). Tokom 2024. godine Banka je imala prihod od kamate po osnovu ovih kredita u iznosu od EUR 10 hiljada (2023: EUR 11 hiljada).

Stanje obaveza prema povezanim licima na kraju godine nije obezbijeđeno gotovinskim kolateralom (2023: EUR 0). Banka u 2024. godini nije imala primljenih garancija od povezanih lica za potraživanja (2023: EUR 50 hiljada).

Na dan 31. decembra 2024. i 2023. godine, Banka nije imala rezervisanja za sumnjiva potraživanja prema povezanim licima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

30. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE – KLASIFIKACIJA I FER VRIJEDNOST

Sredstva koja se vode po fer vrijednosti

Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat - Hartije do vrijednosti, na dan 31. decembra 2024. godine u iznosu od EUR 68.321 hiljada (2023: EUR 44.095 hiljada) su prikazana po fer vrijednosti korišćenjem tehnike procjenjivanja gdje su uzeti svi inputi koji imaju značajan uticaj na zabilježenu fer vrijednost, ili direktno ili indirektno (Nivo 1 u hijerarhiji fer vrijednosti), i u iznosu od EUR 7.334 hiljada (2023: EUR 9.787 hiljada) po fer vrijednosti korišćenjem tehnike koje koriste inpute koji imaju značajan uticaj na fer vrijednost koja nije bazirana na tržišnim podacima (Nivo 3 u hijerarhiji fer vrijednosti).

Sredstva koja se ne vode po fer vrijednosti

Fer vrijednost kredita i plasmana klijentima i kreditnim institucijama je izračunata diskontovanjem budućih tokova gotovine, uzimajući u obzir efekte kamate i efekte kreditnog raspona. Uticaj promjene kamatne stope zasnovan je na kretanjima tržišne kamatne stope, dok su promjene u kreditnom spredu izvedene iz vjerovatnoće nastanka neizvršenja (PD) i gubitka po osnovu neizmirenja obaveza (LGD) koji je korišćen za interno računanje rizika. Za izračunavanje fer vrijednosti, krediti i plasmani su grupisani u homogene portfolije na osnovu metoda ocjene, dospeljeća i rizika zemlje.

Za obaveze bez ugovorenih dospeljeća (npr. depozit po viđenju), knjigovodstvena vrijednost predstavlja minimalnu fer vrijednost.

Fer vrijednost ostalih obaveza koje se vode po amortizovanoj vrijednosti se procjenjuju uzimajući u obzir stvarnu kamatnu stopu i sopstveni raspon kredita i oni se raspoređuju na treći nivo.

Sredstva kojima je fer vrijednost približna knjigovodstvenoj vrijednosti

Za finansijska sredstva i obaveze koja su likvidna ili imaju kratkoročno dospeljeće (manje od 1 godine) pretpostavka je da im je knjigovodstvena vrijednost približna fer vrijednosti. Ova pretpostavka je takođe primijenjena na depozite po viđenju, štedne depozite bez specifičnog dospeljeća i finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom.

Instrumenti sa fiksnom kamatom stopom

Fer vrijednost instrumenata sa fiksnom kamatom stopom po amortizovanom trošku je procijenjena upoređujući tržišne stope koje se nude za slične finansijske instrumente do obima do koga su te stope dostupne. Procijenjena fer vrijednost depozita sa fiksnom kamatom stopom je bazirana na diskontovanom toku gotovine koristeći prevladavajuću tržišnu kamatnu stopu za dugove sa sličnim kreditnim rizikom i dospeljećem.

31. decembar 2023. godine

Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Ukupna sredstva

Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
44.095	-	9.787	53.882
44.095	-	9.787	53.882

31. decembar 2024. godine

Hartije od vrijednosti po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat

Ukupna sredstva

Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
68.321	-	7.334	75.655
68.321	-	7.334	75.655

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

Glavni ciljevi upravljanja rizikom Banke su sljedeći:

- Doprinijeti razvoju raznih poslovnih linija optimizacijom profitabilnosti prilagođenoj ukupnom riziku;
- Banka bi trebala biti kvalitativni i konkurentan subjekt na crnogorskom tržištu, uključujući i dio stranih klijenata, ne zanemarujući kvalitet kreditnog portfolija i efikasnu kontrolu rizika;
- Osiguranje održivosti Banke kroz sprovođenje kvalitativne infrastrukture upravljanja rizicima.

Model upravljanja rizicima Banke zavisi od:

- Snažnog uticaja upravljanja, i to od Upravnog odbora do lokalnih operativnih timova;
- Jake interne procedure i okvira smjernica; i
- Kontinuiranog nadzora od strane nezavisnih tijela.

Tradicionalno, Banka je uglavnom izložena kreditnom riziku, a time i najveći fokus je dat na upravljanju i kontinuiranom razvoju i unaprjeđenju upravljanja kreditnim rizikom, ali ne zanemaruje se uticaj drugih rizika kojima je Banka izložena u svojim aktivnostima kao što su rizik likvidnosti, operativni rizik, tržišni rizici, pravni rizik, reputacioni rizik i slično.

Ova napomena prikazuje informacije o izloženosti Banke prema svakom od navedenih rizika, ciljeve Banke, politike i postupke za mjerenje i upravljanje rizicima, i upravljanje kapitalom.

Upravni i Nadzorni odbor Banke pružaju nadzor sveukupnih rizika i kapitala za Banku. Oni su odgovorni za definisanje i implementaciju sveobuhvatne strategije rizika i konzistentne poslovne strategije, kao i osiguravanje dobro definisanog upravljanja rizičnim funkcijama i operativnim procesima kako bi se osiguralo da je cjelokupno djelovanje Banke usklađeno sa strateškim ciljevima.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), Kreditni odbor (CC7) i Odbor za rizike unutar Nadzornog odbora, su odgovorni za razvoj i praćenje politika upravljanja rizicima Banke u svojim određenim područjima.

Politike upravljanja rizicima Banke su zasnovane na tome kako identifikovati i analizirati rizike s kojima se suočava Banka, kako bi se postavila primjerena ograničenja i kontrole, te da prate rizike i pridržavanje ograničenja. Politike i sistemi upravljanja rizicima se redovno pregledaju i odražavaju promjene u tržišnim uslovima, proizvoda i usluga koje se nude. Banka, putem standardnih procedura za upravljanje i obukom zaposlenih, ima za cilj razvoj disciplinovanog i konstruktivnog kontrolnog okruženja u kojem svi zaposleni razumiju svoje uloge i obaveze. Slijede neki od najznačajnijih akata koje je usvojio Upravni odbor:

- Politika upravljanja kreditnim rizikom stanovništva;
- Politika upravljanja kreditnim rizikom pravnih lica;
- Pravilnik o nadležnostima u odlučivanju za kreditne plasmane;
- Načela kreditiranja korporativnih klijenata i druga pripadajuća akta;
- Forbearance, Non-Performing and Default Politiku;
- Pravilnik o sistemu rezervacija;
- Pravilnik o rejtnizima;
- Pravilnik o procesu dodjele rejtinga;
- ILAAP politika;
- ICAAP politika i ICAAP procedura;
- Politika za izračun rizikom ponderisane aktive;
- Strategija upravljanja rizicima;
- Politika i procedura upravljanja rizikom prevare;
- Pravilnik o upravljanju tržišnim rizicima;
- Politika i procedure za upravljanje rizikom zemlje;
- Politika za upravljanje operativnim rizikom;
- Pravilnik o upravljanju operativnim rizikom;
- Politika o radu odbora za upravljanje nefinansijskim rizikom (LOCC);
- Pravilnik za samoprocjenu operativnog rizika i kontrola;
- Pravilnik o upravljanju operativnim rizikom;
- Pravilnik za praćenje korektivnih mjera proizašlih iz operativnog rizika;

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

- Pravilnik za prikupljanje i klasifikaciju podataka operativnog rizika;
- Priručnik o rejtingima i sistemu rezervacija;
- Politika i procedure za upravljanje lošim plasmanima;
- Procedure naplate.

Politike rizika pokrivaju sve aspekte dotične vrste rizika i zahtjeva, kvantitativnih ograničenja s obzirom na upravljanje rizicima, kontrolu rizika, kao i ako je moguće, kontrole, performanse, računovodstva i takođe regulatorne zahtjeve.

Interna revizija Banke prati usklađenost sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom Banke i preduzima redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, a rezultati se izvještavaju Odboru za rizike unutar Nadzornog odbora.

Prema Zakonu o kreditnim institucijama, Banka poštuje zahtjeve koji se odnose na izbor članova Upravnog i Nadzornog odbora direktora i formiranje Odbora za rizike unutar Nadzornog odbora.

Odbor za rizike unutar Nadzornog odbora Banke je odgovoran za analizu finansijskih izvještaja Banke, analizu i praćenje sistema internih kontrola, aktivnosti koje preduzimaju izvršni direktori kako bi se informisao Nadzorni odbor, u skladu sa zakonom, propisima i aktima Banke. Odboru za rizike unutar Nadzornog odbora pomaže interna revizija u navedenim funkcijama. Interna revizija obavlja i redovne i ad - hoc kontrole procedura za upravljanje rizicima, rezultati se izvještavaju Odboru za rizike unutar Nadzornog odbora.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik od finansijskih gubitaka kao rezultat neispunjenja dužnikovih ugovornih obaveza prema Banci.

Kako bi upravljala nivoom kreditnog rizika, Banka:

- analizira kreditnu sposobnost klijenata koji apliciraju za kredite, garancije i ostale kreditne proizvode;
- uspostavlja kreditna ograničenja na osnovu procjene rizika;
- bavi se sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i uzima odgovarajuće instrumente obezbjeđenja.

Klijenti se prate kontinuirano i limiti rizika se prilagođavaju ako je neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir razne vrste kolaterala.

Primarna izloženost Banke kreditnom riziku proizilazi iz kredita za mala i srednja privredna društva i fizička lica. Iznos kreditne izloženosti u tom pogledu predstavlja knjigovodstvenu vrijednost u aktivni bilansa.

Osnovni principi kreditnog portfolija su:

- Diversifikacija kredita po djelatnostima;
- Diversifikacija u industriji i regiji;
- Diversifikacija izlaganjem (limit, individualno i grupno);
- Diversifikacija po dospelju;
- Diversifikacija po proizvodima.

U skladu sa propisima Centralne banke Crne Gore, ukupna izloženost iznosa kredita i potraživanja, uključujući vanbilansne obaveze, koje se odnose na jednog klijenta ili grupu povezanih klijenata ne može prelaziti 25% regulatornog kapitala Banke. Izuzeci su, između ostalih, izloženost prema Vladi Crne Gore i izloženosti obezbjeđene prvoklasnim sredstvima obezbjeđenja, koje ispunjavaju uslove propisane od strane Centralne banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Kreditni rizik (nastavak)

Prema regulativi izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih klijenata koja prelazi 10% regulatornog kapitala Banke se smatra velikom izloženošću.

Kreditni rizik stanovništva je regulisan Politikom upravljanja kreditnim rizikom u poslovanju sa fizičkim licima koja definiše upravljanje kreditnim rizikom stanovništva tokom kreditnog procesa što obuhvata odobrenje kredita, upravljanje portfoliom i naplatu. Načela kreditiranja korporativnih klijenata, Pravilnik upravljanja procesom odobravanja i kreditnim aplikacijama i Corporate Workout Policy uspostavljaju nekoliko ključnih principa kako bi osigurali čvrsto upravljanje rizicima i odgovorno bankarstvo u Corporate kreditiranju.

Kreditni stanovništvu i krediti privrednim društvima se odobravaju kroz 6 nivoa odlučivanja, zavisno od rejtinga, nivoa izloženosti i nivoa neobezbijedene izloženosti. Krajnji nivo odlučivanja je Kreditni odbor Banke kojeg čine 2 člana Upravnog odbora Banke. Odluke se donose jednoglasno, s tim što pravo veta pripada članu Upravnog odbora zaduženom za rizike.

Služba za strateško upravljanje rizicima kontinuirano prati i mjeri nivo kreditnog rizika, te priprema mjesečne izvještaje o nivou kreditnog rizika i izvještava Upravni i Nadzorni odbor Banke.

Ukupna izloženost kreditnom riziku predstavljena je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	2024.		2023.	
	Bruto	Neto	Bruto	Neto
I. Pregled aktive				
Imovina po osnovu koje je Banka izložena kreditnom riziku				
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	101.496	101.417	148.937	148.811
Kreditni i potraživanja od banaka	104.178	104.147	51.988	51.969
Kreditni i potraživanja od klijenata	607.250	581.673	522.114	495.670
Hartije od vrijednosti	122.808	122.677	100.365	100.236
Ostala finansijska sredstva	765	646	721	600
Ostala sredstva	7.560	3.823	8.436	4.438
Stanje na dan 31. decembra	944.057	914.383	832.561	801.724
Imovina po osnovu koje Banka nije izložena kreditnom riziku				
Nemonetarna imovina	18.109	18.109	17.169	17.169
Stanje na dan 31. decembra	962.166	932.492	849.730	818.893
II. Vanbilansne stavke				
Plative garancije	13.151	13.124	23.184	23.123
Činidbene garancije	51.405	51.132	42.694	42.435
Preuzete neopozive obaveze	70.268	69.602	53.497	53.079
Ostalo	375	375	-	-
Stanje na dan 31. decembra	135.199	134.233	119.375	118.637
Ukupno (I+II)	1.097.365	1.066.725	969.105	937.530

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U svrhu mjerenja iznosa očekivanog kreditnog gubitka i priznavanja prihoda od kamata, Banka pravi razliku između tri Stage-a umanjenja vrijednosti. Slijedi prikaz klasifikacije kredita i ispravke vrijednosti po Stage-vima:

u 000 EUR

Kredit i potraživanja od klijenata	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	Ispravka vrijednosti Stage 1	Ispravka vrijednost i Stage 2	Ispravka vrijednosti Stage 3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski krediti	156.980	22.554	6.024	185.558	(796)	(1.013)	(4.294)	(6.103)	179.455
Kreditne kartice	1.484	495	118	2.097	(10)	(12)	(82)	(104)	1.993
Finansijski lizing	4.017	600	117	4.734	(30)	(25)	(41)	(96)	4.638
Stambeni krediti	89.099	23.554	1.774	114.427	(287)	(861)	(1.309)	(2.457)	111.970
Hipotekarni krediti	1.944	1.768	459	4.171	(13)	(66)	(387)	(466)	3.705
Ostali krediti	1.654	373	437	2.464	(19)	(15)	(362)	(396)	2.068
Stanovništvo	255.178	49.344	8.929	313.451	(1.155)	(1.992)	(6.475)	(9.622)	303.829
Kreditne kartice	57	9	-	66	(1)	-	-	(1)	65
Finansijski lizing	9.363	5.405	285	15.053	(110)	(168)	(181)	(459)	14.594
Factoring	1.612	185	-	1.797	(18)	(4)	-	(22)	1.775
Revolving krediti	29.596	947	89	30.632	(283)	(24)	(61)	(368)	30.264
Ostali krediti	131.470	55.679	14.313	201.462	(1394)	(2.493)	(10.951)	(14.838)	186.624
Privreda	172.098	62.225	14.687	249.010	(1.806)	(2.689)	(11.193)	(15.688)	233.322
Finansijski lizing	-	-	10	10	-	-	(10)	(10)	-
Revolving krediti	1.602	-	-	1.602	(22)	-	-	(22)	1.580
Ostali krediti	2.151	-	51	2.202	(25)	-	(51)	(76)	2.126
Ostale finansijske institucije	3.753	-	61	3.814	(47)	-	(61)	(108)	3.706
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	2.273	-	-	2.273	(6)	-	-	(6)	2.267
Ostali krediti	37.830	-	-	37.830	(143)	-	-	(143)	37.687
Država	40.103	-	-	40.103	(149)	-	-	(149)	39.954
Kreditne kartice	3	-	-	3	-	-	-	-	3
Finansijski lizing	30	28	-	58	(1)	-	-	(1)	57
Revolving krediti	454	-	-	454	(5)	-	-	(5)	449
Ostali krediti	331	26	-	357	(4)	-	-	(4)	353
Ostali klijenti	818	54	-	872	(10)	-	-	(10)	862
Stanje na dan 31. decembra 2024.	471.950	111.623	23.677	607.250	(3.167)	(4.681)	(17.729)	(25.577)	581.673
Kredit i potraživanja od banaka	104.178	-	-	104.178	(31)	-	-	(31)	104.147
Stanje na dan 31. decembra 2024.	104.178	-	-	104.178	(31)	-	-	(31)	104.147

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR

Kredit i potraživanja od klijenata	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno	Ispravka vrijednosti Stage 1	Ispravka vrijednost i Stage 2	Ispravka vrijednosti Stage 3	Ukupno ispravka vrijednosti	Neto
Gotovinski krediti	121.434	29.428	6.357	157.219	(725)	(1.335)	(4.445)	(6.505)	150.714
Kreditne kartice	1.543	677	108	2.328	(13)	(18)	(69)	(100)	2.228
Finansijski lizing	3.019	708	129	3.856	(30)	(30)	(38)	(98)	3.758
Stambeni krediti	73.234	25.462	1.921	100.617	(259)	(918)	(1.235)	(2.412)	98.205
Hipotekarni krediti	2.254	2.083	611	4.948	(13)	(93)	(518)	(624)	4.324
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	1.363	606	945	2.914	(6)	(22)	(793)	(821)	2.093
Stanovništvo	202.847	58.964	10.071	271.882	(1.046)	(2.416)	(7.098)	(10.560)	261.322
Kreditne kartice	46	34	1	81	(1)	-	-	(1)	80
Finansijski lizing	8.654	4.564	451	13.669	(103)	(147)	(216)	(466)	13.203
Faktoring	323	-	-	323	(4)	-	-	(4)	319
Revolving krediti	17.967	5.085	282	23.334	(182)	(80)	(173)	(435)	22.899
Ostali krediti	83.330	58.350	16.857	158.537	(1.015)	(1.930)	(11.686)	(14.631)	143.906
Privreda	110.320	68.033	17.591	195.944	(1.305)	(2.157)	(12.075)	(15.537)	180.407
Finansijski lizing	-	-	12	12	-	-	(12)	(12)	-
Ostali krediti	2.252	-	98	2.350	(28)	-	(98)	(126)	2.224
Ostale finansijske institucije	2.252	-	110	2.362	(28)	-	(110)	(138)	2.224
Kreditne kartice	1	-	-	1	-	-	-	-	1
Finansijski lizing	1.435	-	-	1.435	(4)	-	-	(4)	1.431
Ostali krediti	49.798	-	-	49.798	(187)	-	-	(187)	49.611
Država	51.234	-	-	51.234	(191)	-	-	(191)	51.043
Kreditne kartice	-	5	-	5	-	-	-	-	5
Finansijski lizing	31	9	-	40	-	-	-	-	40
Revolving krediti	251	-	-	251	(3)	-	-	(3)	248
Ostali krediti	-	396	-	396	-	(15)	-	(15)	381
Ostali klijenti	282	410	-	692	(3)	(15)	-	(18)	674
Stanje na dan 31. decembra 2023.	366.935	127.407	27.772	522.114	(2.573)	(4.588)	(19.283)	(26.444)	495.670
Kredit i potraživanja od banaka	51.988	-	-	51.988	(19)	-	-	(19)	51.969
Stanje na dan 31. decembra 2023.	51.988	-	-	51.988	(19)	-	-	(19)	51.969

Na 31.12.2024. godine Banka u portfoliju nema POCI partija (2023: izloženost 177 hiljada EUR i ispravka vrijednosti 35 hiljada EUR).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Potraživanja od clijenata i banaka koja su u Stage 1 prema danima kašnjenja prikazano je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31- 60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Ukupno
Potraživanja od clijenata Stage 1					
Gotovinski krediti	155.740	1.166	74	-	156.980
Kreditne kartice	1.467	16	1	-	1.484
Finansijski lizing	4.010	7	-	-	4.017
Stambeni krediti	88.860	239	-	-	89.099
Hipotekarni krediti	1.938	6	-	-	1.944
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	1.626	28	-	-	1.654
Stanovništvo	253.641	1.462	75	-	255.178
Kreditne kartice	53	4	-	-	57
Finansijski lizing	8.965	398	-	-	9.363
Faktoring	1.612	-	-	-	1.612
Revolving krediti	27.379	2.217	-	-	29.596
Ostali krediti	118.807	12.653	10	-	131.470
Privreda	156.816	15.272	10	-	172.098
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Revolving krediti	1.602	-	-	-	1.602
Ostali krediti	2.151	-	-	-	2.151
Ostale finansijske institucije	3.753	-	-	-	3.753
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	2.273	-	-	-	2.273
Faktoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	37.830	-	-	-	37.830
Država	40.103	-	-	-	40.103
Kreditne kartice	3	-	-	-	3
Finansijski lizing	30	-	-	-	30
Revolving krediti	454	-	-	-	454
Ostali krediti	331	-	-	-	331
Ostali klijenti	818	-	-	-	818
Stanje na dan 31.decembra 2024.	455.131	16.734	85	-	471.950
od čega: restrukturirano	2.667	16	-	-	2.683
Potraživanja od banaka Stage 1	104.178	-	-	-	104.178
u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31- 60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Ukupno
Potraživanja od clijenata Stage 1					
Gotovinski krediti	118.348	3.086	-	-	121.434
Kreditne kartice	1.511	32	-	-	1.543
Finansijski lizing	2.923	96	-	-	3.019
Stambeni krediti	71.873	1.361	-	-	73.234
Hipotekarni krediti	2.174	80	-	-	2.254
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	1.316	47	-	-	1.363
Stanovništvo	198.145	4.702	-	-	202.847
Kreditne kartice	38	8	-	-	46
Finansijski lizing	8.118	536	-	-	8.654
Faktoring	323	-	-	-	323
Revolving krediti	17.967	-	-	-	17.967
Ostali krediti	82.156	1.174	-	-	83.330
Privreda	108.602	1.718	-	-	110.320
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.252	-	-	-	2.252
Ostale finansijske institucije	2.252	-	-	-	2.252
Kreditne kartice	1	-	-	-	1
Finansijski lizing	1.433	2	-	-	1.435
Faktoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	49.798	-	-	-	49.798
Država	51.232	2	-	-	51.234
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	31	-	-	-	31
Revolving krediti	251	-	-	-	251
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	282	-	-	-	282
Stanje na dan 31. decembra 2023.	360.513	6.422	-	-	366.935
od čega: restrukturirano	1.727	38	-	-	1.765
Potraživanja od banaka Stage 1	19.401	32.587	-	-	51.988

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Potraživanja od klijenata i banaka koja su u Stage 2 prema danima kašnjenja prikazano je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31-60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Kašnjenje preko 90 dana	Ukupno
Potraživanja od klijenata Stage 2						
Gotovinski krediti	20.949	1.084	387	134	-	22.554
Kreditne kartice	475	13	6	1	-	495
Finansijski lizing	578	2	20	-	-	600
Stambeni krediti	23.076	381	97	-	-	23.554
Hipotekarni krediti	1.608	104	53	3	-	1.768
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	373	-	-	-	-	373
Stanovništvo	47.059	1.584	563	138	-	49.344
Kreditne kartice	9	-	-	-	-	9
Finansijski lizing	5.286	119	-	-	-	5.405
Faktoring	185	-	-	-	-	185
Revolving krediti	942	5	-	-	-	947
Ostali krediti	54.754	911	-	-	14	55.679
Privreda	61.176	1.035	-	-	14	62.225
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	28	-	-	-	-	28
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	26	-	-	-	-	26
Ostali klijenti	54	-	-	-	-	54
Stanje na dan 31. decembra 2024.	108.289	2.619	563	138	14	111.623
od čega: restrukturirano	2.913	47	-	-	-	2.960
Potraživanja od banaka Stage 2	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31-60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Kašnjenje preko 90 dana	Ukupno
Potraživanja od klijenata Stage 2						
Gotovinski krediti	26.464	2.709	176	73	6	29.428
Kreditne kartice	634	27	15	1	-	677
Finansijski lizing	667	41	-	-	-	708
Stambeni krediti	23.674	1.631	109	48	-	25.462
Hipotekarni krediti	1.867	205	-	11	-	2.083
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	583	15	8	-	-	606
Stanovništvo	53.889	4.628	308	133	6	58.964
Kreditne kartice	34	-	-	-	-	34
Finansijski lizing	4.472	92	-	-	-	4.564
Factoring	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	5.085	-	-	-	-	5.085
Ostali krediti	54.354	3.927	69	-	-	58.350
Privreda	63.945	4.019	69	-	-	68.033
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	5	-	-	-	-	5
Finansijski lizing	9	-	-	-	-	9
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	396	-	-	-	-	396
Ostali klijenti	410	-	-	-	-	410
Stanje na dan 31. decembra 2023.	118.244	8.647	377	133	6	127.407
od čega: restrukturirano	4.214	190	-	-	-	4.404
Potraživanja od banaka Stage 2	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Potraživanja od klijenata i banaka koja su u Stage 3 prema danima kašnjenja prikazano je u sledećoj tabeli:

u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31-60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Kašnjenje preko 90 dana	Ukupno
Potraživanja od klijenata Stage 3						
Gotovinski krediti	872	178	116	68	4.790	6.024
Kreditne kartice	21	4	3	-	90	118
Finansijski lizing	31	-	-	-	86	117
Stambeni krediti	614	102	12	21	1.025	1.774
Hipotekarni krediti	43	21	12	-	383	459
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	93	-	11	-	333	437
Stanovništvo	1.674	305	154	89	6.707	8.929
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	16	120	60	8	81	285
Faktoring	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	81	8	89
Ostali krediti	10.425	2.620	41	544	683	14.313
Privreda	10.441	2.740	101	633	772	14.687
Finansijski lizing	10	-	-	-	-	10
Ostali krediti	51	-	-	-	-	51
Ostale finansijske institucije	61	-	-	-	-	61
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	12.176	3.045	255	722	7.479	23.677
od čega: restrukturirano	3.386	2.570	-	-	908	6.864
Potraživanja od banaka Stage 3	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR	Nije u kašnjenju	Kašnjenje do 30 dana	Kašnjenje 31-60 dana	Kašnjenje 61-90 dana	Kašnjenje preko 90 dana	Ukupno
Potraživanja od clijenata Stage 3						
Gotovinski krediti	954	406	151	39	4.807	6.357
Kreditne kartice	12	4	3	3	86	108
Finansijski lizing	12	53	40	-	24	129
Stambeni krediti	460	156	46	-	1.259	1.921
Hipotekarni krediti	15	-	64	-	532	611
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	110	19	-	14	802	945
Stanovništvo	1.563	638	304	56	7.510	10.071
Kreditne kartice	1	-	-	-	-	1
Finansijski lizing	197	168	13	9	64	451
Factoring	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	245	-	-	-	37	282
Ostali krediti	9.401	3.598	-	14	3.844	16.857
Privreda	9.844	3.766	13	23	3.945	17.591
Finansijski lizing	12	-	-	-	-	12
Ostali krediti	98	-	-	-	-	98
Ostale finansijske institucije	110	-	-	-	-	110
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	11.517	4.404	317	79	11.455	27.772
od čega: restrukturirano	1.865	3.468	113	4	3.965	9.415
Potraživanja od banaka Stage 3	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Potraživanja od klijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

u 000 EUR

Potraživanja od klijenata	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Stage 3 potraživanja	Restrukturirana Stage 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti Stage 3	Učešće Stage 3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za Stage 3
Stanovništvo	313.451	(9.622)	8.929	1.185	(6.475)	2,85%	38.196
Gotovinski krediti	185.558	(6.103)	6.024	565	(4.294)	3,25%	17.910
Kreditne kartice	2.097	(104)	118	-	(82)	5,63%	216
Finansijski lizing	4.734	(96)	117	-	(41)	2,47%	444
Stambeni krediti	114.427	(2.457)	1.774	431	(1.309)	1,55%	10.563
Hipotekarni krediti	4.171	(466)	459	84	(387)	11,00%	4.309
Ostali krediti	2.464	(396)	437	105	(362)	17,74%	4.754
Privreda	249.010	(15.688)	14.687	5.628	(11.193)	5,90%	119.912
Kreditne kartice	66	(1)	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	15.053	(459)	285	-	(181)	1,89%	863
Factoring	1.797	(22)	-	-	-	-	-
Revolving krediti	30.632	(368)	89	-	(61)	0,29%	895
Ostali krediti	201.462	(14.838)	14.313	5.628	(10.951)	7,10%	118.154
Ostale finansijske institucije	3.814	(108)	61	51	(61)	1,60%	338
Finansijski lizing	10	(10)	10	-	(10)	100%	24
Ostali krediti	2.202	(76)	51	51	(51)	2,32%	314
Revolving krediti	1.602	(22)	-	-	-	-	-
Država	40.103	(149)	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	2.273	(6)	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	37.830	(143)	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	872	(10)	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	3	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	58	(1)	-	-	-	-	-
Revolving krediti	454	(5)	-	-	-	-	-
Ostali krediti	357	(4)	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	607.250	(25.577)	23.677	6.864	(17.729)	3,90%	158.446
Potraživanja od banaka	104.178	(31)	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Potraživanja od clijenata u Stage 3 prikazana su u tabelama ispod:

u 000 EUR

Potraživanja od clijenata	Bruto izloženost	Ispravka vrijednosti	Stage 3 potraživanja	Restrukturirana Stage 3 potraživanja	Ispravka vrijednosti Stage 3	Učešće Stage 3 potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjedenja za Stage 3
Stanovništvo	271.882	(10.560)	10.071	1.559	(7.098)	3,70%	42.931
Gotovinski krediti	157.219	(6.505)	6.357	732	(4.445)	4,04%	17.910
Kreditne kartice	2.328	(100)	108	-	(69)	4,64%	210
Finansijski lizing	3.856	(98)	129	-	(38)	3,35%	562
Stambeni krediti	100.617	(2.412)	1.921	477	(1.235)	1,91%	10.336
Hipotekarni krediti	4.948	(624)	611	113	(518)	12,35%	5.149
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.914	(821)	945	237	(793)	32,43%	8.764
Privreda	195.944	(15.537)	17.591	7.758	(12.075)	8,98%	113.754
Kreditne kartice	81	(1)	1	-	-	1,23%	5
Finansijski lizing	13.669	(466)	451	-	(216)	3,30%	1.598
Factoring	323	(4)	-	-	-	-	-
Revolving krediti	23.334	(435)	282	246	(173)	1,21%	1.992
Ostali krediti	158.537	(14.631)	16.857	7.512	(11.686)	10,63%	110.159
Ostale finansijske institucije	2.362	(138)	110	98	(110)	4,66%	389
Finansijski lizing	12	(12)	12	-	(12)	100%	28
Ostali krediti	2.350	(126)	98	98	(98)	4,17%	361
Država	51.234	(191)	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	1	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	1.435	(4)	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	49.798	(187)	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	692	(18)	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	5	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	40	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	251	(15)	-	-	-	-	-
Ostali krediti	396	(3)	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	522.114	(26.444)	27.772	9.415	(19.283)	5,32%	157.074
Potraživanja od banaka	51.988	(19)	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U tabelama ispod, prikazane su promjene Stage 3 potraživanja:

u 000 EUR

Promjene Stage 3 potraživanja	Bruto 31.12.2023.	Novi klijenti Stage 3	Smanjenje Stage 3	Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski krediti	6.357	1.567	(1.900)	6.024	1.730
Kreditne kartice	108	31	(21)	118	36
Finansijski lizing	129	57	(69)	117	76
Stambeni krediti	1.921	184	(331)	1.774	465
Hipotekarni krediti	611	1	(153)	459	72
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	945	3	(511)	437	75
Stanovništvo	10.071	1.843	(2.985)	8.929	2.454
Kreditne kartice	1	-	(1)	-	-
Finansijski lizing	451	168	(334)	285	104
Faktoring	-	-	-	-	-
Revolving krediti	282	81	(274)	89	28
Ostali krediti	16.857	768	(3.312)	14.313	3.362
Privreda	17.591	1.017	(3.921)	14.687	3.494
Finansijski lizing	12	-	(2)	10	-
Ostali krediti	98	-	(47)	51	-
Ostale finansijske institucije	110	-	(49)	61	-
Ukupno	27.772	2.860	(6.955)	23.677	5.948
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Restrukturirana potraživanja po Stage-vima su prikazana u sledećoj tabeli:

u 000 EUR

Potraživanja od klijenata	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	Stage 1 restrukturirana potraživanja	Stage 2 restrukturirana potraživanja	Stage 3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Učešće rest. potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za restukturirana potraživanja
Stanovništvo	3.524	1.015	1.324	1.185	(873)	1,12%	16.223
Gotovinski krediti	1.862	498	799	565	(398)	1,00%	6.387
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	6
Stambeni krediti	918	280	207	431	(357)	0,80%	4.729
Hipotekarni krediti	639	237	318	84	(67)	15,32%	4.410
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	105	-	-	105	(51)	4,26%	691
Privreda	8.931	1.668	1.635	5.628	(5.430)	3,59%	66.884
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	8.931	1.668	1.635	5.628	(5.430)	4,43%	66.884
Ostale finansijske institucije	51	-	-	51	(51)	1,34%	314
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	51	-	-	51	(51)	2,32%	314
Država	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	12.506	2.683	2.959	6.864	(6.354)	2,06%	83.421
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR

Potraživanja od klijenata	Restrukturirana potraživanja - Bruto izloženost	Stage 1 restrukturirana potraživanja	Stage 2 restrukturirana potraživanja	Stage 3 restrukturirana potraživanja	Ispravka vrijednosti restrukturiranih potraživanja	Učešće rest. potraživanja u bruto izloženosti	Iznos sredstava obezbjeđenja za restukturirana potraživanja
Stanovništvo	4.289	913	1.817	1.559	(970)	1,58%	18.198
Gotovinski krediti	2.285	580	973	732	(368)	1,45%	7.173
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	1
Finansijski lizing	13	-	13	-	(1)	0,34%	36
Stambeni krediti	1.025	157	391	477	(351)	1,02%	5.072
Hipotekarni krediti	718	169	436	113	(102)	14,51%	4.498
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	248	7	4	237	(148)	8,51%	1.418
Privreda	11.197	852	2.587	7.758	(6.476)	5,71%	72.209
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	246	-	-	246	(136)	1,05%	1.600
Ostali krediti	10.951	852	2.587	7.512	(6.340)	6,91%	70.609
Ostale finansijske institucije	98	-	-	98	(98)	4,15%	361
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	98	-	-	98	(98)	4,17%	361
Država	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	15.584	1.765	4.404	9.415	(7.545)	2,98%	90.768
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U tabelama ispod dat je pregled kretanja restrukturiranih potraživanja u Stage-u 3:

u 000 EUR

Promjene na restrukturiranim Stage 1 potraživanjima	Bruto restrukturirana Stage 1 potraživanja 31.12.2023.	Nova restrukturirana Stage 1 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih Stage 1 potraživanja	Bruto 31.12. 2024.	Neto 31.12. 2024.
Gotovinski krediti	580	134	(216)	498	494
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	157	168	(45)	280	279
Hipotekarni krediti	169	79	(11)	237	236
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	7	-	(7)	-	-
Stanovništvo	913	381	(279)	1.015	1.009
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	852	1.068	(252)	1.668	1.646
Privreda	852	1.068	(252)	1.668	1.646
Ukupno	1.765	1.449	(531)	2.683	2.655

u 000 EUR

Promjene na restrukturiranim Stage 2 potraživanjima	Bruto restrukturirana Stage 2 potraživanja 31.12.2023.	Nova restrukturirana Stage 2 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih Stage 2 potraživanja	Bruto 31.12. 2024.	Neto 31.12. 2024.
Gotovinski krediti	973	272	(446)	799	768
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	13	-	(13)	-	-
Stambeni krediti	391	31	(215)	207	200
Hipotekarni krediti	436	-	(118)	318	314
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	4	-	(4)	-	-
Stanovništvo	1.817	303	(796)	1.324	1.282
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.587	814	(1.766)	1.635	1.586
Privreda	2.587	814	(1.766)	1.635	1.586
Ukupno	4.404	1.117	(2.562)	2.959	2.868

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Tranzicija kredita i potraživanja po Stage-evima (bruto krediti):

u 000 EUR

Promjene na restrukturiranim Stage 3 potraživanjima	Bruto restrukturirana Stage 3 potraživanja 31.12.2023.	Nova restrukturirana Stage 3 potraživanja	Smanjenje restrukturiranih Stage 3 potraživanja	Bruto 31.12.2024.	Neto 31.12.2024.
Gotovinski krediti	732	71	(238)	565	202
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	477	1	(47)	431	82
Hipotekarni krediti	113	-	(29)	84	22
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	237	-	(132)	105	54
Stanovništvo	1.559	72	(446)	1.185	360
Revolving krediti	246	-	(246)	-	-
Ostali krediti	7.512	61	(1.945)	5.628	269
Privreda	7.758	61	(2.191)	5.628	269
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Ostali krediti	98	-	(47)	51	-
Ostale finansijske institucije	98	-	(47)	51	-
Ukupno	9.415	133	(2.684)	6.864	629

U 000 EUR

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 1. Januara 2024.	366.935	127.407	27.772	522.114
Nova potraživanja	210.106	22.648	881	233.635
Smanjenje/otplata potraživanja	(107.797)	(34.316)	(6.386)	(148.499)
Prelazak u Stage 1	-	(25.496)	(237)	(25.733)
Prelazak u Stage 2	(21.685)	-	(722)	(22.407)
Prelazak u Stage 3	(1.342)	(1.027)	-	(2.369)
Prelazak iz drugih Stage-eva	25.733	22.407	2.369	50.509
Druge promjene	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	471.950	111.623	23.677	607.250

Tranzicija ispravke vrijednosti:

U 000 EUR

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
Stanje na dan 1. Januara 2024.	2.573	4.588	19.283	26.444
Nova potraživanja	1.688	2.371	2.164	6.223
Smanjenje/otplata potraživanja	(1.583)	(2.064)	(3.443)	(7.090)
Prelazak u Stage 1	-	(781)	(67)	(848)
Prelazak u Stage 2	(343)	-	(317)	(660)
Prelazak u Stage 3	(16)	(93)	-	(109)
Prelazak iz drugih Stage-eva	848	660	109	1.617
Druge promjene	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	3.167	4.681	17.729	25.577

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Ispravka vrijednosti

Banka koristi sljedeće kvalitativne i kvantitativne kriterijume koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika (SICR) u trenutku izvještavanja u odnosu na trenutak inicijalnog priznavanja finansijske imovine:

Kvalitativni kriterijumi

- **Dani kašnjenja (DPD)** - Banka definiše više od 30 dana kašnjenja sa pragom materijalnosti kao indikator da treba priznati očekivane kreditne gubitke tokom vijeka trajanja;
- **Forbearance** - Status forbearance dodijeljen klijentu, bilo non-performing forbearance ili performing forbearance, smatra se značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja;
- **Prebacivanje klijenta u nadležnost direkcije restrukturiranja i naplate plasmana** (workout department) - Prenos u direkciju restrukturiranja i naplate plasmana smatra se značajnim povećanjem kreditnog rizika od početnog priznavanja;
- **Prevara** - Kriterijum prevare u Banci nije potrebno zasebno koristiti zato što je prevara jedan od okidača za default događaj E1, tj. Klijent ulazi u default, što ga za posljedicu svrstava direktno u Stage 3, odnosno zbog čega ga nije potrebno razmatrati kao kandidata za Stage 2;
- **EWS** – u slučaju aktiviranja sistema ranih signala upozorenja procjene povećanja kreditnog rizika, finansijsku imovinu dužnika treba prenijeti u Stage 2.

Finansijska imovina se prenosi u Stage 2 ukoliko je bilo koji od kvalitativnih kriterijuma aktiviran od trenutka inicijalnog priznavanja do trenutka izvještavanja i još uvijek je aktivan.

Kvantitativni kriterijumi

- **Relativna promjena vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) tokom vijeka trajanja** – odnosno poređenje anualizovanog PD-a tokom vijeka trajanja dodijeljenog na datum izveštavanja i usklađenog anualizovanog PD-a tokom vijeka trajanja dodijeljenog finansijskoj imovini prilikom inicijalnog priznavanja. Značajno povećanje kreditnog rizika od početnog priznavanja posmatra se ukoliko je racio veći od definisanog praga (engl. threshold). Banka koristi poređenje relativne promjene anualiziranog cjeloživotnog PD-a za provjeru relativne promjene PD-a;
- **Apsolutna promjena vjerovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) tokom vijeka trajanja** - – Za provjeru apsolutne promjene PD-a banka koristi apsolutno poređenje cjeloživotnih PD-jeva (LT PD) dodijeljenog finansijskom instrumentu na datum inicijalnog prepoznavanja (IR) i LT PD dodijeljenog finansijskom instrumentu na izvještajni datum (RD). Prag za apsolutno poređenje je postavljen na 0,5% (50 bp). S obzirom da je apsolutni prag postavljen na maksimalno dozvoljenu vrijednost od 0,5% on ne može uzrokovati prigušivanje tranzicije u Stage 2 kod zadovoljenog relativnog praga.

Finansijska imovina se prenosi u Stage 2 samo ukoliko se procijeni da su i relativne i apsolutne promjene PD značajne, odnosno obje promjene moraju biti veće od određenih relativnih i apsolutnih granica.

Rano prepoznavanje povećanog rizika (Early Warning Signals)

Sistemi i procesi ranog upozoravanja služe da detektuju rane indicije negativnih razvoja, kako bi omogućili proaktivne mjere smanjenja rizika. Banka primjenjuje metode ranog prepoznavanja povećanog kreditnog rizika sa ciljem povećanja uspješnosti naplate čak i u slučajevima pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija što se otkriva praćenjem svih relevantnih informacija te predviđanjem promjena varijabli u budućem periodu koja prvenstveno uključuje dosadašnje klijentovo ponašanje u izmirenju obaveza te praćenjem informacija sa tržišta.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)**Status neizmirenja obaveza**

Definicija statusa neizmirenja obaveza u Banci prati regulatorne zahteve na nivou Erste Grupe, prevodeći ih u pet grupa događaja statusa neizmirenja obaveza:

- Default događaj E1 – Neizvjesnost naplate zbog smanjenog kreditnog kvaliteta;
- Default događaj E2 – Docnja duža od 90 dana po materijalno značajnom iznosu duga na nivou klijenta;
- Default događaj E3 – Defaulted Forebearance;
- Default događaj E4 – Kreditni gubitak;
- Default događaj E5 – Stečaj, insolventnost.

Klasifikacija klijenta u defaultu prestaje u trenutku kada je klijent u poziciji i spreman nastaviti podmirenje duga kako je ugovorom dogovoreno te nema nikakvih dospjelih obaveza (0 dana kašnjenja na svim brojačima dana kašnjenja uključujući zajedničke kreditne obaveze (JCO brojač)) i završio je minimalni period monitoringa. Period monitoringa, kao jedan od kriterijuma za upgrade u non- defaulted status trebao bi spriječiti ponovni default klijenta. Period monitoringa počinje od trenutka kada se default trigger prestane primjenjivati.

Procesno, prije reklasifikacije u non-defaulted status, dva su koraka osigurana za klijente koji imaju evente E1, E2, E4 i E5:

- Provjeriti je li default trigger prestao postojati kako bi započelo razdoblje monitoringa;
- Procjena ponašanja i finansijske situacije klijenta uz odsutnost indikacije neizvjesnosti naplate koja se obavlja nakon perioda monitoringa. Ako postoji više default evenata, procjena se vrši kada se posljednji default event zatvori.

Ako klijent ima E3 event razmatraju se posebna pravila za upgrade.

Pravilnik o Forbearance, Non-Performingu i Defaultima se godišnje revidira i najnovija verzija je usvojena u decembru 2024. godine. Sve specifičnosti koje su zahtjev CBCG inkorporirani su u Pravilniku.

Pravilnik o Forbearanceu, Non-performingu i Defaultima obuhvata zahtjeve koji pružaju jedinstven okvir za prepoznavanje i tretiranje defaulta i povezanih default evenata. Takođe, definiše forbearance i non-performing izloženosti. Pravilnik uzima u obzir:

- Uredbu o kapitalnim zahtjevima(EU) br. 575/2013;
- EBA GL 2016/07 - Smjernice o primjeni definicije statusa neispunjavanja obaveza na osnovu člana 178. CRR-a;
- ECB Smjernice za non-performing kredite objavljeno u martu 2017 ("ECB NPL smjernice");
- EBA GL 2021/06-Smjernice za upravljanje neprihodujućim i restrukturiranim izloženostima
- COMMISSION IMPLEMENTING REGULATION (EU) 2021/451 od 17. decembra 2020. kojom se utvrđuju implementacioni tehnički standardi za primjenu Uredbe (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu nadzorne izvještajne obaveze institucija i stavlja izvan snage Izvršna uredba (EU) br. 680/2014;
- COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2019/171 od 19. Oktobra 2017. O dopunama Uredbe (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća u pogledu regulatornih tehničkih standarda za prag značajnosti za dospjele kreditne obaveze.

Navedena Politika definiše koncepte forbearance, non-performing i defaulta, konzistentno sa navedenim zahtjevima. Cilj je imati kompletnu definiciju i implementirati forbearance, non-performing i defaulte u Banci kako je implementirano u Erste Grupi. Navedena promjena tretirana je kao promjena računovodstvene procjene, i efekti su shodno tome priznati na teret bilansa uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE**31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)****Status neizmirenja obaveza (nastavak)**

Banka klasifikuje izloženosti kreditnom riziku prema privrednim društvima u različite kategorije. Banka procjenjuje nadoknadi iznos diskontovanjem budućih novčanih tokova na individualnoj osnovi za sve značajne izloženosti razvrstane u loše kategorije. Kolektivno obezvrjeđenje za zdrave kategorije se zasniva na procjenama vjerovatnoće neispunjavanja obaveza i gubitaka u slučaju neplaćanja za izloženosti prema privrednim društvima i fizičkim licima korišćenjem sopstvenih istorijskih podataka.

Banka takođe procjenjuje neizvjesnost naplate (UTP) zbog smanjenja kreditnog kvaliteta koji dovodi do defaulta i nastaje kada se prilikom procjene (periodični pregledi) finansijske institucije ili zbog ostalih informacija prepozna značajno smanjenje kreditnog kvaliteta klijenta i zbog čega je neizvjesna otpлата kreditnih obaveza u cijelosti bez realizacije kolaterala.

Parametri rizika koji se koriste za obračun očekivanih kreditnih gubitaka

PD predstavlja vjerovatnoću da će performing klijent dospeti u status neizmirenja obaveza u periodu od 12 mjeseci, odnosno tokom životnog veka proizvoda (lifetime).

PD jednogodišnji, predstavlja vjerovatnoću odlaska klijenta u status neizmirenja obaveza u narednih 12 mjeseci (ili tokom ostatka trajanja finansijskog instrumenta ako je kraći od 12 meseci). Parametar se koristi za obračun ECL za izloženosti u Stage-u 1 (Nivo obezvrjeđenja 1).

PD tokom vijeka trajanja (lifetime) predstavlja izračunatu vjerovatnoću odlaska klijenta u status neizmirenja obaveza tokom preostalog roka otplate finansijskog instrumenta. Parametar se koristi za izračun ECL za izloženosti u Stage-u 2 i Stage-u 3.

PD parametar (lifetime) predstavlja rizik odlaska klijenta u status neizmirenja obaveza u određenoj tački vremena, a uzevši u obzir forward-looking informacije (FLI komponente). Kao rezultat, dobija se jedan osnovni (baseline) scenario u procesu predviđanja kreditnih gubitaka, kao i dva alternativna scenarija za odabrane makroekonomske varijable (optimistični i pesimistični).

Nepristrasan i vjerovatnoćom ponderisan iznos očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) uzimajući u obzir FLI (Forward-looking information) izračunat je korišćenjem vjerovatnoća svakog od tri makroekonomska scenarija. Primjeri tipičnih makroekonomskih varijabli korišćenih u navedenom procesu su realan bruto domaći proizvod (GDP), stopa inflacije (CPI) itd.

LGD - Gubitak usljed nastupanja statusa neizmirenja obaveza (eng. Loss Given Default)

LGD predstavlja očekivani procentualni gubitak koji banka pretrpi u slučaju kada izloženosti pređe u status neizmirenja obaveza. Statistički LGD izračunat na je bazi istorijskih gubitaka klijenata Banke.

CCF – Faktor kreditne konverzije (eng. Credit Conversion Factor)

CCF predstavlja procenat vanbilansnog dijela izloženosti koji može preći u bilansnu izloženost banke prema dužniku do trenutku default-a.

Za izračun rezervacija za izloženosti klijentima koji nisu u defaultu, a za koje je Banka utvrdila da su u potpunosti nadoknadi, koristi se metodologija očekivanog kreditnog gubitka (eng. Expected credit Loss; ECL). Metodologija očekivanog kreditnog gubitka za klijente koji nisu u defaultu jednaka je sumi množenja izloženosti te vjerovatnosti pojave statusa neispunjavanja obaveza (PD) i gubitka u slučaju neispunjavanja obaveza (LGD) diskontovanih na sadašnju vrijednost.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Status neizmirenja obaveza (nastavak)

Pri tome se, u zavisnosti da li je izloženost klasifikovana u Stage 1 ili Stage 2 razlikuje vremenski obuhvat izračuna očekivanog kreditnog gubitka:

- Za izloženosti svrstane u Stage 1 izračunava se očekivani kreditni gubitak u dvanaestomjesečnom periodu;
- Za izloženosti svrstane u Stage 2 izračunava se očekivani kreditni gubitak tokom cjeloživotnog trajanja kredita.

Za izloženosti svrstane u Stage 3 identifikovana je potreba za umanjnjem vrijednosti te se umanjnjem vrijednosti izdvaja po metodi očekivanog kreditnog gubitka (Expected Credit Loss; ECL) tokom cjelokupnog trajanja, a na osnovu individualne procjene ili procjene zasnovane na pravilima (eng. Rule-based).

Za izloženosti klijentima u defaultu, pojedinačna procjena rizične grupe i Stage 3 rezervi vrši se:

- diskontovanjem očekivanih novčanih tokova ili
- procjenom gubitka.

Prilikom diskontovanja novčanih tokova unosi se više od jednog scenarija kao i vjerovatnosti nastanka unesenih scenarija. Gubitak je razlika između nominalnog knjigovodstvenog iznosa pojedine izloženosti i vjerovatnošću ponderisanih očekivanih budućih novčanih tokova u različitim scenarijima, svedenim na sadašnju vrijednosti diskontovanjem uz primjenu procentualne godišnje stope.

Diskontuju se očekivani novčani tokovi iz:

- poslovanja klijenta (CF1);
- naplate kolaterala za izloženost (CF2).

Novčani tok iz poslovanja klijenta (CF1)

Određuje se na osnovu procjene očekivanih novčanih tokova koje klijent može ostvariti iz svog redovnog poslovanja kao i iz novčanih tokova od vanrednog poslovanja. Ova procjena mora biti osnovana i očekivanja moraju biti obrazložena u pismenoj formi.

Novčani tok od naplate iz kolaterala (CF2)

Obuhvata očekivane iznose i rokove naplate po izloženostima klijenta ostvarenih aktivacijom adekvatnih instrumenata osiguranja. Za novčane tokove od naplate iz kolaterala koristi se procijenjena vrijednost korigovana za efektivni postotak prema Pravilniku o kolateralima, a upisani tereti umanjuju sadašnju vrijednost novčanih tokova. Procijenjena vrijednost nekretnina predstavlja tržišnu vrijednost procijenjenu od strane ovlašćenih procjenjivača za potrebe diskontovanja. Rokovi naplate za nekretnine i pokretnine definisani su metodologijom Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Pokrivenost kolateralima kredita i potraživanja po Stage-vima je prikazana u narednim tabelama:

u 000 EUR Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima	Stage 1 klijenti				Ukupno
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	
Gotovinski krediti	83.713	497	-	365.054	449.264
Kreditne kartice	-	134	-	4.912	5.046
Finansijski lizing	-	-	-	12.959	12.959
Stambeni krediti	178.928	16	-	234.229	413.173
Hipotekarni krediti	7.838	9	-	7.688	15.535
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	6.007	-	-	3.122	9.129
Stanovništvo	276.486	656	-	627.964	905.106
Kreditne kartice	231	4	-	890	1.125
Finansijski lizing	106	266	-	32.087	32.459
Factoring	-	-	-	3.262	3.262
Revolving krediti	17.633	-	-	119.770	137.403
Ostali krediti	179.043	4.048	16.755	408.072	607.918
Privreda	197.013	4.318	16.755	564.081	782.167
Kreditne kartice	-	2	-	2	4
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	2.002	2.002
Ostali krediti	-	-	-	4.272	4.272
Ostale finansijske institucije	-	2	-	6.276	6.278
Kreditne kartice	-	5	-	2	7
Finansijski lizing	-	-	-	3.303	3.303
Factoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	16.950	44.483	61.433
Država	-	5	16.950	47.788	64.743
Kreditne kartice	-	-	-	10	10
Finansijski lizing	-	-	-	69	69
Revolving krediti	336	-	-	581	917
Ostali krediti	174	-	-	331	505
Ostali klijenti	510	-	-	991	1.501
Stanje na dan 31. decembra 2024.	474.009	4.981	33.705	1.247.100	1.757.795
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR	Stage 1 klijenti				
Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Gotovinski krediti	62.497	522	-	284.340	347.359
Kreditne kartice	-	138	-	4.921	5.059
Finansijski lizing	-	-	-	10.072	10.072
Stambeni krediti	152.337	140	-	202.591	355.068
Hipotekarni krediti	9.214	9	-	8.411	17.634
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	8.104	7	-	3.203	11.314
Stanovništvo	232.152	816	-	513.538	746.506
Kreditne kartice	95	1	-	233	329
Finansijski lizing	106	-	-	22.192	22.298
Factoring	-	-	-	623	623
Revolving krediti	10.373	-	-	79.970	90.343
Ostali krediti	85.608	235	16.702	255.608	358.153
Privreda	96.182	236	16.702	358.626	471.746
Finansijski lizing	-	2	-	2	4
Ostali krediti	-	-	-	2.252	2.252
Ostale finansijske institucije	-	2	-	2.254	2.256
Kreditne kartice	-	5	-	1	6
Finansijski lizing	-	-	-	2.502	2.502
Factoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	16.950	56.452	73.402
Država	-	5	16.950	58.955	75.910
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	66	66
Revolving krediti	219	-	-	251	470
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	219	-	-	317	536
Stanje na dan 31. decembra 2023.	328.553	1.059	33.652	933.690	1.296.954
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

Na datum 31.12.2024. godine pokrivenost kolateralima bruto kredita u Stage-u 1 iznosila je 372,88% (2023: 353,46%), od čega pokrivenost bruto kredita sektora Stanovništva iznosi 354,70% (2023: 368,01%), sektora Privrede 454,49% (2023: 427,62%), sektora Ostalih finansijskih institucija 167,28% (2023: 100,18%), sektora Države 161,43% (2023: 148,16%) i Ostalih klijenata 183,50% (2023: 190,07%).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Pokrivenost kolateralima kredita i potraživanja po Stage-vima je prikazana u narednim tabelama:

u 000 EUR	Stage 2 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima					
Gotovinski krediti	24.779	135	-	52.470	77.384
Kreditne kartice	-	12	-	1.291	1.303
Finansijski lizing	-	-	-	2.062	2.062
Stambeni krediti	47.432	4	-	72.827	120.263
Hipotekarni krediti	9.507	-	-	5.187	14.694
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	4.955	-	-	1.119	6.074
Stanovništvo	86.673	151	-	134.956	221.780
Kreditne kartice	82	5	-	141	228
Finansijski lizing	256	-	-	14.478	14.734
Faktoring	-	-	-	185	185
Revolving krediti	1.138	75	-	1.534	2.747
Ostali krediti	100.738	243	-	128.440	229.421
Privreda	102.214	323	-	144.778	247.315
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	59	59
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	118	-	-	26	144
Ostali klijenti	118	-	-	85	203
Stanje na dan 31. decembra 2024.	189.005	474	-	279.819	469.298
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR	Stage 2 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima					
Gotovinski krediti	25.627	243	-	67.594	93.464
Kreditne kartice	-	17	-	1.617	1.634
Finansijski lizing	-	-	-	2.423	2.423
Stambeni krediti	51.125	17	-	67.536	118.678
Hipotekarni krediti	9.806	-	-	5.669	15.475
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.906	-	-	1.586	4.492
Stanovništvo	89.464	277	-	146.425	236.166
Kreditne kartice	123	14	-	417	554
Finansijski lizing	75	-	-	13.081	13.156
Factoring	-	-	-	-	-
Revolving krediti	1.455	-	-	8.580	10.035
Ostali krediti	90.210	4.262	70	135.613	230.155
Privreda	91.863	4.276	70	157.691	253.900
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	10	10
Finansijski lizing	-	-	-	21	21
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	409	-	-	396	805
Ostali klijenti	409	-	-	427	836
Stanje na dan 31. decembra 2023.	181.736	4.553	70	304.543	490.902
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

Na datum 31.12.2024. godine pokrivenost kolateralima bruto kredita u Stage-u 2 iznosila je 420,27% (2023: 385,30%), od čega pokrivenost bruto kredita sektora Stanovništva iznosi 449,46% (2023: 400,53%), sektora Privrede 397,16% (2023: 373,20%), i Ostalih klijenata 375,93% (2023: 203,90%).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Pokrivenost kolateralima kredita i potraživanja po Stage-vima je prikazana u narednim tabelama:

u 000 EUR	Stage 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima					
Gotovinski krediti	4.515	1	-	13.394	17.910
Kreditne kartice	-	6	-	210	216
Finansijski lizing	-	-	-	444	444
Stambeni krediti	5.428	-	-	5.135	10.563
Hipotekarni krediti	2.872	-	-	1.437	4.309
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	3.953	-	-	801	4.754
Stanovništvo	16.768	7	-	21.421	38.196
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	863	863
Faktoring	-	-	-	-	-
Revolving krediti	333	-	-	562	895
Ostali krediti	38.276	-	-	78.878	117.154
Privreda	38.609	-	-	80.303	118.912
Finansijski lizing	-	-	-	24	24
Ostali krediti	-	-	-	314	314
Ostale finansijske institucije	-	-	-	338	338
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	55.377	7	-	102.062	157.446
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR	Stage 3 klijenti				
	Nekretnine	Depoziti	Garancije	Ostali kolaterali	Ukupno
Kredit i potraživanja od klijenata pokriveni kolateralima					
Gotovinski krediti	3.854	-	-	14.056	17.910
Kreditne kartice	-	5	-	205	210
Finansijski lizing	-	-	-	562	562
Stambeni krediti	4.737	-	-	5.599	10.336
Hipotekarni krediti	3.440	-	-	1.709	5.149
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	7.269	-	-	1.495	8.764
Stanovništvo	19.300	5	-	23.626	42.931
Kreditne kartice	-	-	-	5	5
Finansijski lizing	-	-	-	1.598	1.598
Factoring	-	-	-	-	-
Revolving krediti	378	-	-	1.614	1.992
Ostali krediti	31.908	-	50	78.201	110.159
Privreda	32.286	-	50	81.418	113.754
Finansijski lizing	-	-	-	28	28
Ostali krediti	-	-	-	361	361
Ostale finansijske institucije	-	-	-	389	389
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Factoring	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Država	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-
Ostali krediti	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	51.586	5	50	105.433	157.074
Potraživanja od banaka	-	-	-	-	-

Na datum 31.12.2024. godine pokrivenost kolateralima bruto kredita u Stage-u 3 iznosila je 669,20% (2023: 565,58%), od čega pokrivenost bruto kredita sektora Stanovništva iznosi 427,77% (2023: 426,28%), sektora Privrede 816,45% (2023: 646,66%) i sektora Ostalih finansijskih institucija 554,10% (2023: 353,64%).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Politika otpisa

Banka otpisuje kredite kada utvrdi da su krediti nenaplativi, kada je preduzela sve raspoložive mjere naplate, a da naplata nije moguća. Ta odluka se donosi nakon razmatranja informacije kao što su pojave značajne promjene finansijskog položaja dužnika, takve da dužnik više ne može platiti obaveze i nema perspektivu da će platiti u budućnosti i nema kvalitetni kolateral. Ovi krediti su rangirani u ocjenu R4 internom metodologijom kreditnog ocjenjivanja.

Nenadoknadivi plasmani ocijenjeni sa R4 su oni za koje se pretpostavlja da ukupno potraživanje neće biti vraćeno iz osnovnog ili sekundarnog novčanog toka. U vezi nenadoknadivih plasmana ocijenjenih sa R4, po pravilu sadašnja vrijednost tih potraživanja jednaka je nuli, osim kada je jako dobro sredstvo obezbjeđenja od odobrenog kredita.

Rizik zemlje

Rizik zemlje predstavlja vjerovatnoću ostvarivanja gubitaka za Banku, zbog nemogućnosti naplate potraživanja od lica izvan Crne Gore iz političkih, socijalnih i ekonomskih razloga zemlje u kojoj se nalazi sjedište dužnika.

Za rangiranje zemalja u odgovarajuću kategoriju, Banka koristi:

- dugoročni kreditni rejting zemlje dužnika, utvrđen od strane međunarodno priznatih eksternih institucija;
- informacije koje su raspoložive na nacionalnom ili međunarodnom nivou, kao što su informacije koje je pripremio Međunarodni monetarni fond, Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj i Banka za međunarodna poravnanja;
- raspoložive informacije o veličini, prirodi i dospelosti spoljnog duga zemlje dužnika, stopi inflacije i istorijskim podacima o servisiranju spoljnog duga te zemlje;
- raspoložive informacije o tekućim uslovima u zemlji dužnika, a posebno o privrednom i političkom stanju u toj zemlji.

Služba za strateško upravljanje rizicima prati rizik zemlje kontinuirano i daje preporuke za izmjene ako su potrebne, kako bi politike i procedure bile u skladu sa Bančinom strategijom i ciljevima.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U narednoj tabeli je prikazana koncentracija izloženosti po zemljama:

u 000 EUR	Potraživanja od Stage 1 i Stage 2 klijenata					Potraživanja od Stage 3 klijenta				
	Crna Gora	Srbija	Njemačka	Turska	Ostalo	Crna Gora	Srbija	Njemačka	Turska	Ostalo
Potraživanja od klijenata										
Stanovništvo	302.886	454	333	130	719	8.928	-	-	1	-
Gotovinski krediti	179.486	29	-	-	19	6.023	-	-	1	-
Kreditne kartice	1.968	-	-	8	3	118	-	-	-	-
Finansijski lizing	4.617	-	-	-	-	117	-	-	-	-
Stambeni krediti	111.076	425	333	122	697	1.774	-	-	-	-
Hipotekarni krediti	3.712	-	-	-	-	459	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.027	-	-	-	-	437	-	-	-	-
Privreda	234.323	-	-	-	-	14.687	-	-	-	-
Kreditne kartice	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	14.768	-	-	-	-	285	-	-	-	-
Faktoring	1.797	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	30.543	-	-	-	-	89	-	-	-	-
Ostali krediti	187.149	-	-	-	-	14.313	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	3.753	-	-	-	-	61	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-
Revolving krediti	1.602	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	2.151	-	-	-	-	51	-	-	-	-
Država	40.103	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	2.273	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	37.830	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	872	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	58	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	454	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	357	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2024.	581.937	454	333	130	719	23.676	-	-	1	-
Potraživanja od banaka	104.178	-	-	-	-	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

u 000 EUR

	Potraživanja od Stage 1 i Stage 2 klijenata					Potraživanja od Stage 3 klijenta				
	Crna Gora	Srbija	Njemačka	Turska	Ostalo	Crna Gora	Srbija	Njemačka	Turska	Ostalo
Potraživanja od klijenata										
Stanovništvo	260.096	578	358	149	630	10.062	-	-	1	8
Gotovinski krediti	150.792	22	-	-	48	6.356	-	-	1	-
Kreditne kartice	2.209	1	-	7	3	108	-	-	-	-
Finansijski lizing	3.727	-	-	-	-	129	-	-	-	-
Stambeni krediti	97.062	555	358	142	579	1.913	-	-	-	8
Hipotekarni krediti	4.337	-	-	-	-	611	-	-	-	-
Revolving krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	1.969	-	-	-	-	945	-	-	-	-
Privreda	178.353	-	-	-	-	17.591	-	-	-	-
Kreditne kartice	80	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Finansijski lizing	13.218	-	-	-	-	451	-	-	-	-
Faktoring	323	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	23.052	-	-	-	-	282	-	-	-	-
Ostali krediti	141.680	-	-	-	-	16.857	-	-	-	-
Ostale finansijske institucije	2.252	-	-	-	-	110	-	-	-	-
Finansijski lizing	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-
Ostali krediti	2.252	-	-	-	-	98	-	-	-	-
Država	51.234	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	1.435	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Faktoring	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	49.798	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali klijenti	692	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kreditne kartice	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijski lizing	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Revolving krediti	251	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostali krediti	396	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra 2023.	492.627	578	358	149	630	27.763	-	-	1	8
Potraživanja od banaka	-	-	17.020	-	34.968	-	-	-	-	-

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Rizik likvidnosti

Upravljanje rizikom likvidnosti je definisano ILAAP Politikom (Internal Liquidity Adequacy Assessment Policy), u okviru koje su definisane nadležnosti i odgovornosti u dijelu upravljanja likvidnošću Banke.

ALCO komitet (Assets and Liabilities Committee) je najviše tijelo u okviru Banke zaduženo za donošenje odluka u pogledu svih aspekata upravljanja rizikom likvidnosti, te kontinuirano preispituje informacije o kretanjima likvidnosti Banke. Odgovoran je za kontrolu limita likvidnosti te za kontrolu iskorištenosti limita likvidnosti na lokalnom i grupnom nivou. Pored navedenog ALCO komitet je odgovoran i za procjenu trenutnog položaja Banke uzimajući u obzir: likvidnost, kamatne stope i tržišne rizike, adekvatnost kapitala i dostignuća prema planiranoj strukturi aktive i pasive, kao i za utvrđivanja investicione politike.

ALCO komitet ili drugo odgovarajuće tijelo odgovorno je za odobravanje svih novih alata za mjerenje likvidnosti koji su implementirani u Banci u skladu s lokalnom regulativom. ALCO komitet je odgovoran za utvrđivanje Plana za upravljanje rizikom likvidnosti u kriznim situacijama i Strategije likvidnosti, ulaganja i kamatnog rizika.

Likvidnost Banke se definiše kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze. Banka je izložena dnevnim obavezama za povlačenje sredstava od strane komitenata, koji utiču na raspoloživa novčana sredstva iz tekućih računa, depozita, povlačenja kredita. Banka nema potrebu da održava nivo novčanih sredstava da bi izašla u susret svim potencijalnim zahtjevima, procjenjujući da se minimalni nivo reinvestiranja dospelih sredstava može sa sigurnošću predvidjeti. Usaglašenost i kontrolisana neusaglašenost dospjeća i kamatnih stopa aktive i obaveza su fundamentalne za rukovodstvo Banke.

Upravljanje rizikom likvidnosti Banke podrazumijeva da je likvidnost Banke zasnovana na regularnoj i stabilnoj naplati potraživanja o njihovim rokovima dospjeća i shodno tome Banka vrši praćenje plasiranih sredstava sa stanovništva vjerovatnoće naplate u predviđenim rokovima. Primarni izvori sredstava Banke su depoziti domaćih pravnih lica i stanovništva kao i dugoročne kreditne linije odobrene od strane banaka, finansijskih institucija i ostalih kreditora.

Banka održava likvidnost konstantno prateći usklađenost izvora i plasmana, da bi na taj način bila u mogućnosti da sve svoje obaveze kao i obaveze svojih deponenata, izmiruje u rokovima dospjeća, pokušavajući istovremeno da zadovolji potrebe osnivača i poslovnih komitenata prilikom odobravanja kredita, odnosno da uskladi rokove dospjeća kredita sa potrebama zajmotražioca.

Tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke analiziranih na osnovu toga kada se očekuje da budu naplaćene ili ne.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

U 000 EUR	Do 1 godine	Preko 1 godine	Ukupno
Aktiva			
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	84.351	17.066	101.417
Kredit i potraživanja od banaka	104.147	-	104.147
Kredit i potraživanja od klijenata	170.883	410.790	581.673
Investicione HOV po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat	68.499	7.156	75.655
Investicione HOV koje se vrednuju po amortizovanoj vrijednosti	242	46.780	47.022
Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, koja se ne drže radi trgovanja	-	-	-
Ukupno na dan 31. decembra 2024. godine	428.122	481.792	909.914
Obaveze			
Depoziti banaka	5	-	5
Depoziti klijenata	608.229	25.414	633.643
Pozajmljena sredstva i subordinisani dug	42.625	87.575	130.200
Dužničke hartije od vrijednosti	-	-	-
Ukupno na dan 31. decembra 2024. godine	650.859	112.989	763.848

Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena, kao što su kamatne stope, cijene kapitala i devizni kursevi uticati na prihode Banke ili vrijednost njihovih finansijskih instrumenata. Cilj upravljanja tržišnim rizikom je upravljanje i kontrola izloženosti tržišnom riziku unutar prihvatljivih parametara, uz optimizaciju povraćaja na rizik. Pravilnik o upravljanju tržišnim rizicima je osnovni dokument kojim se regulišu procesi i odgovornosti vezani za identifikaciju, mjerenje, praćenje i upravljanje tržišnim rizicima u svim organizacionim dijelovima Banke.

Upravljanje tržišnim rizikom

Upravljanje tržišnim rizikom je jedan od glavnih ciljeva kako bi se ograničili potencijalni gubici uzrokovani nepovoljnim promjenama kamatnih stopa, deviznih rizika, indeksa cijena i ostalih tržišnih faktora koji mogu uticati na vrijednost finansijskih instrumenata, na profitabilnost i adekvatnosti kapitala Banke.

Tržišni rizik prati se od strane Službe za strateško upravljanje. Sistem Banke za upravljanje tržišnim rizikom se sastoji od:

- identifikacije trenutnog tržišnog rizika i mogućih rizika od novih poslovnih aktivnosti;
- analize procesa važnih za upravljanje rizicima;
- mjerenja tržišnih rizika kroz uspostavljen mehanizam i procedure za tačne i ažurirane procjene tržišnog rizika;
- procjene rizika;
- praćenja tržišnog rizika kroz analiziranje njegovog statusa, promjena i trendova;
- kontrole tržišnog rizika - upravljanjem rizikom na nivou prihvatljivom za profil rizika Banke.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka upravlja svim tržišnim rizicima, a posebno:

- Rizikom kamatne stope;
- Deviznim rizikom;
- Rizikom ulaganja u hartije od vrijednosti (cjenovni rizik).

Rizik kamatne stope

Poslovanje Banke je pod uticajem rizika promjene kamatnih stopa u onoj mjeri u kojoj kamatonosna sredstva i kamatonosne obaveze dospijevaju u različitim trenucima ili u različitim iznosima.

Aktivnosti upravljanja rizicima usmjerene su na optimiziranje neto kamatnog prihoda, uz date tržišne kamatne stope u skladu s poslovnom strategijom Banke.

U upravljanju strukturom kamatne stope, više Rukovodstvo razmatra između ostalog sljedeće:

- Makro i mikro ekonomske prognoze;
- Prognoze stanja likvidnosti; i
- Očekivane trendove u kamatnim stopama.

Banka je izložena uticajima fluktuacija tržišnih kamatnih stopa na svoj finansijski položaj i novčane tokove. Kamatne marže mogu se povećati kao rezultat takvih promjena ili se mogu smanjiti uz stvaranje gubitka u slučaju da su nastala neočekivana kretanja na datum promjene kamatne stope. Banka utvrđuje procedure i primjenjuje metode kamatnog pozicioniranja dok poziciju bilansa u smislu kamatne strukture Banka redovno prati.

Tabela u nastavku prikazuje izloženost Banke na kretanja kamatnih stopa:

U 000 EUR

Na dan 31. decembra 2024.

Osjetljiva aktiva	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatonosni depoziti u ostalim institucijama	17.088	-	-	-	-	17.088
Kamatonosne hartije od vrijednosti	67.465	-	-	-	40.102	107.567
Kredit i ostala potraživanja	51.947	28.019	30.856	104.241	374.277	589.340
Ostala osjetljiva aktiva	-	-	-	-	-	-
Ukupno	136.500	28.019	30.856	104.241	414.379	713.995
% od ukupne kamatonosne aktive	19,12%	3,92%	4,32%	14,60%	58,04%	100,00%
Osjetljiva pasiva	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
Kamatonosni depoziti	19.260	65.414	63.540	109.121	306.822	564.157
Kamatonosni krediti	30.542	34.597	16.883	1.728	45.817	129.567
Subordinisani dug i obveznice	-	-	-	-	-	-
Ukupno	49.802	100.011	80.423	110.849	352.639	693.724
% od ukupnih kamatonosnih obaveza	7,18%	14,42%	11,59%	15,98%	50,83%	100,00%
Razlika (GAP)	1-30 dana	31-90 dana	91-180 dana	181-365 dana	preko 1 god	Ukupno
IZNOS GAP - a - (I) minus (II) - Pozitivan/Negativan	86.698	(71.992)	(49.567)	(6.608)	61.740	20.271
Kumulativan Gap - Pozitivan/Negativan	86.698	14.706	(34.861)	(41.469)	20.271	
Kumulativan Gap / Ukupna aktiva	9,30%	1,58%	(3,74%)	(4,45%)	2,17%	

Ova analiza je obezbijedena na osnovu perioda promjene kamatnih stopa ili dospijeća.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Banka priprema izvještaje u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore za mjerenje kamatnog rizika za sve pozicije imovine, obaveza i vanbilansnih stavki, kao i za sve druge naknade ili troškove koji su izloženi kamatnom riziku. Izvještaji izrađeni u skladu s propisima Centralne banke Crne Gore se koriste za mjerenje rizika u odnosu na neto prihod od kamata (NI) proizašlog iz ponovnog određivanja cijene imovine i obaveza tokom vremena. Rizik se mjeri po veličini i trajanju od mogućih kretanja kamatnih stopa. Banka je svjesna da održavanje ravnotežne pozicije za sve periode prikazivanja u gap izvještajima ne obezbjeđuje imunitet od kamatnog rizika. Banka je svjesna sljedećih ograničenja u izvještajnim gapovima:

- Rizik može biti skriven u okvirima ponovnih određivanja cijena;
- Kamatne stope na imovinu i obaveze se ne kreću uvijek zajedno;
- Izloženost koja proizlazi iz novog posla.

Da bi se izbjegla takva ograničenja, Banka upotrebljava simulacije (pretpostavke) s namjerom projekcije buduće strukture bilansa i primjenom različitih scenarija kamatnih stopa. Uticaj kredita i potraživanja i prijevremeno povlačenje depozita je takođe uzeto u obzir.

Osim toga, Banka je usmjerena na marže kamatnih stopa. Banka je svjesna da je volatilnost kamatne marže potencijalni indikator kamatnog rizika. Ovom maržom se upravlja određivanjem cijena kredita, cijene depozita i ulaganja.

Upravljanje kamatnim rizikom u vezi sa gapom kamatnih stopa je dopunjeno praćenjem osjetljivosti na neto kamatni prihod imovine i obaveza Banke na razna standardna i nestandardna scenarija kamatnih stopa. Standardna scenarija se razmatraju jednom mjesečno uzevši u obzir razumnu moguću promjenu kamatnih stopa od 100 baznih poena (bp) paralelno (pad ili porast) u svim krivama prinosa. Analiza bilansa uspjeha na osjetljivosti Banke na povećanje ili smanjenje kamatnih stopa na tržištu prikazano je kako slijedi:

U 000 EUR	100 bp paralelno povećanje	100 bp paralelno smanjenje
Prosječno za period	8	(8)
Maksimum za period	230	191
Minimum za period	(191)	(230)
Na dan 31. decembra 2024. godine	91	(91)
Prosječno za period	122	(122)
Maksimum za period	242	145
Minimum za period	(145)	(242)
Na dan 31. decembra 2023. godine	242	(242)

Devizni rizik

Devizni rizik je rizik da će se vrijednost finansijskih instrumenata mijenjati zbog promjena u deviznom kursu. Banka je postavila ograničenja na stanja po valutama, koji se prate na dnevnoj bazi.

Otvorene pozicije na 31.12.2024. godine su iznosile EUR 1.4 hiljada što čini 1,2% regulatornog kapitala Banke, što ukazuje da Banka trenutno nije značajno izložena deviznom riziku.

Cjenovni rizik

Trenutna strategija Banke je da neće ulagati u hartije od vrijednosti koje se drže u trgovačkoj knjizi i vrednuju po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Operativni rizik

Operativni rizik se definiše kao rizik pojave gubitka koji proizilazi iz neadekvatnih ili neuspjelih internih procesa, ljudi i sistema ili spoljnih događaja, uključujući pravni rizik.

Banka je uspostavila sveobuhvatan sistem upravljanja operativnim rizikom, koji se zasniva na sljedećim principima:

- Sklonost preuzimanju operativnog rizika u Banci je definisana kroz postavljene limite i nivoe eskalacije u skladu sa strategijom upravljanja rizicima Banke. Ovi parametri omogućavaju kontrolisano prihvatanje rizika koji proizilaze iz poslovnih aktivnosti.
- Okvir za operativni rizik je modularan i međusobno povezan, osiguravajući sveobuhvatan pristup koji je integrisan u okviru sistema nadzora i upravljanja rizicima. On je osmišljen tako da ispunjava kako interne zahtjeve Banke, tako i regulatorne standarde.
- Uloge i odgovornosti za upravljanje operativnim rizikom definisane su modelom "tri linije odbrane". Primarna odgovornost za svakodnevno upravljanje ovim rizikom pripada menadžerima poslovnih linija, koji kontinuirano identifikuju, procjenjuju i upravljaju preostalim rizicima u vezi s proizvodima, procesima, aktivnostima i sistemima, koristeći odgovarajuće instrumente operativnog rizika.
- Za adekvatno upravljanje operativnim rizicima Banka koristi različite elemente koji obuhvataju identifikaciju, procjenu, mitigaciju, prihvatanje i praćenje operativnog rizika, uz redovno izvještavanje. Identifikacija rizika uključuje prikupljanje podataka o gubicima, s naglaskom na klasifikaciju i kvalitet podataka potrebnih za kvantifikaciju operativnog rizika. Takođe, uključuje pokazatelje rizika, koji omogućavaju mjerenje promjena u nivou izloženosti operativnom riziku. Ovi pokazatelji se redovno analiziraju kako bi se omogućilo rano prepoznavanje potencijalnih rizika koji mogu izazvati gubitke.
- Procjena rizika omogućava menadžerima poslovnih linija da proaktivno identifikuju rizike i ocijene efikasnost postojećih kontrola za njihovo ublažavanje, kako u aktuelnim, tako i u novim poslovnim procesima.
- Redovno izvještavanje obuhvata detaljne informacije o izloženosti operativnom i gubicima od operativnog rizika, kao i informacije o procjenama rizika, ključnim indikatorima rizika, NFR odlukama i korektivnim mjerama.

Upravljanje kapitalom

Na osnovu odredbi Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija („Službeni list CG“, br. 128/20 i 140/21), Banka je izvršila izračunavanje potrebnog kapitala za rizike kojima je izložena tokom poslovanja, kao i koeficijenta adekvatnosti kapitala.

Regulatorni kapital kreditne institucije, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija čine:

- osnovni elementi regulatornog kapitala, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i čine ga redovni osnovni kapital i dodatni osnovni kapital, i
- dopunski elementi regulatornog kapitala, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala.

Stavke i instrumenti redovnog osnovnog kapitala ('CET1'):

- instrumenti kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 8 ove Odluke;
- račun emisije premije koji se odnosi na instrumente iz tačke 1 ovog stava;
- zadržana dobit;
- akumulirana ostala sveobuhvatna dobit;
- ostale rezerve;
- rezerve za opšte bankarske rizike.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Redovni osnovni kapital sastoji se od instrumenata redovnog osnovnog kapitala nakon primjene usklađenja prudencijalnih filtera i odbitnih stavki, kao i izuzeća i alternativa propisanih ovom Odlukom.

Instrumenti redovnog osnovnog kapitala su najkvalitetniji instrumenti kapitala koji, u slučaju likvidacije, predstavljaju instrumente koji su podređeni u odnosu na sva druga potraživanja, a isplaćuju se tek po podmirenju svih zakonskih i ugovornih obaveza i nakon što su izvršene isplate svih nadređenih instrumenata kapitala.

Stavke i instrumenti dodatnog osnovnog kapitala ('AT1'):

- instrumenti kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 1 ove Odluke;
- račun emisije premije koji se odnose na instrumente dodatnog osnovnog kapitala.

Dodatni osnovni kapital kreditne institucije sastoji se od stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon oduzimanja odbitaka od stavki dodatnog osnovnog kapitala, uz primjenu privremenih izuzeća od odbitka od regulatornog kapitala i kvalifikovanih obaveza.

Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala su podređeni deponentima, kreditorima banke i podređenom kapitalu banke, te stoga predstavljaju instrument nižeg kvaliteta u poređenju sa CET1 instrumentima.

Osnovni kapital (Tier 1 capital) kreditne institucije predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala (CET1) i dodatnog osnovnog kapitala (AT1) kreditne institucije.

Stavke i instrumenti dopunskog kapitala ('Tier 2'):

- instrumenti kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 55 i u obimu utvrđenom u članu 56 ove Odluke;
- račun emisije premije koji se odnose na instrumente dopunskog kapitala;
- za kreditne institucije koje izračunavaju iznose rizikom ponderisanih izloženosti u skladu sa standardizovanim pristupom, opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik, neumanjene za poreske efekte, do 1,25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti izračunatih u skladu sa Dijelom trećim Glava II Odjeljak 2 ove Odluke.

Dopunski kapital kreditne institucije sastoji se od stavki dopunskog kapitala kreditne institucije nakon odbitnih stavki dopunskog kapitala, uz primjenu privremenih izuzeća od odbitka od regulatornog kapitala.

Dopunski kapital podređen je deponentima i kreditorima banke, ali ima najveći prioritet u isplati upoređujući sa osnovnim kapitalom kreditne institucije

Regulatorni kapital kreditne institucije sastoji se od zbira osnovnog kapitala (Tier 1) i dopunskog kapitala (Tier 2).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Politika Banke je zadržati jaku bazu kapitala kako bi zadržala povjerenje tržišta, investitora i kreditora za budući razvoj. U toku godine, Banka je zadovoljila zahtjeve za minimalnom solventnosti Centralne banke Crne Gore.

Regulatorni kapital i adekvatnost ukupnog kapitala Banke je prikazana u narednoj tabeli:

U 000 EUR	2024.	2023.
Osnovni kapital		
Aksijski kapital	5.339	5.339
Emisiona premija	1.571	1.571
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	121.331	105.702
Rezerve iz zadržane dobiti	300	300
Odbitne stavke od osnovnog kapitala	(6.661)	(7.798)
Ukupan regulatorni kapital	121.880	105.114
Rizikom ponderisana aktiva:		
Bilansne pozicije	383.037	306.686
Vanbilansne pozicije	58.887	54.662
Ukupan iznos izloženosti operativnom riziku	67.221	59.311
Ukupni iznos izloženosti riziku	509.145	420.659
Koeficijent adekvatnost ukupnog kapitala	23,94%	24,99%

Banka računa regulatorni kapital i adekvatnost kapitala na osnovu finansijskih izvještaja pripremljenih u skladu sa regulativom Centralne banke Crne Gore.

U skladu sa zahtjevima Centralne banke Crne Gore, Banka je u obavezi da održava adekvatnost kapitala na nivou od minimum 8%. Na dan 31. decembra 2024. godine koeficijent adekvatnosti kapitala iznosio je 23,94% (2023: 24,99%).

Zakonom o kreditnim institucijama („Sl. list Crne Gore“ br. 72/19, 82/20, 8/21) predviđeni su sljedeći minimalni kapitalni zahtjevi:

- Koeficijent adekvatnosti redovnog osnovnog kapitala od 4,5%;
- Koeficijent adekvatnosti osnovnog kapitala od 6%;
- Koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala od 8%.

Dodatno, ovim Zakonom je predviđeno nekoliko zaštitnih slojeva kapitala, koji će se primjenjivati i to:

- Stopa bafera za očuvanje kapitala na 31.12.2024 iznosi 1,875%;
- Kontraciklični bafer kapitala: za četvrti kvartal 2024. stopa kontracikličnog bafera kapitala za teritoriju Crne Gore iznosi je 0% ukupnog iznosa izloženosti riziku;
- Bafer za strukturni sistemski rizik: 1,5%;
- Bafer za ostale sistemski važne (OSV) kreditne institucije, definisan od strane Centralne banke Crne Gore: 2,0% (obzirom da banka podliježe zahtjevu za OSV kreditnu instituciju i zahtjevu za bafer za strukturni sistemski rizik, primijenjivaće se bafer koji je veći).

Tokom 2024. godina Centralna banka Crne Gore je propisala Banci SREP stopu od 2,65%.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

31. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

Na dan 31. decembra 2024. godine Banka je zadovoljavala kriterijume propisane od strane Centralne banke Crne Gore.

32. DODATNE INFORMACIJE ZA IZVJEŠTAJ O NOVČANIM TOKOVIMA**NOVČANA SREDSTVA**

Za potrebe sastavljanja izvještaja o tokovima gotovine novčana sredstva sastoje se od sredstava sa rokom dospijeca do tri mjeseca i odnose se na: novčana sredstva u trezoru, račune kod centralnih banaka i drugih banaka.

U 000 EUR	2024.	2023.
Gotovina u blagajni (napomena 14)	41.941	53.564
Žiro račun kod Centralne banke Crne Gore (napomena 14)	25.378	66.747
Korespondentni računi i depoziti kod inostranih banaka ()	104.177	51.988
Stanje na dan 31. decembra	171.496	172.299

33. ZARADA PO AKCIJI

Osnovna i razrijeđena zarada po akciji izračunava se tako što se dobit/(gubitak) koja pripada akcionarima Banke podijeli sa ponderisanim prosječnim brojem običnih akcija u opticaju za period.

	2024.	2023.
Osnovna i razrijeđena zarada po akciji		
Neto profit (U 000 EUR)	17.542	15.628
Ponderisani prosječan broj običnih akcija u opticaju	5.339	5.339
Zarada po akciji / u EUR	3.286	2.927

34. PORESKI RIZICI

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Banke mogu se razlikovati od tumačenja prikazanih kroz finansijske iskaze. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Banci može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o Poreskoj administraciji Crne Gore („Sl. list CG”, br. 65/01, 80/04 i 29/05), period zastarjelosti poreske obaveze je 5 godina, što znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenih poreskih obaveza u roku od 5 godina od trenutka kada je obaveza nastala.

35. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja Banka nije identifikovala značajne događaje koji bi zahtijevali korekcije priloženih finansijskih izvještaja.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

OPŠTI PODACI O BANCIMA

U skladu sa Odlukom o sadržaju, rokovima i načinu sačinjavanja i dostavljanja finansijskih izvještaja banaka („Sl. list CG“, br. 034/22 od 01.04.2022) opšti podaci o Banci su prezentirani kako slijedi:

Naziv Banke: ERSTE Bank AD, Podgorica
Adresa: Arsenija Boljevića 2A, Podgorica
Matični broj: 02351242
Telefon/Fax: + 382 (0)20 440 440, +382 (0)20 440 432
Adresa internet stranice: <http://www.erstebank.me>
Adresa elektronske pošte: info@erstebank.me
Broj filijala: Banka ima centralu, 16 filijala i 1 ekspozituru
Broj zaposlenih na dan 31. decembar 2024. 382
Žiro račun: 907 – 54001 – 10

Erste Bank A.D., Podgorica, je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank A.D. Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozita na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru Privrednog suda je 4-0001671. Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

Erste&Steiermärkische Bank d.d. Rijeka, Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke.

Podaci o članovima Upravnog odbora i Nadzornog odbora na 31.12.2024. godine:

Upravni odbor	Ime i prezime
Predsjednik	Aleksa Lukić
Član	Damir Ivaštinović
Član	Darko Keković
Nadzorni odbor	Ime i prezime
Predsjednik	Christoph Schofbock
Zamjenik predsjednika	Krešimir Barić
Član	Sophie Pieringer
Član	Biljana Šćekić
Član	Željko Uljarević

U skladu sa Zakonom o računovodstvu ("Službeni list CG", br. 145/2021 od 31.12.2021.), član 11, član 12, član 14, i član 15, Erste Bank AD Podgorica objavljuje Izvještaj menadžmenta za 2024. godinu

OBRAĆANJE PREDSEDNIKA UPRAVNOG ODBORA

Poštovani klijenti, partneri, kolege i akcionari,

Godina za nama je za bankarski sistem u Crnoj Gori bila godina rasta aktive, kreditne aktivnosti i depozita, uz jačanje likvidnosti, kapitalizovanosti i dobrih pokazatelja poslovanja.

Erste banka je i u 2024. godini ojačala svoju tržišnu poziciju i zadržala stabilnost i kvalitet poslovanja, pružajući klijentima pouzdanu i adekvatnu finansijsku i savjetodavnu podršku u cilju održanja i jačanja njihovog finansijskog zdravlja, istovremeno ulažući u inicijative koje doprinose razvoju šire društvene zajednice.

Na kraju 2024. godine ukupna aktiva je iznosila 932,5 miliona EUR i bila je za 13,9% veća u odnosu na 2023. Poslovnu godinu obilježio je dvocifreni procenat rasta kreditnog i depozitnog portfelja. Neto krediti klijentima su porasli za 17,4% u odnosu na kraj 2023. godine i iznosili su 582 miliona EUR, dok je ostvaren rast depozitnog portfelja od 14,4% na 632,8 miliona EUR. Tržišno učešće Erste banke u kreditima klijentima je na kraju 2024. godine dostiglo 15,32% što predstavlja povećanje od 0,55 procentnih poena u odnosu na godinu ranije, a u depozitima je tržišno učešće ojačano za 0,73 procentna poena na 10,84%.

Ponudu Banke je u 2024. godini karakterisalo snižavanje kamatnih stopa na velikom broju proizvoda namijenjenih segmentu stanovništva. Dominantno pod uticajem veće kreditne tražnje, ostvaren je snažan rast kreditne aktivnosti, dok je kamatni prihod rastao nešto sporijom dinamikom. Efikasnost poslovanja je unaprijeđena, što pokazuje odnos troškova i prihoda koji je sa 55,4% iz 2023. godine, snižen na 53,8%. Zahvaljujući rastu kreditne aktivnosti, kvalitetnom upravljanju troškovima i pozitivnom uticaju troška rizika na prihode, na kraju 2024. godine ostvarena je dobit poslije poreza od 17,5 miliona EUR, što je oko 12% više nego na kraju 2023. Poslovnu godinu Erste banka je završila sa povratom na kapital od 12,9% i povratom na aktivu od 2%. Vrlo jaka kapitalna pozicija omogućava Erste banci nesmetani budući rast i razvoj bez potrebe za pribavljanjem dodatnog kapitala.

Broj klijenata kontinuirano raste, nošen snažnim rastom broja korisnika digitalnih rješenja Erste banke - elektronskog i mobilnog bankarstva. Broj korisnika elektronskog bankarstva je tokom prošle godine porastao za 31%, a mobilne aplikacije Erste mBanking za 36% u poređenju sa 2023. godinom. Banka će nastaviti sa ulaganjima u razvoj savremenih rješenja koja klijentima donose bolja korisnička iskustva i mogućnost kvalitetnijeg upravljanja vremenom i novcem.

Tokom 2024. godine smo finalizovali projekat unapređenja ESG upravljanja u saradnji sa sponzorom Tehnička Podrška Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu (EFSE DF), koji je za rezultat imao sveobuhvatnu edukaciju zaposlenih o značaju zelenog kreditiranja i podrške zelenoj tranziciji, a obezbijedio besplatne savjetodavne usluge SME klijentima sa najvećim potencijalom da ugrade mjere održivosti u svoje poslovne prakse. Ponosni smo što smo u toku 2024. godine, kao jedina kompanija iz Crne Gore, zavrijedili Fair Pay Analyst sertifikat koji dodjeljuje Fair Pay Innovation Lab, a koji potvrđuje da smo na dobrom putu kada je u pitanju ispunjavanje strogih kriterijuma

Javno / Public

transparentnosti i pravičnosti u politici zarada, u skladu sa standardima ravnopravnosti koje zahtijevaju propisi i dobre poslovne prakse.

Orijentacija ka klijentima obilježiće poslovanje Erste banke i u 2025. godini, a fokus će biti na otvaranju novih mogućnosti za građane i privredu, u skladu sa zajedničkom vizijom „Gradimo finansijsko zdravlje“, širenje dostupnosti proizvoda i primjena savremenih rješenja koje donosi trend digitalizacije.

U ime uprave Erste Bank AD Podgorica, zahvaljujem se na ukazanom povjerenju.

Aleksa Lukić
Predsjednik Upravnog odbora

Obaveza sastavljanja finansijskih iskaza, Izvještaj menadžmenta

Član 11.

1) a) Kratak opis poslovnih aktivnosti

Erste Bank AD Podgorica (u daljem tekstu: „Banka”), je 2002. godine registrovana kao akcionarsko društvo Opportunity Bank A.D., Podgorica. Banka je promijenila ime u julu 2009. godine u Erste Bank AD Podgorica. Banka je dobila licencu za obavljanje plaćanja i držanje depozite na domaćem i inostranom tržištu. Registarski broj Banke u Centralnom registru privrednih subjekata je 4-0001671/001.

Banka je kod Komisije za hartije od vrijednosti upisana u Registar emitenata hartija od vrijednosti pod brojem 337 (Rješenje broj 02/3-342/1-02 od 21. novembra 2002. godine).

U skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka obavlja poslove primanja depozita i drugih sredstava fizičkih i pravnih lica i odobravanje kredita i drugih plasmana iz tih sredstava, u cjelini ili djelimično, za svoj račun.

Pored ovih poslova, Banka može da obavlja i sljedeće:

- izdaje garancije i preuzima druge vanbilansne obaveze;
- kupuje, prodaje i naplaćuje potraživanja;
- izdaje, obrađuje i evidentira platne instrumente;
- platni promet u zemlji i sa inostranstvom;
- finansijski lizing;
- trguje u svoje ime i za svoj račun ili za račun komitenta stranim sredstvima plaćanja i finansijskim derivatima;
- vrši izradu analiza i davanje informacija i savjeta o kreditnoj sposobnosti društava i preduzetnika;
- depozitne poslove;
- usluge čuvanja u sefovima i
- druge poslove u skladu sa odobrenjem Centralne banke Crne Gore.

Poslovi koji se obavljaju na osnovu odobrenja Centralne banke:

1. kastodi i depozitarni poslovi – br. rj. 0102-3319/5 od 29.07.2014. godine
2. poslovi zastupanja u osiguranju – br. rj.0102-6139/3 od 20.11.2014. godine
3. poslovi brokera, dila i investicionog menadžera – br. 03-3595-3/2016 od 24.05.2016. godine.

Sjedište Banke je u Podgorici, Arsenija Boljevića 2A.

b) Organizaciona struktura pravnog lica

Na dan 31. decembra 2024. godine Banka ima 382 zaposlenih (31. decembra 2023. godine: 358 zaposlena radnika).

Obavljanje poslovanja Banke organizovano je u 19 osnovnih organizacionih jedinica, tj. 11 sektora i 8 službi: Sektor stanovništva, Sektor privrede, Sektor razvoja poslovanja za fizička i pravna lica, Sektor upravljanja kreditnim rizicima, Sektor procesinga, Sektor finansija i računovodstva, Sektor riznice, Sektor direktnih kanala, Sektor informacione tehnologije i organizacije, Sektor upravljanja imovinom, Sektor upravljanja nefinansijskim rizicima, Služba ljudskih resursa, Služba interne revizije, Služba komunikacija, Služba marketinga, Služba za strateško upravljanje rizicima, Služba za sprečavanje pranja novca, Služba za informacionu sigurnost i kontinuitet poslovanja i Služba pravnih poslova. Kancelarija Upravnog odbora se organizuje kao posebna organizaciona jedinica.

2) a) Istinit prikaz razvoja, analize finansijskog položaja i rezultata poslovanja pravnog lica, uključujući finansijske i nefinansijske pokazatelje primjerene za određenu vrstu poslovne aktivnosti

Erste Bank AD Podgorica posluje kroz mrežu od 16 filijala i jedne ekspoziture širom Crne Gore i uslužuje 126 hiljada klijenata na kraju 2024. godine.

Banka je i u 2024. godini ojačala tržišnu poziciju i zadržala stabilnost i kvalitet poslovanja, pružajući klijentima finansijsku i savjetodavnu podršku u cilju održanja i jačanja njihovog finansijskog zdravlja, istovremeno ulažući u inicijative koje doprinose razvoju šire društvene zajednice.

Na kraju godine ukupna aktiva Banke je iznosila 932,5 miliona EUR (2023: 819 miliona EUR) i povećala se za 13,9% u odnosu na 2023. godinu.

Erste banka je tokom 2024. godine ostvarila intenzivan kreditni rast, a finansijski i savjetodavno je podržala veliki broj postojećih i novih klijenata. Neto krediti klijentima Erste banke su porasli za 17,4% i na kraju 2024. godine su dostigli 582 miliona EUR (2023: 496 miliona EUR). Rast kreditnog portfelja Erste banke bio je intenzivniji nego na nivou bankarskog sektora (12%), zahvaljujući čemu je tržišni udio Erste banke u kreditima klijentima na kraju decembra 2024. godine dostigao 15,32%, što je 0,55 procentnih poena (p.p.) više nego na kraju 2023. godine.

Bruto portfelj kredita fizičkih lica u Erste banci je na kraju 2024. godine iznosio 313,1 miliona EUR a pravnih lica 289,5 miliona EUR.

U segmentu poslovanja Erste banke sa stanovništvom, bruto kreditni portfelj je porastao za 41,4 miliona EUR, odnosno za 15,23%, dok je kamatni prihod rastao nešto sporijom dinamikom, 11,6%. Ponudu Banke je u 2024. godini karakterisalo snižavanje kamatnih stopa na velikom broju proizvoda namijenjenih segmentu stanovništva. Fizička lica klijenti Erste banke su tokom prošle godine kredite najviše koristili za ispunjavanje kratkoročnih potreba (gotovinski krediti) i kupovinu nekretnine i rješavanje stambenog pitanja (stambeni krediti). Erste je jedina banka u Crnoj Gori koja nudi usluge finansijskog leasinga koji je, u segmentu stanovništva, ostvario značajan rast od 22,7%.

Prema podacima od decembra 2024. godine, tržišno učešće Banke u kreditima stanovništvu iznosi 15,44% (2023: 15,67%).

U segmentu poslovanja s pravnim licima, ukupan bruto kreditni portfelj je porastao za 42,7 miliona EUR, odnosno za 17,3%, tako da je na kraju godine iznosio 289,5 miliona EUR. Prošlu godinu je obilježio veoma dinamičan rast kreditne

Javno / Public

podrške Banke poslovnim aktivnostima domaćih kompanija, naročito u segmentu finansiranja obnovljivih izvora energije, odnosno zelenom kreditiranju u kojem je Erste banka lider na tržištu. Tržišno učešće u segmentu rezidentnih pravnih lica je tokom 2024 godine poraslo za 1,16 p.p, odnosno sa 15,15% na 16,30%.

Erste banka je tokom 2024. godine rasla brže od prosjeka tržišta i u depozitima. Tokom 2024. godine ukupni depoziti u bankarskom sektoru su porasli za 6,7%, dok je Erste banka ostvarila rast depozita od 14,4% na 632,8 milion EUR (2023: 553,2 miliona EUR), što potvrđuje visok i rastući nivo povjerenja klijenata u Erste banku.

Depoziti stanovništva su na kraju godine iznosili 285,8 miliona EUR, a depoziti pravnih lica 347 miliona EUR.

Depozitni portfelj u segmentu stanovništva (rezidenti) porastao je tokom 2024. godine za 18,2%, dok je tržišno učešće poraslo za 0,46 p.p. i iznosi 11,09%. Depoziti privrede su porasli za 13,49% na 347 miliona EUR, što je uticalo na povećanje tržišnog učešća u segmentu rezidentnih pravnih lica za 1,21 p.p. na 14,55% na kraju 2024. godine.

Zahvaljujući intenzivnom rastu kreditiranja, ostvaren je rast kamatnog prihoda kao dominantnog u strukturi prihoda Banke, što je uz unaprijeđeno upravljanje troškovima i pozitivan uticaj toškova rizika na bilans uspjeha, rezultiralo rastom ostvarene dobiti prije poreza za 12,2% na 20,6 miliona EUR (2023: 18,4 miliona EUR). Dobit poslije poreza iznosi 17,5 miliona EUR (2023: 15,6 miliona EUR) sa povratom na kapital od 12,9% (2023: 13,3%) i povratom na aktivu od 2% (2023: 2%).

Troškovi obezvrijeđenja i rezervisanja su pozitivni i iznosili su 1,3 miliona EUR.

Pokrivenost NPL-a rezervama iznosila je 108,26% na kraju 2024. što predstavlja povećanje u odnosu na kraj 2023. godine kada je bila 95,15%. Troškovi poslovanja ostvareni su u iznosu od 21,8 miliona EUR (2023: 20,3 miliona EUR) i u odnosu na prethodnu godinu su se povećali za 7% dok se odnos troškova i prihoda smanjio sa 55,4% na 53,8%.

Direktni kanali

Kartično poslovanje

U 2024. Banka bilježi rast od 8% u broju aktivnih kartica, te je njihov broj iznosio 83,9 hiljada.

Ukupan broj transakcija platnim karticama u 2024. je porastao 22% na 9,1 miliona EUR. Ostvareni rast u broju transakcija debitnom platnom karticom bio je 22%, dok su transakcije kreditnom platnom karticom zabilježile pad od 2%.

Ukupan promet ostvaren platnim karticama Banke u 2024. u odnosu na 2023. je porastao za 20% i iznosio je 347,8 miliona EUR. Rast prometa debitnim platnim karticama iznosio je 21%, dok su transakcije kreditnim platnim karticama zabilježile rast od 4%.

U 2024. godini mreža bankomata je proširena za 3 nova uređaja, na ukupno 66 bankomata. Ukupan broj transakcija na bankomatima u 2024. je zabilježio pad od 14% i iznosio je 1,2 miliona transakcija. Ukupan promet platnim karticama na bankomatima Banke u 2024. iznosio je 232,1 miliona EUR ili 29% manje u odnosu na 2023. godinu. Dostupnost bankomata ili SLA bankomata za 2023. godinu bio je 98,3%.

Digitalno bankarstvo

Broj korisnika elektronskog bankarstva u 2024. bio je 21,5 hiljada, što predstavlja rast od 31% u odnosu na 2023. godinu.

Javno / Public

Ukupan broj naloga realizovanih putem elektronskog bankarstva u ukupnom platnom prometu Banke bio je 749 hiljada što predstavlja rast od 21%. U ukupnom broju realizovanih naloga ostvarenog putem elektronskog bankarstva u platnom prometu, strukturom broja naloga prednjače poslovni subjekti sa učešćem od 75%.

Udio broja naloga ostvarenih elektronskim i mobilnim bankarstvom u odnosu na ukupan broj platnih naloga realizovanog u platnom prometu fizičkih lica je bio 43,8% na kraju 2024. godine, dok je udio pravnih lica bio 56,6%. Zbirno učešće elektronskih naloga u odnosu na obične naloge u platnom prometu bilo je 52,8%. Ukupan promet naloga realizovanih elektronskim putem u platnom prometu je iznosio je 1,25 milijardi EUR i imao je rast od 28%.

Broj korisnika mBanking aplikacije za fizička lica na kraju 2024. godine je 18 hiljada, što predstavlja povećanje od 36% u odnosu na 2023. Broj naloga realizovanih putem mBanking-a na kraju 2024. bio je 166,5 hiljade, što predstavlja rast od 22% u odnosu na 2023.

Broj korisnika Erste Info servisa u 2024. godini je porastao za 15% i dostigao je broj od 49,3 hiljada.

Upravljanje rizicima

Banka je 2024. godinu završila kao jako kapitalizovana banka sa koeficijentom adekvatnosti ukupnog kapitala od 23.94%. Vrlo jaka kapitalna pozicija omogućava Banci nesmetani budući rast i razvoj bez potreba pribavljanja dodatnog kapitala.

Sveukupni rizični profil Banke u 2024. godini bio je na vrlo zadovoljavajućem nivou, uprkos činjenici da se država Crna Gora suočava sa nekoliko ključnih makroekonomskih rizika, koji su povezani sa fiskalnom stabilnošću, inflacijom, političkom situacijom i rastućom zavisnošću od uvoza.

Udio NPL kredita je dodatno smanjen u odnosu na prethodnu godinu i iznosio je 3,24% (2023. iznosio je 4,7%). Pokrivenost NPL kredita rezervama je visoka i iznosila je preko 108% na kraju 2024. godine i značajno je iznad prosjeka tržišta. Pokrivenost NPL-a samo posebnim rezervama je iznosila visokih 74%. Trošak rizika je u 2024. godini bio negativan (prihod) i imao je pozitivan uticaj na rezultat Banke.

NPL i NPL Coverage		
31.12.2024	Tržište*	EBM
NPL %	3,6%	3,2%
NPL Coverage %	82%	108%

**podaci su izvedeni iz javno dostupnih podataka*

Usljed prisutnih makroekonomskih rizika i globalne krize izazvane napadom Rusije na Ukrajinu, čiji se krajnji dometi još uvijek ne mogu izmjeriti, zadržan je oprezan pristup u pogledu ojačavanja otpornosti Banke.

Likvidnost Banke je jaka – svi pokazatelji likvidnosti su značajno iznad zakonskih i internih minimuma. Izloženost tržišnom riziku je i tokom 2024. godine ostala na niskom nivou.

b) Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

- Članovi Nadzornog odbora na 31.12.2024. godine su:

Christoph Schoefboeck - predsjednik
Krešimir Barić - zamjenik predsjednika
Sophie Pieringer - članica
Željko Uljarević – nezavisni član
Biljana Šćekić – nezavisna članica

- Članovi Upravnog odbora na 31.12.2024. godine su:

Aleksa Lukić - predsjednik Upravnog odbora
Damir Ivaštinović – član Upravnog odbora
Darko Keković – član Upravnog odbora

- Članovi Revizorskog odbora Banke na 31.12.2024. godine su:

Krešimir Barić - predsjednik
Vlatka Bogdanović – članica
Natalija Grbin – članica

Dodatno u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama koji je u primjeni od 01.01.2022. imenovani su i odbori Nadzornog odbora i to:

- Članovi Odbora za rizike

Sophie Pieringer - predsjednica
Christoph Schoefboeck - član
Biljana Šćekić - članica

- Članovi Odbora za primanja

Christoph Schoefboeck - predsjednik
Krešimir Barić - član
Biljana Šćekić - članica

- Članovi Odbor za imenovanja

Željko Uljarević - predsjednik
Sophie Pieringer - član
Christoph Schoefboeck - član

3) Informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine

Erste Bank AD Podgorica, kao dio Erste Grupe, odgovorno pristupa svom poslu i posvećena je zaštiti životne sredine. Svjesna značaja zaštite životne sredine, priznaje važnost uključivanja ekoloških pitanja u svakodnevne poslovne odluke i aktivnosti.

Erste Bank AD Podgorica se ujedno i obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice. Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju kao što su energenti, voda, papir i otpad. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste Bank AD Podgorica je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015. Prije samog uvođenja Sistema menadžmenta zaštite životne sredine, banka je usvojila i Politiku za strategiju zaštite okoline, uštede energije i očuvanja klime. Saglasno ovome, Banka je prilikom kupovine i ulaganja u prostor upravne zgrade Banke, vodila računa i izdvojila dodatna sredstva kako bi sprovela osnovna načela ove dvije politike, te je odrađeno sljedeće:

- pri kupovini poslovnog prostora odabran je objekat koji je izgrađen kao energetska efikasan objekat
- kako bi se racionalno upravljalo potrošnjom električne energije, uveden BMS (Building Management System) - sistem automatskog upravljanja sistemima klimatizacije i ventilacije, rasvjete, prozorskih screen panela
- uvedeno je centralizovano štampanje
- potpisan sporazum o poslovno - tehničkoj saradnji sa NVO "Zeleno Srce - Green Heart" za projekat reciklaže i prikupljanje elektronskog otpada i kancelarijskog papira
- smanjena štampa dokumentacije, te usvojeno čuvanje u elektronskoj formi
- kako bi se smanjila emisija CO², usvojen plan da učešće električnih vozila u voznom parku Banke bude 25% do 2025. godine, a do 2030. godine kompletan vozni park će činiti električna vozila
- redovno se sprovodi revizija standarda ISO 14001:2015. Posljednja je sprovedena krajem 2024. godine te je dobijen pozitivan izvještaj sa manjim predlozima za korisna poboljšanja koje će Banka uzeti u razmatranje i sprovesti u narednom periodu
- Tokom 2024. godine Banka je nastavila sa radom na uspostavljanju sveobuhvatnog ESG okvira (životna sredina, društveni rizici i rizici upravljanja) kroz sprovođenje aktivnosti u okviru projekta u saradnji sa sponzorom Tehnička Podrška Evropskog fonda za jugoistočnu Evropu (EFSE DF), kao i kroz dodatne aktivnosti i inicijative. Projekat je zatvoren krajem 2024. godine. Fokus projekta bio je poboljšanje ESG menadžmenta i savjetovanje klijenata u oblasti održivosti, kao i sprovođenje edukacija za zaposlene o standardima ESG-a sa ciljem podizanja svijesti o ovoj značajnoj oblasti.

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

4) Planirani budući razvoj

Orijentacija ka klijentu obilježiće poslovanje Erste banke i u 2025. godini, a fokus će biti na stvaranju trajnih odnosa s klijentima, kojima je Erste pouzdan partner u realizaciji njihovih finansijskih potreba i poslovnih planova. Otvaranje novih mogućnosti za građane i privredu, u skladu sa zajedničkom vizijom „Gradimo finansijsko zdravlje“, širenje dostupnosti kreditnih proizvoda i primjena savremenih inovativnih rješenja koje donosi trend digitalizacije, biće u središtu naših aktivnosti i u periodu koji je pred nama.

5) Podaci o aktivnostima istraživanja i razvoja, a posebno ulaganjima u obrazovanje zaposlenih

Banka ulaže u edukaciju i razvoj zaposlenih shodno Politici edukacije i razvoja.

Programi i aktivnosti edukacije i razvoja odgovaraju i usmjereni su na potrebe klijenata, tržišta i Banke i povezani su sa poslom i zadacima koje zaposleni obavljaju ili bi ih trebali obavljati u skoroj budućnosti. Svake godine shodno planu edukacije Banka sprovodi programe u cilju povećanja vještina i znanja zaposlenih.

6) Informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udjela

U toku 2024. godine nije bilo otkupa sopstvenih akcija i udjela.

7) Postojanje poslovnih jedinica

Banka ne posjeduje nezavisne poslovne jedinice.

Banka obavlja svoje aktivnosti preko sjedišta Banke i šesnaest filijala lociranih u Podgorici, Beranama, Nikšiću, Bijelom Polju, Pljevljima, Baru, Kotoru, Ulcinju, Budvi, Herceg Novom, Rožajima, Cetinju i Tivtu. kao i jednu ekspozituru u Kolašinu.

8) Podaci o finansijskim instrumentima koji se koriste ako su od značaja za procjenu finansijskog položaja i uspješnosti poslovanja i za utvrđivanje aktive, pasive, finansijskog stanja i dobiti ili gubitaka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2024. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

9) Informacije o ciljevima i metodama upravljanja finansijskim rizikom pravnog lica, uključujući politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštita od rizika

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2024. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

10) Informacije o izloženosti pravnog lica rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2024. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

11) Ciljevi i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja, zajedno sa politikom zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita

Informacije su sastavni dio Napomena uz Godišnje finansijske iskaze za 2024. godinu revidirane od strane nezavisnog revizora.

Banka ne priprema konsolidovane finansijske iskaze.

Nefinansijski izvještaj

Član 14.

Velika pravna lica i matična pravna lica, velike grupe koja u poslovnoj godini, na datum bilansa stanja imaju više od 500 zaposlenih, dužna su da u izvještaju menadžmenta ili kroz poseban nefinansijski izvještaj, uključe informacije potrebne za uvid u razvoj, poslovne rezultate i položaj pravnog lica sa učincima njegovih aktivnosti koje se odnose **najmanje na socijalna i kadrovska pitanja, pitanja zaštite životne sredine, poštovanje ljudskih prava, borbu protiv korupcije**, koji sadrži naročito:

1) Kratak opis poslovnog modela pravnog lica

Banka svojim politikama i poslovnom praksom tretira socijalna i kadrovska pitanja, zaštitu životne sredine kao i borbu protiv korupcije.

2) Opis politika pravnog lica u vezi sa socijalnim i kadrovskim pitanjima, pitanjima zaštite životne sredine, poštovanja ljudskih prava, borbu protiv korupcije, uključujući postupke osnovnih analiza koje se sprovode

Socijalna i kadrovska pitanja, poštovanje ljudskih prava

Kolektivni ugovor Erste Bank AD Podgorica – kojim se utvrđuju prava, obaveze i odgovornosti iz rada i po osnovu rada, postupak zaključivanja ugovora o radu, zarade, naknade zarada i druga primanja, prigodne isplate, druga materijalna i nematerijalna prava zaposlenih, povrede radnih obaveza, postupak izmjene i dopune Kolektivnog ugovora, međusobni odnosi potpisnika Kolektivnog ugovora, prava koja regulišu rad sindikalnih organizacija kod Poslodavca i druga pitanja od značaja za zaposlenog kod Erste Bank AD Podgorica i za Poslodavca.

- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta – utvrđuje organizaciju Banke, definiše organizacione jedinice Banke i osnovni sadržaj njihovog rada i način rukovođenja, utvrđuje radna mjesta, opis poslova radnih mjesta, vještine i radno iskustvo, vrsta i stepen stručne spreme, odnosno nivoa obrazovanja i zanimanja.
- Politika primanja – definiše okvir fiksnog i varijabilnog nagrađivanja zaposlenih u Erste Bank AD Podgorica.
- Politika zapošljavanja - definiše osnovne principe i proces zapošljavanja internih i eksternih kandidata u Erste Bank AD Podgorica uloge i odgovornosti, kao i prava i obaveze zaposlenih i rukovodilaca u tom procesu.

Javno / Public

- Politika edukacije i razvoja - definiše okvir za sprovođenje edukacije te principe poslovnog i ličnog razvoja zaposlenih u Erste Bank AD Podgorica.
- Uputstvo o prekovremenom radu - definiše pojam prekovremenog rada, proces odobravanja, način plaćanja te pravila evidencije prekovremenog rada za zaposlene Banke.
- Uputstvo za službena putovanja - sistematizovan pristup planiranju i realizaciji službenih putovanja kako bismo obezbijedili efikasnije, kvalitetnije i racionalnije upravljanje ovim procesom, kao i unaprijeđenje kvaliteta interne usluge.
- Pravilnik o sistemu upravljanja učinkom – definiše spuštanje strateških ciljeva Banke na zaposlene, povezivanje rezultata pojedinca s uspjehom Banke, povećanje efikasnosti i efektivnosti rada.
- Politika upravljanja internim kvalitetom usluge – definiše proces praćenja i razvoja internog kvaliteta za različite grupe internih usluga.
- Procedura za obavljanje stručne studentske/učeničke prakse - definiše način angažmana studenata i učenika na praksi u Banci.
- Procedura za utvrđivanje identifikovanih zaposlenih - opisuje zadatke, odgovornosti i glavne korake vezane za proces utvrđivanja, dokumentaciju i odobrenja popisa identifikovanih zaposlenih u Erste Bank AD Podgorica, kako bi se ispunili regulatorni zahtjevi iz EU regulativa.
- Uputstvo za uvođenje u posao - predstavlja sistematizovan pristup socijalizaciji i orijentaciji novog zaposlenog kako bi se pravovremeno definisali uslovi, ciljevi i način rada i saradnje u organizaciji.
- Procedura za procjenu prikladnosti kandidata u procesu selekcije - reguliše način sprovođenja provjere kandidata u toku procesa zapošljavanja.
- Uputstvo za utvrđivanje dvogodišnjeg prosjeka fiksnih primanja kontrolnih funkcija u Erste bank AD Podgorica - definiše osnovne elemente postupka utvrđivanja dvogodišnjeg prosjeka fiksnih primanja zaposlenih koji obavljaju poslove kontrolnih funkcija u Banci s ciljem pozicioniranja minimalne bruto zarade zaposlenog.
- Procedura o procjeni primjerenosti ključnih funkcija - opisuje kriterijume, zadatke, odgovornosti i glavne aktivnosti vezane za imenovanje, ponovno imenovanje i ponovnu procjenu primjerenosti ključnih funkcija u Erste Bank AD Podgorica.
- Politika raznovrsnosti i uključenosti - utvrđuju se okvir i smjernice raznovrsnosti i uključenosti unutar Erste banke te se definišu načela i uputstva za upravljanje integracijom raznovrsnosti u korporativnu kulturu i poslovanje.

Erste banka je od novembra 2021. nosilac Certifikata Poslodavac Partner (CEP), renomirano priznanje koje kompanijama iz regiona dodjeljuje hrvatska konsultantska kuća SELECTIO za pokazanu izvrsnost u upravljanju ljudskim resursima. Resertifikacija se sprovodi svake godine, i sta je uprkos postroženim kriterijumima za dobijanje sertifikata takođe urađena vrlo uspješno, sa visokom ocjenom naročito u sledećim oblastima: Uvođenje i razvoj,

Dobrobit/Wellbeing, Izgradnja kompetencija i Unapređenje učinka. Krajem 2024 počeo je proces resertifikacije za 2024. godinu uz očekivanja za potvrdu uspješnosti.

U toku 2024. godine banka je implementirala Heartcount, koji je u punoj primjeni od juna 2024. a koja predstavlja alatku opremljenu vještačkom inteligencijom, koja mjeri angažovanost zaposlenih putem praćenja rezultata i odnosa, ali i zadovoljstvo u različitim oblastima kao što su: blagostanje, lični razvoj, odnos prema kompaniji, odnos sa kolegama, odnos sa menadžmentom. Heartcount omogućava i komunikaciju sa zaposlenima, pružanje povratne informacije i davanje pohvala.

Tokom 2024. godine sprovedena je i trenutno je u završnoj fazi edukacija „Vertikalna transformacija prodajne organizacije Banke“ za zaposlene u sektorima stanovništva i privrede, koja je u trajanju od 2 godine sistematizovano i sveobuhvatno osnažila prodajne timove i uvezala njihova znanja i sposobnosti sa tržišnim promjenama.

Osim eksternih edukacija poput: edukacija za Razvojne (programerske) timove u okviru Sektora IT&Organizacije, Erste Wiener program edukacija iz oblasti osiguranja za kompletnu mrežu Sektora stanovništva, SQL i PowerBI edukacija za ne-IT cjeline u cilju razvoja znanja koja će unaprijediti produktivnost u dijelu statistike i izvještavanja, više modulskih edukacija za projektne menadžere, i interne edukacije su iznijele veliki dio potreba za održavanjem kontinuiteta znanja kao i praćenje usklađivanja sa procedurama i politikama na lokalnom i grupnom nivou. Tu bi od ukupno 30 internih edukacija/tema naveli sljedeće: resertifikacija šefova šaltera, blagajnika i savjetnika u Sektoru stanovništva; edukacije Kaspersky Automated Security Awareness Training, službi za sprečavanje prevara i za sprečavanje pranja novca, informacione sigurnosti, operativnih rizika i upravljanja sukobom interesa. Jedan od internih projekata koji je započeo tokom 2024. godine i sprovodiće se u narednoj jeste Planiranje nasljednika, koji za cilj ima jačanje backup-a u dijelu izvršnih i rukovodećih funkcija kao i identifikaciju potencijala i talenata sa ciljem snaženja njihovih stručnih i leaderskih kompetencija u budućnosti. Veliki fokus u interno/eksternim edukacijama bio je na teme koje se odnose na vještine mentalnog zdravlja kao što su: Upravljanje stresom, Emocionalna inteligencija, Mentalno zdravlje na poslu, Zdrava ishrana i sl.

U dijelu konkursa i selekcija krajem 2024. godine smo u vidu pilot projekta testirali aplikaciju Recrewty vendora koji je na bazi vještačke inteligencije unaprijedio i automatizovao proces ne samo selekcije i evidencije kandidata već i omogućio testiranja na veliki broj kompetencija kao i testiranja kognitivnih vještina čime je proces odabira i donošenja optimalnih odluka unaprijeđen.

Erste banka je u toku 2024. godine je dobila i Fair Pay Analyst sertifikat. Erste banka je jedina kompanija u Crnoj Gori nosilac ovog sertifikata. Fair Pay sertifikat je priznanje koje dodjeljuje Fair Pay Innovation Lab (FPI Lab), organizacija sa sjedištem u Njemačkoj koja se fokusira na promovisanje pravednosti u zaradama, uključujući i eliminisanje rodno zasnovane nejednakosti u zaradama. Sertifikat potvrđuje da organizacija koja ga dobije ispunjava stroge kriterijume po pitanju transparentnosti i pravičnosti u politici plata, u skladu sa standardima ravnopravnosti koje zahtijeva zakon i dobre poslovne prakse.

Borba protiv korupcije

Upravni odbor Banke je, u cilju uspješne borbe protiv svih oblika koruptivne aktivnosti usvojio sljedeće interne akte:

- Politiku upravljanja sukobom interesa i antikorupcije - Banka u svom poslovanju primjenjuje najviše etičke standarde korporativnog upravljanja i individualnog ponašanja. Banka ulazi u nova poslovna područja ukoliko je poslovanje u potpunosti u skladu sa pozitivnim propisima te se zasniva na integritetu i najvišim etičkim standardima. Okruženje za rad zaposlenih mora biti oslobođeno od bilo kakvih neprimjerenih uticaja i ponašanja. Iako sukob interesa nije uvijek moguće u potpunosti izbjeći, važno ga je na vrijeme identifikovati i njime upravljati kako se ne bi narušio ugled Banke. Stvarnim, potencijalnim ili prividnim sukobom interesa mora se ispravno upravljati od trenutka njegove identifikacije. Politika se zasniva na Kodeksu ponašanja te se njome uspostavljaju odgovornosti i odgovarajući poslovni procesi u cilju upravljanja sukobom interesa i rizicima koji iz njega proizlaze te suzbijanja korupcije i davanja/primanja mita u poslovanju Banke. Na osnovu Kodeksa Banka se obavezala da primjenjuje stroga i obavezujuća pravila u cilju suzbijanja korupcije i davanja/primanja mita te upravljanja sukobom interesa, a što se nastoji postići načelima i pravilima ove Politike.

Banka je oformila i vodi evidenciju vanposlovnih aktivnosti zaposlenih Banke u cilju praćenja mogućih sukoba interesa te upravljanja istim. Dodatno, Banka vodi evidencije vezano za trgovine zaposlenih hartijama od vrijednosti. Određeni zaposleni podliježu posebnim obavezama a vezano za trgovinu hartijama od vrijednosti itd. a sve u skladu sa internim aktima Banke koji precizno uređuju ova pitanja.

Politika upravljanja sukobom interesa u vezi obavljanja investicionih usluga i aktivnosti

Politikom se propisuje proces identifikacije, sprječavanja, upravljanja i javne objave sukoba interesa koji mogu nastati prilikom obavljanja investicioih aktivnosti i pomoćnih usluga. Nadalje, Politika propisuje pravila koja se moraju poštovati prilikom primanja investicionih istraživanja/finansijskih analiza.

Politika takođe propisuje opšta načela u vezi sa sukobima interesa povezanih sa distribucijom proizvoda osiguranja.

- Politika upravljanja rizikom prevare - definiše okvir i minimalne zahtjeve/standarde za upravljanje rizikom prevare.
- Politika o zviždačima – propisuje osnovna načela, uređuje postupak unutrašnjeg prijavljivanja nepravilnosti te pruža osnov za efikasnu zaštitu lica koje je prijavilo nepravilnost odnosno zviždača (eng. whistleblower). Politikom je propisan postupak imenovanja osobe od povjerenja i njenog zamjenika, njihova ovlašćenja i odgovornosti i ovlašćenja Whistleblowing kancelarije i Whistleblowing odbora. Postupak unutrašnjeg ispitivanja i upravljanja prijavama nepravilnosti odnosno whistleblowing proces obuhvata prijavu nepravilnosti koje predstavljaju kršenja zakona i drugih propisa, a koja su povezane s obavljanjem poslova za Banku. Whistleblowing program uključuje prijavu sljedećih vrsta nepravilnosti, pritom ne ograničavajući se na iste:
 - Finansijske usluge, finansijske proizvode i finansijska tržišta
 - Finansijski kriminal (prevara, pronevjera, protivpravno prisvajanje itd.)
 - Krađa (fizičke imovine i informacija)
 - Povreda propisa vezanih za tržište i hartije od vrijednosti (trgovanje na bazi povlašćenih informacija, manipulacije tržištem)

- Sukobi interesa koji nisu vezani za transakcije hartijama od vrijednosti (pozivnice, pokloni, vanposlovne aktivnosti, međukompanijski odnosi, itd.)
- Pranje novca/finansiranje terorizma
- Sigurnost i usklađenost proizvoda
- Zaštitu okoline
- Zaštitu potrošača
- Zaštitu privatnosti i podataka o ličnosti, kao i sigurnost mrežnih i informacionih sistema
- Povrede koje se odnose na unutarnje tržište u odnosu na radnje kojima se krše pravila o porezu na dobit ili aranžmane čija je svrha ostvariti poresku prednost koja je u suprotnosti s ciljem ili svrhom primjenjivog zakonodavstva o porezu na dobit. Nepravilnosti koje se odnose na druge odredbe nacionalnog prava ako se takvim kršenjem ugrožava i javni interes
- Kršenje propisa koji uređuju poslovanje i nadzor kreditnih institucija
- Postupanje protivno aktima Banke, pravilima struke i etičkim principima
- Ugrožavanje zdravlja i sigurnosti zaposlenih i drugih osoba koje obavljaju poslove za Banku
- Skrivanje bilo koje informacije koja ukazuje na neko od navedenih ponašanja.

Ovom Politikom propisuju se okvir i uslovi pod kojima zviždač može prijaviti navedene nepravilnosti i uređuje proces upravljanja dobijenim prijavama nepravilnosti.

- Kodeks ponašanja Erste Bank AD Podgorica (posljednje izmjene i dopune usvojene na sjednici Upravnog odbora u julu 2024. godine) je dokument koji uređuje ponašanje zaposlenih u Banci, definiše koja se ponašanja smatraju neprihvatljivim te određuje da usmjerenost na ostvarivanje profita ne smije biti opravdanje za kršenje propisa i standarda. Tekst daje posebni osvrt na važnost usklađenosti poslovanja sa propisima te uspostavljanja mehanizama za sprječavanje korupcije i sl.

Dodatno Služba za usklađenost u saradnji sa Službom za sprječavanje prevara, Službom za sprječavanje pranja novca i Službom za upravljanje operativnim i IKT rizicima i ESG učestvuje u izradi procjena o postojanju nefinansijskih rizika u situacijama kada organizacione jedinice koje čine prvu liniju odbrane procijene da bi moglo doći do nastanka nefinansijskog rizika. Procjena se sprovodi u postupku odobravanja plasmana za postojeće klijente ili uspostavljanja poslovnog odnosa sa novim klijentom.

Svi interni akti se periodično ažuriraju ili se potvrđuje njihova adekvatnost u slučajevima kada nije potrebno vršiti izmjene i dopune.

Zaštita životne sredine

Erste Bank AD Podgorica se obavezala da sprovodi politiku zaštite životne sredine i time poštuje načela održivog poslovanja. Naime, očuvanje životne sredine nužan je preduslov održivog razvoja te osiguranja zdrave budućnosti zajednice.

Kroz primjenu politike zaštite životne sredine Erste Bank AD Podgorica želi odgovorno upravljati resursima koje koristi u svakodnevnom poslovanju, na primjer energente, potrošnja vode, papira i upravljanje otpadom. Ovim doprinosi čistijoj i sigurnijoj okolini i ispunjava očekivanja svojih klijenata, vlasnika, zaposlenih, pa i šire javnosti.

Kako bi postigla svoje ciljeve Erste Bank AD je uvela Sistem menadžmenta zaštite životne sredine, koji je u skladu sa zahtjevima standarda ISO 14001:2015 te je posvećena sljedećem:

- očuvanju prirodnih resursa odgovornim korišćenjem energije i vode te sistemskim radom na povećanju energetske efikasnosti;
- ispunjavanju svih važećih zakonskih propisa;
- korišćenju recikliranog papira te kontinuiranom radu na smanjivanju otpadnog papira uvođenjem postupne digitalizacije poslovanja – uvođenje DMS-a;
- uvođenju sistema razvrstavanja otpada te aktivnoj promociji odgovornog upravljanja otpadom među zaposlenima;
- izbacivanje plastičnih ambalaža iz upotrebe – plastičnih boca za vodu
- smanjenje upotrebe plastičnih foldera u kancelarijskom poslovanju
- skupljanje elektronskog otpada i organizovanje odnošenja kroz saradnju sa registrovanim organizacijama
- smanjenju štetnih emisija odabirom i korišćenjem električne energije iz obnovljivih izvora;
- na krovu upravne zgrade Banke izgrađene su i puštene u rad 2023. godine 3 integrisane solarne elektrane ukupne snage 50KW
- usvojen plan nastavka izgradnje integrisanih solarnih elektrana
- smanjenju emisija CO² kroz nabavku električnih službenih vozila - te su tokom 2024. nabavljena 4 električna vozila;
- aktivno učestvuje i podržava akcije ozeljenjavanja i sadnje drveća;
- čišćenje parkova nakon požara;
- godišnji plan donacija parkinga za bicikla, drvenih i solarnih klupa;
- osmišljavanju i organizovanju inicijativa sa uticajem na smanjenje emisija CO², pa je tako tokom 2024. sprovela inicijativu „Pješačenje do posla“ čime su zaposleni banke dali doprinos smanjenju emisija,
- osiguranju potrebnih resursa za sprovođenje postavljenih ciljeva i aktivnosti.

Navedenim pristupom Erste Bank AD Podgorica želi podstaknuti i druge da pokažu vlastitu odgovornost prema zaštiti životne sredine te korporativnu odgovornost prema zaposlenima, trećim stranama i javnosti.

3) Rezultati preduzetih mjera

Borba protiv korupcije

U skladu sa obavezama koje su propisane gore navedenim internim aktima, zaposleni redovno prijavljuju vanposlovne aktivnosti i traže odgovarajuća odobrenja od nadležnih organa za obavljanje istih. Internim aktima uređena je obaveza prijave poslovnih poklona i druge obaveze zaposlenih vezano za ovu oblast. Dodatno, zaposleni prijavljuje i transakcije hartijama od vrijednosti. U posmatranom izvještajnom periodu nije bilo prijava preko uspostavljenih whistleblowing kanala komunikacije na osnovu Politike o zviždačima. Rizikom prevare upravlja se u skladu sa Politikom upravljanja rizikom prevare i ostalim internim aktima koji regulišu ovu oblast.

Zaštita životne sredine

Efekti uvedenih mjera po standardu ISO 14001:2015 za 2024. godinu u odnosu na 2023. godinu :

- potrošnja električne energije (mjereno po m²) u odnosu na 2023. godinu je ista - smanjena za 0,01%, od čega je iz sopstvenih izvora obezbijeđeno 5% električne energije (solarne elektrane)
- potrošnja vode je smanjena za 16% u odnosu na 2023. godinu.

Javno / Public

4) Osnovni rizici povezani sa pitanjima iz tačke 2 ovog stava, koji se odnose na poslovanje pravnog lica, uključujući, kad je potrebno poslovne odnose, proizvode ili usluge koji mogu prouzrokovati negativne učinke u tim oblastima, kao i način upravlja tim rizicima

Rizikom usklađenosti upravlja se na način koji je propisan internim aktima Službe za usklađenost. U skladu sa internim aktima vrši se procjena rizika usklađenosti i predviđaju se mjere koje ovaj rizik eliminišu ili umanjuju kroz Plan rada Službe. Dodatno rizik usklađenosti vezan za određene poslovne odnose u zavisnosti od potrebe procjenjuje se u skladu sa Uputstvom za procjenu nefinansijskih rizika. U krajnjem, donosilac odluke su nadležni organi Banke koji nisu obavezni da postupe u skladu sa mišljenjem, odnosno mogu da donesu odluku o prihvatanju rizika.

5) Nefinansijski ključni pokazatelji uspješnosti od značaja za određeno poslovanje

Ako pravno lice ne sprovodi mjere iz stava 1 ovog člana dužno je da u nefinansijskom izvještaju navede primjereno objašnjenje za njihovo nesprovođenje. U nefinansijskom izvještaju iz stava 1 ovog člana, po potrebi se uključuju upućivanja na iznose iskazane u godišnjim finansijskim izvještajima kao i dodatna objašnjenja tih iznosa. Izuzetno, ako organi upravljanja i nadzorni odbor ocijene da objavljivanje-uključivanje informacija o predstojećim poslovnim događajima ili pitanjima tokom pregovora mogu nanijeti ozbiljnu štetu poslovnom položaju pravnog lica, uz obrazloženo mišljenje mogu iz izvještaja menadžmenta ili nefinansijskog izvještaja te informacije isključiti. Ako pravno lice pripremi poseban nefinansijski izvještaj koji se odnosi na određenu poslovnu godinu, nije dužno da sačini nefinansijski izvještaj, ako poseban izvještaj: objavi sa izvještajem menadžmenta ili na internet stranici na koju se upućuje u izvještaju menadžmenta u roku koji nije duži od šest mjeseci od datuma na koji je sastavljen bilans stanja.

Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja **Član 15.**

1) Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja

Banka se nije obavezala na primjenu kodeksa korporativnog upravljanja ali je sistem korporativnog upravljanja u potpunosti usklađen sa zakonskom regulativom Crne Gore.

2) Informacije o:

- kodeksu korporativnog upravljanja koji je pravno lice dužno da primjenjuje;
- kodeksu korporativnog upravljanja koji pravno lice dobrovoljno primjenjuje;
- primijenjenim mjerama korporativnog upravljanja čija primjena nije obavezna u skladu sa ovim zakonom.

Korporativno upravljanje u Banci je tokom 2024. godine bilo organizovano u skladu sa Zakonom o kreditnim institucijama. U skladu sa odredbama Zakona o kreditnim institucijama Banka je imala sljedeće organe:

- Skupštinu akcionara;
- Nadzorni odbor;
- Upravni odbor;
- Revizorski odbor;
- Sekretara.

3) Izjava o odstupanju od primjene obaveznog ili dobrovoljno prihvaćenog kodeksa korporativnog upravljanja, sa navođenjem dijelova kodeksa korporativnog upravljanja od kojih odstupa sa razlozima za odstupanje

Banka je sistem korporativnog upravljanja uredila Statutom Banke, a smjernice dobrog korporativnog upravljanja je razvila kroz interna akta Banke i ne postoje odstupanja u njenoj primjeni.

4) Opis glavnih elemenata sistema unutrašnje kontrole pravnog lica i upravljanja rizikom u odnosu na postupak finansijskog izvještavanja

Banka je uspostavila, održava i na dnevnoj osnovi unapređuje sistem interne kontrole kroz:

1. efikasno i efektivno izvršavanje poslova na svim nivoima nadležnosti u Banci;
2. pouzdanost, blagovremenost i potpunost finansijskih i drugih informacija o poslovanju Banke;
3. usklađenost sa zakonom, drugim propisima i opštim aktima Banke.

U skladu sa nadležnostima utvrđenim Zakonom o kreditnim institucijama, u cilju uspostavljanja i sprovođenja efikasnog i pouzdanog sistema upravljanja, Upravni odbor banke je uspostavio osnove za funkcionisanje sistema interne kontrole, adekvatne veličini kreditne institucije, složenosti poslova i nivou preuzetog rizika.

Sistem internih kontrola predstavlja skup procesa i postupaka koji su uspostavljeni za adekvatnu kontrolu rizika, praćenje efikasnosti i efektivnosti poslovanja kreditne institucije, pouzdanosti njenih finansijskih i ostalih informacija, kao i usklađenosti sa propisima, internim aktima, standardima i kodeksima, u cilju obezbjeđivanja stabilnosti poslovanja kreditne institucije.

Banka je uspostavila, održava i unapređuje efikasan sistem internih kontrola, koji odgovara veličini kreditne institucije i stepenu složenosti njenog poslovanja i koji obuhvata:

- 1) odgovarajuću organizacionu strukturu;
- 2) organizacionu kulturu;
- 3) uspostavljanje kontrolnih funkcija;
- 4) adekvatne kontrolne aktivnosti i podjelu dužnosti;
- 5) adekvatne interne kontrole koje su integrisane u poslovne procese i aktivnosti kreditne institucije,
- 6) adekvatne administrativne i računovodstvene postupke

Banka je u skladu sa članovima 120 i 121 Zakona o kreditnim institucijama uspostavila trajne i efikasne kontrolne funkcije sa odgovarajućim ovlaštenjima koja su nezavisna od poslovnih procesa i aktivnosti u kojima rizik nastaje, odnosno koje kontrolne funkcije prate i nadziru, srazmjerno veličini, vrsti, obimu i složenosti poslova u skladu sa svojim rizičnim profilom i tako da se izbjegava sukob interesa.

Kreditna institucija je uspostavila sljedeće kontrolne funkcije:

- 1) funkciju kontrole rizika;
- 2) funkciju praćenja usklađenosti, i
- 3) funkciju interne revizije.

U skladu sa zakonskom regulativnom, internim akatima za svaku kontrolnu funkciju propisane su nadležnosti i odgovornosti kontrolnih funkcija, uslovi koje moraju ispunjavati lica koja obavljaju poslove kontrolnih funkcija, sadržaj i dinamika izvještavanja kontrolnih funkcija, lica kojima se dostavljaju izvještaji kao i obim i način obavljanja poslova svake funkcije, uključujući i način preispitivanja primjerenosti i efikasnosti kontrolnih funkcija.

Osnovna načela, način dokumentovanja i izvještavanja, te zahtjevi za upravljanje kontrolama u Banci definisani su posebnim procedurama banke koje propisuju odgovornosti za sistem internih kontrola na svim nivoima.

Kontrolne aktivnosti predstavljaju ključni dio sistema internih kontrola. Tipične kontrolne aktivnosti uključuju, ali nisu ograničene na: samokontrolu, princip dva para očiju; odobrenja ili autorizacije transakcija i aktivnosti; usklađivanja; IT kontrole; provjere dokumenata; revizije; ostale operativne kontrole; upravljačke kontrole; generalno: sve aktivnosti ili mjere da se izbjegne ili smanji vjerovatnoća specifičnog rizičnog događaja ili uticaja.

Služba Interne revizije djeluje kao treća linija odbrane i osigurava objektivnu, nezavisnu reviziju aktivnosti Banke, internih kontrola i sistema upravljanja informacijama kako bi pomogla Upravnom odboru Banke, direktorima druge linije upravljanja i ostalim funkcijama Banke u nadzoru i procjeni učinkovitosti te djelotvornosti sistema internih kontrola.

Kako bi se utvrdilo, očuvalo i osiguralo da Interna revizija ima dovoljno ovlašćenja za izvršenje svojih zadataka, Nadzorni odbor:

- odobrava Povelju Interne revizije
- odobrava plan Interne revizije temeljen na rizicima i svaku promjenu plana
- odobrava budžet interne revizije i plan sredstava
- prima obavještenja od Direktora Službe interne revizije o obavljanju zadataka Interne revizije u odnosu na plan revizije i druga pitanja.
- odobrava odluke u vezi imenovanja i smjenjivanja Direktora Službe interne revizije.
- odobrava nagrađivanje Direktora Službe interne revizije.
- Informiše se o menadžmentu i Direktor Službe interne revizije kako bi se utvrdilo da li postoji neprimjereni opseg ili ograničenja resursa.

Interna revizija ima potrebna ovlašćenja da može:

- Imati potpuni, slobodni i neograničeni pristup svim funkcijama, arhivi, imovini i osoblju zaduženom za bilo koji posao. To podrazumijeva sveobuhvatno i neograničeno pravo na informisanje, pravo dobijanja dokumenata, pravo provjere i revizije, pri čemu ni zakon o zaštiti podataka ni druge zakonske odredbe u domaćim i stranim nadležnostima ne predstavljaju prepreku.
- Alocirati sredstva, utvrditi učestalost, odabrati subjekte, utvrditi opseg posla, primijeniti metode potrebne za izvršenje ciljeva revizije te sastaviti izvještaje.
- Dobiti pomoć od potrebnog osoblja, kao i zatražiti usluge unutar i izvan banke, u svrhu završetka angažmana.

Djelokrug rada Interne revizije obuhvata, ali nije ograničeno samo na navedeno, objektivna ispitivanja dokaza u svrhu pružanja nezavisnih procjena odboru, menadžmentu i drugim stranama o adekvatnosti i efikasnosti vođenja, upravljanja rizicima i kontrolnim procesima.

Poslovi funkcije interne revizije podrazumijevaju i:

- 1) ocjenjivanje adekvatnosti sistema upravljanja u kreditnoj instituciji;
- 2) ocjenjivanje adekvatnosti postupanja sa politikama, propisima i drugim zahtjevima, sklonošću preuzimanja rizika i strategijom upravljanja rizicima;
- 3) ocjenjivanje ispravnosti i efikasnosti sprovođenja utvrđenih procedura i usklađenost tih procedura sa važećim propisima i odlukama upravnog odbora i nadzornog odbora;
- 4) ocjenjivanje adekvatnosti, kvaliteta i efikasnosti sprovedenih kontrola i izvještavanja koje obavljaju organizacione jedinice, funkcija kontrole rizika i funkcija praćenja usklađenosti;
- 5) ocjenjivanje ispravnosti i pouzdanosti sistema računovodstvenih evidencija i finansijskih izvještaja;
- 6) revizije eksternalizovanih aktivnosti;
- 7) ocjenjivanje strategije i postupke procjene adekvatnosti internog kapitala i interne likvidnosti;
- 8) revizije informacionog sistema, ¹
- 9) provjere pouzdanosti internog i eksternog sistema izvještavanja i blagovremenosti i tačnosti izvještaja propisanih Zakonom, propisima donesenim na osnovu Zakona i drugim propisima;
- 10) ocjenjivanje načina zaštite imovine kreditne institucije;
- 11) ocjenjivanje sistema prikupljanja i validnosti informacija koje se objavljuju u skladu sa propisom Centralne banke kojim se uređuje javno objavljivanje podataka od strane kreditnih institucija i drugim propisima.
- 12) efikasnost i efektivnost sistema internih kontrola.

Revizorski odbor je formiran i obavlja poslove u skladu se Zakonom o reviziji. Revizorski odbor je tijelo Nadzornog odbora koje je odgovorno za nadzor postupka finansijskog izvještavanja, izbor nezavisnog revizora i primanje internih i eksternih rezultata revizije. Njegova je uloga davati savjete i preporuke Nadzornom odboru i donositi odluke u okviru svojih propisa.

Izveštavanje funkcije interne revizije je uspostavljeno na način kako propisuje Odluka o sistemu upravljanja kreditne institucije tj Izvještaj o radu funkcije interne revizije dostavlja se tromjesečno Upravnom odboru i Revizorskom odboru, minimalno polugodišnje Nadzornom odboru i jednom godišnje Centralnoj banci.

- 5) a) Podaci o značajnim direktnim i indirektnim vlasnicima akcija pravnog lica, uključujući indirektno posjedovanje akcija u piramidalnim strukturama i uzajamnim udjelima, vlasnicima hartija od vrijednosti s posebnim pravima kontrole i opisom tih prava, ograničenjima prava glasa (ograničenja prava glasa na određeni procenat, broj glasova, periode ograničenja ostvarenja prava glasa) ili ako su u saradnji s pravnim licem finansijska prava iz hartija od vrijednosti odvojena od njihovog posjedovanja**

Erste&Steiermärkische Bank d.d., Hrvatska je vlasnik i posjeduje 100% vlasništva Banke. Banka je član Erste bankarske grupe i njen krajnji vlasnik je Erste Group Bank AG, Vienna, Austria.

- b) Pravila imenovanja i opoziva članova uprave, odnosno izvršnih direktora, nadzornog, ili upravnog odbora i statutom izvršenim promjenama ovlašćenja članova uprave, izvršnih direktora, nadzornog ili upravnog odbora, naročito u pogledu emitovanja akcija pravnog lica ili sticanja sopstvenih akcija**

¹ Revizije informacionog sistema su do 31.07.2024.godine vršene iz internih resursa, dok je od 01.08.2024.godine IT interna revizija eksternalizovana na matičnu EBC, koja iste obavlja iz resursa odjela za IT reviziju.

Pravila imenovanja i opoziva članova Upravnog odbora, izbora i razrješenja članova Nadzornog odbora te nadležnosti Nadzornog odbora i Upravnog odbora definisani su Zakonom o kreditnim institucijama i to za Nadzorni odbor i radna tijela Nadzornog odbora članovima 43-50 a za Upravni odbor članovima 51-58. Dodatno, pravila i nadležnosti Nadzornog i Upravnog odbora uređeni su i Statutom Banke.

Način rada Nadzornog i Upravnog odbora uređen je poslovnicima o radu ovih tijela.

Emitovanje novih akcija je uređeno Statutom Banke i u nadležnosti je Skupštine akcionara.

6) Opis politike raznolikosti koja se primjenjuje u vezi sa organima upravljanja pravnog lica s obzirom na aspekte (životna dob, pol ili obrazovanje i struka), kao i navođenje ciljeva politike raznolikosti, načina na koji se ona sprovodi i rezultate u izvještajnom periodu, a ako se takva politika ne sprovodi, izvještaj mora da sadrži obrazloženje nesprovođenja

Politikom raznovrsnosti i uključenosti se utvrđuje okvir i smjernice raznovrsnosti i uključenosti unutar Erste banke te se definišu načela i uputstva za upravljanje integracijom raznovrsnosti u korporativnu kulturu i poslovanje.

Politikom su definisane uloge i odgovornosti kao i opšte smjernice razvoja, primjene i prilagođavanja ciljeva i strategije raznovrsnosti uključenosti.

Ostvarenje i dugoročni ciljevi za period do 2028. godine u pogledu učešća manje zastupljenog pola u Upravnom i Nadzornom odboru Banke prikazani su u sljedećoj tabeli:

Erste bank AD Podgorica	Upravni Odbor	Nadzorni Odbor	B-1
Cilj 2028			
% manje zastupljenog pola (žene)	30%	30%	40%
Status 2024	0%	40%	50%

Erste Bank AD Podgorica
Predsjednik Upravnog odbora
Aleksa Lukić

Javno / Public

Registrovana u Centralnom registru privrednih subjekata - Registarski broj: 4 – 0001671 - PIB 02351242 - Transakcioni račun: 907-54001-10
Osnovni kapital 5,339,000.00 EUR, uplaćen u cjelosti i podijeljen na 5,339 akcija, svaka nominalne vrijednosti 1,000.00 EUR